

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 25 —; za ino-
stano Din 40 —; neobvezno.
Oglaš po tarifu.
Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knjižnici ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493
Podružnice: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem črk. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842. — Praha št. 78.180.
Wien, Nr. 105.247.

Današnja številka obsega 16 strani in stane 3 Din.

Ljubljana, 14. novembra.
Zagrebaški listi objavljajo izjavo nadškofa dr. Bauera o aferi zavoda sv. Jeronima v Rimu. Nadškof dr. Bauer trdi, da je zavod sv. Jeronima izključno cerkvena ustanova, ki je urejena z brevom Leona XIII. „Slavorum gentem“ od 1. avgusta 1901. Nadalje navaja, da je italijanska vlada med vojno zavod sekvestrirala in ga na mnoge zahteve sv. Stolice ter naše vlade izročila naši vladi. Iz te navedbe nadškofa dr. Bauera pa že sledi, da zavod sv. Jeronima ni last Vatikana, ker bi ga italijanska vlada med vojno v tem primeru gotovo ne bila sekvestrirala in bi potem tudi ne imela vzroka izročiti ga naši vladi.

Nadškof dr. Bauer sicer pravi, da se italijanska vlada ni hotela vtikati v naravo tega zavoda, ker se v pismenem sporazumu sklicuje na breve „Slavorum gentem“ kot na njegov osnovni zakon, in da izjavlja samo, da nima ničesar proti temu, ako vsi častni privilegiji, ki so že pripadali bivši avstro-ogrski monarhiji, preidejo izključno na kraljevino SHS. A tudi to potrjuje tezo, da ima naša država pravico odločevati pri upravi zavoda, kakor jo je imela avstro-ogrska monarhija, ki si je pravzaprav prilaščala absolutno oblast nad njim, kateri niso Vatikan in naši škofje nikdar oporekali.

Nadškof dr. Bauer izrecno navaja, da je Vatikan to našo pravico dosedaj respektiral in torej priznal. Dejstvo, ki ga tudi dr. Bauer ne negira, je namreč, da je papež imenoval prvo upravo zavoda sv. Jeronima, odkar ga je prevzela naša država, po želji in torej na predlog našega vatikanskega poslanstva celo tako, da sv. Stolice naših škofov niti za mišljenje ni vprašala!

Stoji torej dejstvo, da je zavod sv. Jeronima naš in da ima naša država tudi pri upravi zavoda odločilno besedo. Ker je zavod namenjen duhovnikom in ga upravljajo duhovniki, je naravno, da naša država ne negira pravice sv. Stolice v cerkveno-disciplinarnem oziru in da ne želi konfliktov. Na drugi strani pa zahteva, da Vatikan spoštuje njene pravice. Ukrep sv. Stolice proti rektorju in prorektorju pa značilno kršenje našega prava in so čin največje nelegalnosti. Ako je Vatikan imel razlogov, da disciplinarno postopa proti upravi sv. Jeronima, je pri najmanjšem imel tudi dolžnost, da ničesar ne ukrene brez sporazuma z našo državo, odnosno njenim akreditiranim poslanikom, na katerega predlog je svoj čas to upravo imenoval.

Najmučnejše pri tem pa je, da nadškof Bauer sam priznava, da je Vatikan tako postopal na intervencijo jugoslovenskih škofov! Akoravno so naši škofje vedeli, da je Vatikan dosedaj korektno priznaval naše pravice, so poslali posebno deputacijo v Rim ter so tam za hrbtom reprezentance naše države izdeistvovali odpuščanje dosedanje uprave. Ako škofji iz katerikoli cerkvenih razlogov niso bili zadovoljni z upravo, so morali vedeti, da je njihova pot predvsem na našo vlado! Po samem priznanju dr. Bauera je Vatikan izvršil atentat na zavod sv. Jeronima na prizadevanje jugoslovenskega episkopata!

Zanimivo je štati, v kakšnem tonu govori visoki cerkveni dostojanstvenik o bivšem rektorju zavoda, takisto visokem cerkvenem funkcionarju. Dolgi ga netaktnosti in nedostojne obnašanja, očita mu, da je vršil preiskave proti nekaterim gojencem na uprav smešen način, da je s praznimi izjavami nalašč zatvoril zavod, da je z izkrivljenimi poročili varal prorektorja zavoda kardinala Vanutellija in da je celo zlorabljal kardinalovo ime! Čudovito je, da vseh teh stvari v Rimu niso vedeli, pač pa so zanje vedeli naši škofje. Dr. Bauer pripoveduje, kako se jim je posrečilo odstraniti dosedanjega rektorja in prorektorja. Do tu je šlo po sreči. Ko pa so s svojim postopanjem enkrat dali Vatikanu moralno zaslambo in gosposod kardinalom korajžilo, je sv. Stolice ukrepala — sama naprej. Posrečilo se je našim škofom odžagati dva lojalna voditelja zavoda in v Vatikanu so očitno radi poslušali njihove proteste. Ko pa je atentat bil izvršen, se Vatikan za naše škofje ni več brigal. Zaman je sedaj gosp. Bauer prosil, naj se počaka na povratek našega poslanika iz Beograda ter se, kakor sam navaja, skliceval na tezo (katero s tako vneto pobijajo klerikalci), da je treba sporazuma z našo državo. Vatikan ni smatral sedaj niti to za potrebno, da vpraša naše škofje za mnenje glede novega rektorja ter je imenoval italijanskega zagrozenca Nardoniya!

Pojasnijo nadškofa Bauera je važen dokument. Prvak našega episkopata sam potrjuje, da je Vatikan postopal povsem nekorektno, a na žalost potrjuje tudi to, da so mu dobrodošli povodi za to dali jugoslovenski škofje! Afera zavoda sv. Jeronima ter ravnanje jugoslo-

Kriza je štacijonirana

Tudi včeraj še ni bilo nobene odločitve. — Avdijske na dvoru. — Akcija v radikalnem klubu. — Nova odgoditev sej Narodne skupščine? — Kaj namerava Pašić.

Beograd, 14. novembra. r. Kralj je bil danes dopoldne v spremstvu ministra vojne v Novem Sadu, odkoder se je vrnil ob 13. v Beograd.

Popoldne sta bila v resortnih zadevah na dvoru minister pravde Gjurič in minister za agrarno reformo Pavle Radić. Kralj Aleksander se je povrnil v Beograd ob 1. popoldne.

V Narodni skupščini je zavladalo popolno politično mrtvilo, ker so se skoraj vsi poslanci odpeljali domov. Trgovinski minister dr. Kraljač je izjavil nocoj novinarjem, da je s finančnim ministrom dr. Stojadinovićem dovršil zakonski načrt o obrtniških kreditih in da ga predloži Narodni skupščini v ponedeljek.

Današnji dan ni prinesel nič novega v razpletu krize, v katero je zašla vlada. Nocojšnje „Vreme“ pravi, da predloži g. Pašić kralju v podpis ukaz, s katerim sprejema krona ostavko ministra Vukičevića. Akcija za podpis zaupnice ministru Vukičeviću v radikalnem klubu je, kakor vse kaže, že definitivno propadla. Vsa zadeva je sedaj popolnoma v rokah g. Pašića, ki se bo odločil v tem smislu, da se ima ali rekonstruirati kabinet ali pa izzvati krizo celokupne vlade. Trdi se, da se Pašić nagiblje tej drugi alternativni, ker bi hotel izvesti temeljito rekonstrukcijo vlade. Vendar doslej še ni storil nobenega koraka v tej zadevi. Čeprav se vedno znova začne vprašanje vstopa Stjepana Radića v vlado še vedno ni o tem pozitivne odločitve.

Računa se, da bo torkova seja Narodne skupščine zopet odgojena.

Veliko vznemirjenje se je polastilo radikalov radi dogodkov v njihovih dalmatinskih organizacijah. Vršila se je seja radikalnih poslancev iz Dalmacije, katere se je udeležil tudi predsednik radikalne organizacije v splitski oblasti Gjuro Vojvodić. Ta je po nalogu vseh organizacij NRS v Dalmaciji v najostrejših besedah izrazil ogorčenje nad napadi g. Radića v „Domu“. Dalmatinski radikali zahtevajo, naj vsi radikali poslanci zavzemajo odločno stališče v njihovem smislu in naj vlada neznoznemu razmerju napravi vendar enkrat konec. Na seji je prišlo do burnih nastopov med Ljubo Jovanovićem in nekaterimi poslanci, ki so zahtevali, naj bo z njimi solidaren v nastopu zoper Radića, sicer naj se več ne prikaže v Dalmaciji. Posvetovanje se še nadaljuje. Dalmatinski radikali voditelji zahtevajo remediuro sicer grozijo, da bodo razpustili vse radikalne organizacije v Dalmaciji.

Minister Vukičević o naših prosvetnih prilikah

Preveč višjih in mnogo premalo nižjih šol. — Vukičevićeva politična proti vladi. — On ne odneha.

Beograd, 14. novembra. p. Prosvetni minister Vukičević, katerega demisijske se vedno ni rešena, je danes dopoldne razlagal novinarjem stvarne vzroke svoje ostavke. Mnogo se je zapazila njegova ostra pritožba proti onim tovaršem v kabinetu, ki so odklonili nekatere njegovih načrtov. Kakor se zatrjuje so bili to predvsem min. predsednik Pašić, minister Uzunović, Radić in Kraljač. Ministrske navedbe o stanju našega šolstva zaslužijo gotovo interes široke javnosti.

Uvodoma je g. Vukičević povdarjal, da njegova ostavka se ni prejela, da pa račun na s tem, da bo gotovo sprejeta. Kot vzrok svoje ostavke je označil svojo prosvetno politiko, v kateri se ni hotel ozirati na materialnost provincialna stremjenja. Neposredni povod, da je zahteval reformo šolskega pouka, je bila potreba zatvoritve po sameznih gimnazij zaradi malega števila in težavnih razmer, v katerih s sploh nahaja naše šolstvo radi pomanjkanja sposobnih učnih mest. Tako ni bilo v Štupu za 8. razred niti enega profesorja. Gimnazija se je vzdrževala s tremi supletni in je trije predmetni učitelji so mogli izpraševati pri maturi. V Prizrenu je bil isti položaj, a hote ni bilo niti v Ohridu, Velešu, Prištini itd. Zato ni čudno, ako se v takih razmerah kritike kvaliteta diakov. Razprava v radikalnem klubu o tej stvari se je v početku vršila o splošnih problemih, tekmo nje pa se je pomeje naglašala potreba in možnost prosvetne reforme na povsem novi podlagi. Ob tej priliki se je naglašala vsestranska želja za pomožitev naših strokovnih šol. Naše prosvetne prilike niso zadovoljive, kar najbolje dokazujejo podatki o pismenosti našega naroda. Po teh podatkih je bilo leta 1921. v severni Srbiji 34%, v južni Srbiji 16% v Črni gori 33% v Dalmaciji 50,5% v Vojvodini 77,8% v Bosni in Hercegovini 20,6%, v Hrvatski in Slavoniji 67% in Sloveniji 85% pismenih ljudi, ali povprečno v

venskega episkopata v vprašanju uvedbe glagolice v naše cerkve, sta zadnji čas znatno razčistila stališče, ki ga zavzemajo jugoslovenski škofje napram naši državi v Rimu. Ni treba, da je človek diplomat pa da spozna, da je dobremu državljanu nemogoče istočasno zvesto služiti dvema gospodarjema. Naravnost nemogoče pa je, da bi država, ki zna čuvati svoje interese, mogla mirno gledati, da nekateri njeni državljani, pa naj so to še tako visoki dostojanstveniki, stalno uprizarjajo pri faktorju izven države in izven naroda spletke in akcije, ki v svojih posledicah zadenejo njo in njene interese.

lišče v njihovem smislu in naj vlada neznoznemu razmerju napravi vendar enkrat konec. Na seji je prišlo do burnih nastopov med Ljubo Jovanovićem in nekaterimi poslanci, ki so zahtevali, naj bo z njimi solidaren v nastopu zoper Radića, sicer naj se več ne prikaže v Dalmaciji. Posvetovanje se še nadaljuje. Dalmatinski radikali voditelji zahtevajo remediuro sicer grozijo, da bodo razpustili vse radikalne organizacije v Dalmaciji.

Današnji beograjski listi obsežno obravnavajo krizo vlade. „Vreme“ smatra, da so politične razmere tako neugodne, da utegne Vukičevićeva demisijska naknadno roditi večje posledice. Političar vlade bi se lahko okreplil samo z vstopom Radića vanjo in bi ob tej priliki zadostovala manjša rekonstrukcija kabineta. „Vreme“ meni, da tudi Pašić deluje v tej smeri, hoče pa z odgoditvijo Narodne skupščine dobiti dovolj časa, da do kraja prouči situacijo in da ugotovi, ali ni morda neizbežna demisijska cele vlade. Kar pa se tiče radičevcev, pravi „Vreme“, se ne vmešavajo v demisijsko prosvetnega ministra, ker jo smatrajo za interno zadevo radikalnega kluba, pač pa dosledno forsirajo Radićev vstop v vlado. „Politika“ podrobnje razpravlja o možnosti celotne demisijske in ukotavlja, da se zdaj povsem jasno onačata dva struji v radikalnem klubu. Pašić želi iz vlade odstraniti vse one ministre, ki jih ne smatra kot dovolj sposobne za svojo politiko. Odtod tudi želja po obširnejši rekonstrukciji, pri kateri naj bi izpadli Vukičević, Miša Trifunović, Maksimović in Radićev. Po vestih iz neposredne Pašičeve okolice navaja „Politika“, da bi Pašić v novem kabinetu tudi resort zunanje politike pritegnil nase, s čemer bi izpadel i Ninčić. Prosta mesta pa bi Pašić zasedel z novimi možmi, od katerih se v Beogradu predvsem imenujejo Marko Vujičić, Ranko Trifunović in Ninko Perić. Obenem pa bi v ta kabinet prišel tudi Radić, o čemer da se je Pašić že odločil.

celi državi 48,5%. Za prosveto so se porabljale velike vsote, vendar dosedaj nismo imeli pravega načrta. Namesto da bi pričeli od spodaj z izobraževanjem širokih narodnih slojev, smo pričeli od zgoraj pri univerzah, ki jih imamo kar tri v državi. Koncem l. 1924. smo imeli 7463 osnovnih šol z 17.047 učencev in 817.529 učenci na 12 milijonov prebivalcev. Češkoslovaška ima za neznatno večje število prebivalstva nižjih in višjih osnovnih šol 14.669 z 44.450 učencev in 2.124.702 učenci. Razen tega razpolaga tudi z zasebnimi osnovnimi šolami. Ogromna razlika iz katere je razvidna vsa naša zaostalost, je očitna, da bi bilo odveč govoriti o njej. Srednjih šol smo imeli 112 popovnih in 63 nepopovnih. Število učencev na teh šolah znaša 80.000 v 2063 razredih s 1701 kvalificiranimi učitelji, kar dokazuje, da nimamo niti za vsak razred po erega kvalificiranega učitelja. Kljub temu se otvarjajo nove srednje šole ne glede na sredstva, s katerimi razpolagamo.

V radikalnem klubu obstajajo gotove težkoče. Vem da hoče radikalni klub, ki je pokazal napram naši prosvetni politiki popolno zaupanje, naj bi tudi vlada storila isto. Želim imeti pri svojem delu vsaj toliko svobode, kakor jo je imel g. Sv. Pribičević, ko je snoval nove šole. V vladi sede isti ljudje, ki so sedeli s Sv. Pribičevićem, in zakaj bi se ne merilo z isto mero? Zakaj se mi v prosvetni politiki ne priznava svoboda, da bi zaprl mnoge nepotrebne šole, ki jih je snoval Sv. Pribičević?

Na vprašanje, ali bo umaknil svojo ostavko, je minister izjavil, da bo to storil le, ako vlada brez pridržka odobri njegovo prosvetno politiko, ki jo ne more izvesti, ako se ji uprtajo nekateri člani vlade.

Končno je povdarjal, da njegova demisijska ni političnega temveč načelnega značaja. Ali pa bo imela tudi politične posledice, mu ni znano.

Interesanten doživljaj našega kralja v Medijmurju

Beograd, 14. novembra. p. V političnih krogih se je nocoj živahno razpravljalo o dogodku, ki se je pripetil kralju, ko je bil zadnjič na lovu na veleposvetu Bombellesa v bližini madžarske meje in ki ga je sedaj objavila madžarska uradna agencija. Kralj Aleksander je na lovu slučajno prestopil državno mejo in zašel na madžarsko ozemlje. Srečal ga je madžarski orožnik, ki ga je pozval, naj se legitimira. Prišel je kraljev orodnančni oficir, ki je pojasnil, koga ima orožnik pred seboj in da je kralj slučajno prestopil granico. Orožnik je nato pozdravil kralja in ga spoštljivo spremljal do meje.

Kako je bil izvršen napad na zavod sv. Jeronima

Intervencije naših poslankov pri Vatikanu in pri Kvirinalu.

Beograd, 14. novembra. r. Iz Rima javljajo, da je naš tamošnji poslanik o. Antonijević posetil italijansko zunanje ministristvo ter zahteval intervencijo oblasti radi atentata na zavod sv. Jeronima. V ministristvu je dobil zagotovilo, da bo italijanska vlada ukrenila vse, da se prepreči konflikt in da zavod pride zopet v naše roke. Podtajnik rimskega zunanjega ministra pa je posetil našega poslanika pri Vatikanu dr. Smolaka ter mu v imenu italijanske vlade izjavil, da bo ona posredovala, da se spor čim prej reši. Obenem je opozoril poslanika dr. Smolaka na zakon o jamstvih, ki vežejo italijansko vlado glede policijske intervencije v zavodu sv. Jeronima. Naša vlada glede celotne afeze z zavodom sv. Jeronima še ni zavzela stališča, ker je zunanji minister dr. Ninčić zopet — bolan.

Sedaj je dospelo iz Rima podrobno poročilo, kako se je razvila afera. Prošlo soboto se je pripeljal pred zavod sv. Jeronima državni podtajnik v Vatikanu msgr. Bergongini v spremstvu msgr. Nardoniya. Ne da bi se zgledala pri poslaniku dr. Smolaki, čegar pisarna se nahaja v istem poslopiju, sta prelata odšla v prvo nadstropje, kjer je msgr. Bergongini takoj izjavil rektorju Biasotiju in vicerektorju Butkoviću, da sta s papeževim odlokom odstavljena. Pozval ju je, naj mu takoj izročita ključke iz se odstranita. Rektor Biasotti in g. Butković nista imela niti časa, da vzameta s seboj svoje osebne stvari, tem-

več sta morala takoj zapustiti zavod. O tem obveščen je poslanik dr. Smolaka takoj protestiral v Vatikanu, vendar pa ni dobil nobenega zadoščenja. Novo imenovani rektor Nardoni je kar ostal v zavodu ter je prevzel svojo dolžnost. Istega dne je odredil, naj se v zavod vrnejo gojenci, ki so bili odslavljeni zaradi nekorektnega zadržanja napram dosedanjim predstojnikom. Razen tega je novi rektor odpustil tudi vse služabništvo ter pripeljal novo, popolnoma italijansko. Začel je izvajati tudi šikane napram poslanstvu, ki se nahaja v zavodu. Zaklenil je gotove prostore, da so uradniki morali pozvati ključavničarje, da jih odpro. V sredo je naš poslanik dr. Smolaka ki je bil o vsem tem obveščen, zopet protestiral pri državnem tajniku kardinalu Gasparriju proti nasilnemu odvzemanju zavoda, kardinal Gasparri pa je odgovoril, da je bila uprava spremenjena na podlagi bule Leona XIII. „Slavorum gentem“, po kateri Vatikan ne priznava narodnega značaja zavoda, pravice sodelovanja na se vlade pri imenovanju predstojnikov ter sodelovanja našega poslanstva v upravi. Poslanik dr. Smolaka je izjavil, da je ta izjava v popolnem nasprotju s pravnim položajem in tudi z dosedanjim prakso Vatikana, in da bo naša vlada morala poiskati na drug način zadoščenje, ker je tudi italijanska vlada priznala narodni značaj zavoda in s tem pravico naše vlade, da razpolaga z njim kot z narodnim imetjem.

Fašisti odklanjajo sodelovanje opozicije

Mussolini o svoji zunanji politiki. — Orlando odlaga poslanski mandat. — Aventinska opozicija v neprijetnem položaju.

Rim, 14. novembra. c. Davi ob 8. se je sestel ministrski svet, na katerem je ministrski predsednik Mussolini podal daljše poročilo o italijanski zunanji politiki. Poročilo o sklenjeni italijansko-nemški trgovski pogodbi, o zadovoljivi ureditvi italijanskih vojnih dolgov v Ameriki, o protitalijanskih incidentih v Zagrebu in o situaciji po sklenjeni ločarski pogodbi. Sporočil je dalje, da je bivši ministrski predsednik Orlando odložil svoj poslanski mandat, ker se hoče popolnoma umakniti iz političnega življenja.

„L'Impero“, ki se na dolgo bavi s povratkom opozicije v zbornico, priporoča

Aventincem, naj se vrnejo v zbornico. Fašizem ne želi njihovega povratka in ga brez pogojev odklanja. Opozicija bi bila lahko v zbornici kaj dosegla, ko fašizem še ni bil popolnoma konsolidiran. Toda danes, ko ima svoje vrste spopolnjene in lastne organe za vse funkcije, odklanja v svoji trajni neodustljivosti sleherno podporo in politično simpatijo drugih strank. Kaj naj delajo sprito teh dejstev opozicijske stranke v zbornici?

„Corriere d'Italia“ in „Cremona Nuova“ pišeja v istem smislu. Oba indirektno svetujeta opoziciji, naj se ne vrača v parlament, v katerem nima kaj iskati.

Obsodba bandita Collaricha in tovarišev

Collarich obsojen na dosmrtno ječo z 11 leti samotnega zapora, njegovi tovariši pa skupno na 47 let in pol.

Pulj, 14. novembra. c. Znani istrski razbojnik Collarich je bil danes zaradi 17 zločinov, med katerimi so 4 kaznjivi z dosmrtno ječo, ostali pa skupaj s 115 leti zapora, obsojen na dosmrtno ječo, poostreno z 11 letnim zaporom v osamljeni celici.

Njegovi tovariši so bili obsojeni nastop: no: Battistig Luigi je bil obsojen na 11 let 3 mesece ječe in na 2000 lir globe, po prestani kazni pride za 3 leta pod policijsko nadzorstvo. Bisin Mario in Czerny Eugenio sta obsojena vsak na 10 let ječe in po prestani kazni 3 leta pod policijskim nadzorstvom. Smolars Ermanno na 5 let ječe, po prestani kazni na 2 leti pod policijskim nadzorstvom.

zorstvom. De Rossi na 3 leta, 2 meseca in 26 dni ječe ter 2 leti pod policijskim nadzorstvom. Sinconi Santo na 1 leto, 7 mesecev. Kazen je bila odpuščena radi indultu Jurcicha Francescu v dobi 1 leta, 11 mesecev in 11 dni. Netti Giovanni je bil obsojen na 4 leta, 5 mesecev in 10 dni ječe in 2 leti pod policijskim nadzorstvom. Vsi obsojenci so tudi obsojeni na izgubo državljanstvih pravic za dobo, kolikor jo prestanejo v zaporu.

Vsi ostali obtoženci so bili oproščeni. Obsojenci morajo plačati vsi povzročeno škodo in tudi vse sodne stroške.

Seja ministrskega sveta

Za podzavljenje Brodarskega sindikata in za razdržavljenje Steinbeisovih podjetij.

Beograd, 14. novembra p. Zvečer od 5. do 8. je imela vlada svojo sejo, na kateri je podal prometni minister Radojević poročilo o zadevi „Brodarskega sindikata“. Finančni minister dr. Stojadinović je sporočil mišljenje komisije strokovnjakov, ki je to vprašanje proučila in je predlagal prometnemu ministru, naj se to podjetje izroči državi, ki naj ga organizira na trgovski podlagi in s precejšnjo avtonomijo. Na ta način bo podjetje moglo biti aktivno. Brodarski sindikat je zadeva, ki vzbuja veliko zanimanje in za katerega se bore razne koterije. Vprašanje Brodarskega sindikata pride sedaj pred gospodarsko-finančni odbor ministrov, o njem pa bo razpravljala tudi radikalni klub.

Minister dr. Nikić je potem poročal, da se bo vršil dne 16. t. m. občni zbor Steinbeisovih podjetij. Minister pravi, da ta podjetja v državni režiji ne morejo uspevati. Zato naj bi država žrtvovala približno 30 milijonov dinarjev, da bi se spravile finančne v red. Dr. Nikić je predlagal, naj se osnuje delniška družba, čije vodstvo naj se izroči privatnikom. Tudi to vprašanje se reši v ponedeljek.

Oster napad na agrarno politiko ministra Radića

Beograd, 14. novembra. r. Poslanca Juraj Demetrotović in dr. Srdjan Budisavljević sta v skupščini vložila interpelacijo na ministra agrarne reforme Pavla Radića, v kateri kritikuje njegovo agrarno politiko. V interpelaciji se naglašuje, da se izvaja revizija agrarne reforme vedno le proti pristašem

SDS. S svojo naredbo od 19. avgusta t. l. skuša minister agrarne reforme odvzeti zemljo onim, ki si jo niso le pravilno pridobili, temveč zidajo na tej zemlji tudi hiše ter imajo uverljive izveščke iz zemljiških knjig o svoji lastninski pravici. S tem je prišel minister agrarne reforme Pavle Radić tudi v nasprotje s sodišči.

Zanimiv incident v carinski sekciji

Beograd, 14. novembra. r. Danes se je vršila samo seja tarifne sekcije finančnega odbora, na kateri se je razpravljalo o uvoznih carini na bombaž in tkanine. Posl. dr. Pivko je predlagal, naj se o stvari temeljito razpravlja, da bi se spoznali vzroki draginje bombaža in tkanin. Opozicija je odobrila to stališče, predsednik pa je hotel takoj preiti na glasovanje. Radi tega je opozicija zapustila sejo. Ker ni bilo kvoruma, je bila seja zaključena brez rezultata. Prihodnja seja bo v torek ob 4. popoldne.

Značilna odločba zagrebskega župana

Zagreb, 14. novembra. n. Danes je bila deputacija dijakov pri županu Heinzu in pri njem intervirala, naj bi se jutri, ob obletnici Rapalla, razobesile zastave po mestu. To prošnjo je župan odklonil zaradi stališča vlade.

Gibanje za pravoslavlje na otoku Visu

Dubrovnik, 14. novembra. n. Zednje tri dni se opaža na otoku Visu gibanje za prestop k pravoslavlju. Temu pokretu stoji na čelu predsednik organizacije zemljoradniške stranke.

Poljska vladna in finančna kriza

Sanacijski kabinet Grabskega odstopil radi spora z emislijsko banko.

Varšava, 14. novembra. d. Ministrski predsednik Grabski je podal silni ostavko celokupne vlade.

Ministrski predsednik utemeljuje v pismu na predsednika republike svoj odstop z zavlačevanjem njegovih sanacijskih zakonov s strani parlamenta in z opozicijskim stališčem parlamentarnih strank. Grabski navaja dalje, da smatra obdržanje zlatnikovega tečaja kot temeljni pogoj svojih finančnih in gospodarskih sanacijskih načrtov. Nadeja se, da je njegov odstop tudi v zvezi s ostro kampanjo, ki jo je pričel proti njemu parlament za omilitje političnih bojev. Končno prosi, naj se mu za časa vladne krize ne poveri nobena funkcija.

Grabski je poveril notranjega ministra Raczkewicza, naj zastopa ministrstvo pred sedstvo trgovskega ministra Klamerja pa s vodstvom finančnega ministrstva. Oba ministra sta prevzela poverljive jima posle do sestave nove vlade.

Kot pravi vzrok ministrske krize se navaja razmerje ministrskega predsednika Grabskega do ravnanja Banke Poljske. Med njim in med predsednikom Banke Poljske Karpinskim je prišlo namreč do načelnega spora, ki je neposredno povzročil demisijo Grabskega. Na konferenci, ki jo je imel Grabski s Karpinskim, se je namreč pokazalo, da Banka Poljski ni odobrila finančne politike ministrskega predsednika in da se je uprila intervenciji na inozemskih borzah za okrepitev zlatnikovega tečaja. Ker pa je bilo to načelo temelj vladne politike, je moral Grabski izjaviti posledice in odstopiti.

Italijanski vojni dolg

Velik uspeh Italije v Washingtonu. — Italija dosegla znatno boljše pogoje kot Belgija. — Plačala bo le 25 % vsote, ki jo je zahteval ameriški kongres.

Parkrat se je že zdelo, da italijanska delegacija, ki se je pod vodstvom finančnega ministra grofa Volpija pogajala v Washingtonu za odločilo svojega dolga, ne bo dosti srečnejša od francoske komisije, ki se je morala vrniti domov brez končnega sporazuma. Ogromna razlika med začetno italijanskim ponudbo in zahtevu Zedinjenih držav je upravičevala največjo skepsno. Še pred par dnevi je ta razlika znašala 40 %. Zato je končno doseženi sporazum tem večji uspeh za Italijo. Amerika je popustila na čeli črti.

«Jutro» je že prineslo številke, ki jih določa ameriško - laški pakt. Najvažnejši momenti so ti - le: Prvih pet let bo plačevala Italija po 5 milijonov dolarjev in nobenih obrestih. Zatem se določajo obresti na 1/4 %, ki dosežejo zadnjih sedem let 2 %. Srednja obrestna mera je 0,42 %. Plačilna doba se razteza na 62 let. Najmanj, kar bo plačala na leto, je 5 milijonov in največ 80 milijonov dolarjev (zadnja letal).

Da bo uspeh grofa Volpija jasnejši, primerjajmo pogoje, ki jih je dobila Italija, z onimi nekaterih drugih držav. Anglija mora n. pr. plačati 76 % one vsote, ki jo je določil ameriški kongres. Belgija 45 %, Italija pa le 25 %. Po lastnih ugotovitvah je dosegla Italija celih 80 % odnosa od dolga. Anglija le 18 %, Belgija 46 %. dočim se je Franciji predlagalo 30 %. Italijanski listi naglašajo, da bi morala Italija, če bi tudi zanjo obveljale določbe, kakršne je dobila Anglija, plačevati mesto začetnih 5 milijonov kar 70 milijonov dolarjev na leto. Ameriški listi so izrazili, da vse to, kar se je obvezala Italija plačati v 62 letih, predstavlja vrednost samo 435 milijonov dolarjev. Zedinjene države pa so posodile Italiji do 19. julija 1919 1648 milijonov dolarjev! Neplačane obresti znašajo pol milijarde. Skupni dolg je torej čez 2 milijardi dolarjev. Poleg teh koncesij so dovolili Amerikanci Italiji, da lahko po lastnem prevdaru ustavi za dve leti plačevanje, če bi bile lažje finance v nevarnosti. Kot nameček je vlada Zedinjenih držav dvignila preprovo proti naletu novih italijanskih posojil, vsled česar bo zdaj skušala Italija doseči v Ameriki posojilo v višini 50 do 100 milijonov dolarjev in svrhu okrepitve lire in svoje industrije.

Ni čudno torej, da vlada pri naših zapadnih sosedih veliko navdušenje. Italijani so sicer pred nedavnim časom še z vso odločnostjo zastopali splošno evropsko stališče, da se morajo medzavezniški vojni dolgovci črtati. Toda po kapitulaciji Velike Britanije, ki je prva začela plačevati in po dejstvu, da so se doslej pogodile z Ameriko tudi že Finska, Madžarska, Litva, Poljska, Latvija, Češkoslovaška, Belgija in da se je pogajala tudi Francija, ni preostajalo Italiji drugo, kot da sledi tem vzgledom.

Italijanski uspeh pozdravljajo vse evropske upnice Zedinjenih držav, posebno one, ki še niso uredile vprašanja svojega dolga. Vzbuja se namreč upanje, da Amerika tudi napram njim ne bo manj širokogrudna. Italiji sledi Rumunija, katere delegacija že čaka v Washingtonu. Orški predstavnik je na poti v Ameriko. Vrsta pride kmalu tudi na našo državo. Francija se bo ponovno skušala zediniti z ameriško komisijo. Seveda bo zahtevala ugodne pogoje, sklicujoč se na laški precedens. Ali bo to kaj zaleгло, se bo videlo kmalu.

Dva dvoma namreč motita splošno zadovoljstvo. Ni še gotovo, kaj poretče k sporazumu z Italijo ameriški kongres, posebno pa senat. Tu se bo izrekla zadnja beseda. Drugič na je Amerika morda popustila napram Italiji ne le z ozirom na to, da je ta revnejša od Anglije in Francije in da je njena plačilna

moč slabša od belgijske, ampak predvsem iz strahu pred enotno fronto svojih evropskih dolžnic, do katere bi prišlo, če bi se za francosko ponesrečila tudi italijanska ekspedicija v zlato republiko onstran Atlantskega oceana.

Framazonstvo in fašizem

Gotovo ni slučaj, da se skoro istočasno pojavlja radikalnejši odpor zoper diktaturo v Italiji in v Španiji. General Primo de Rivera se ne imenuje po krivem španski Mussolini, zakaj očitno je, da skuša španski diktator čim najverneje kopirati svoj bratski italijanski vzor. In posnemanje se kaže tudi v pritisku zoper framasonstvo, ki se je prav kot v Italiji tudi v Španiji zamerilo meščanski diktaturi. In dalje kakor se obrača italijanski fašizem šovinistično zoper svoje narodne manjšine, prav tako se komentira pritisk generala Primo de Rivero zoper špansko «manjšino», to je zoper katalonske separatiste.

Borba zoper framasonstvo pa bo v Španiji bržkone še težavnejša nego je v Italiji. Zakaj v Španiji je bilo za ideje prostozidarstva vedno dobro področje. Španija je vedno zelo živo sodelovala v gibanjih, ki so imela za cilj duševno osvoboditev človeka, prav tako kakor je bilo tu vedno živo razpoloženje za delovanje v tajnih in skrivnostnih organizacijah. Politična zvodovina Španije od Napoleonove dobe dalje nudi za to dolgo vrsto primerov. Vrh tega stoji diktatura generala de Rivero brezdvomno na slabših temeljih nego Mussolinijeva.

Značilen je afont meščanske diktature v Italiji in Španiji proti framasonstvu. Meščanska diktatura se je pojavila v Italiji kot reakcija na težnje po delavski diktaturi. Komunistem, ki je postavil v življenje delavsko diktaturo, pa ima vendarle lažje in enostavnejše stališče nego fašizem. Zakaj proletarska diktatura je zgrajena na ideji razrednega boja in razredne osvoboditve, na ideji, da tvori večino prebivalstva delovna plast prebivalstva. Iz tega enostavno izvirajo logično vse nadaljnje konsekvence. Fašizem, ki se je faktilčno polastil diktature, nima tako enostavne podlage, s katere bi se dala utemeljevati potreba po absolutističnem zapovedovanju. Meščanstvo je bilo dolgo v boju za miselno, socialno in gospodarsko osvoboditev družabnih plasti; to, kar imenujemo meščanski družabni red, liberalizem v pravem pomenu besede, to je baš življensko delo meščanskega političnega udejstvovanja. Ako sedaj nastopi ena od meščanskih političnih struj ali strank ter zase zahteva monopol glede političnih doktrin ter hoče ta monopol uveljaviti v obliki politične in miselne diktature, je to gotovo v najostrejšem nasprotju s bistvom meščanske ideologije in meščanskega reda. Izvedba take diktature pomeni ogromen korak nazaj, pomeni reakcijo na ono prvotno stanje, ko so se liberalne stranke širno Evrope še borile za svoje eksistenčno evrope.

Framasonstvo je najtipičnejši predstavnik liberalne epohe v evropski zgodovini. Zato je povsem logično, da se je fašizem tako v Italiji kot v Španiji spopadel najprej in najmočneje ravno z njim. Kako močna pa bo obramba prostozidarstva, to je odvisno seveda od notranje moči te struje, ki je vsekakor v večji meri produkt preteklosti nego gibalno bodočnosti. Toda fašizem prav gotovo nima moralne upravičenosti, izreči in izvršiti nad njim končno obsodbo.

Pred desetimi leti

Srbi pred Golgotom umika skozi Albanijo.

Prva polovica novembra 1. 1915. je popolnoma jasno pokazala strahotno situacijo Srbije. Kakor znano, je bil celotni srbski operativni plan v obrambeni borbi z Nemci, Avstrijci in Bolgari zgrajen na osnovi, da dospo preko Soluna francoske in angleške čete, zajedno z grškimi, da posežejo pravčasno v boj in predvsem da očuvajo vzhodno mejo Srbije od Niša oziroma Vranja na jug. Ta načrt je bil izdelan na temelju oficijelne angleško - francoske obljube, da dospo pomoč tekom štirinajstih dni, vsekakor pa pravčasno. Angleško-francoska pomoč je izostala; v Solunu je antanta izkrcala samo 40.000 moških in s temi je vrhovni komandant Sarail poskušal očuvati Vardarsko dolino v oddelku pri Demirkapiji in Valandovu. Grki so popolnoma odrekli pomoč ter s tem prelomili svojo zavezniško besedo.

Ta objektivna fakta je treba naglasiti, kadar se presoja situacija v novembru leta 1915; v njih so vzroki vsega naslednjega. Da se je srbsko vojno vodstvo zavedalo, da se bo moralo braniti edino z lastnimi silami, bi bilo že poprej potegnilo glavne vojaške sile s severne fronte, pustilo donavsko-savsko črto več ali manj nezavarovano, zato pa krepko zasedlo vzhodno mejo Južne Srbije. Posledica tega bi bila, da bi srbsko vojno vodstvo skoro brez bojev evakuiralo Severno Srbijo in umaknilo domala vso armado intaktno v Makedonijo, v bližino Soluna. Do strahotne albanske Golgote bi sploh ne bilo prišlo, civilno prebivalstvo ne bi bilo bežalo iz domovine, mnogo krvavih žrtev bi bilo na ta način prihranjenih.

Vojni dogodki v prvi polovici novembra 1. 1915. so se razvijali sledeče: Že dne 22. oktobra je padlo Skoplje Bolgarom v roke. Ko se je pokazalo, da je nemogoče, da bi solunska armada zopet osvojila Vardarsko dolino, je uvidelo srbsko vojno vodstvo izredno opasnost v nadaljnjem prodiranju Bolgarov preko Skoplja proti severu in zapadu. Zato je v naglici vrlo kolikor največ čet v smeri na Skoplje, da zavaruje Kačanjsko sotesko, ki je pomenila Ahilovo peto za umik srbske armade. Istočasno so srbske čete nehale z odporom okrog Niša, ter naposled zapustile to medvojno prestolico Srbije; dne 4. novembra so v Niš vkorakale bolgarske čete. Nekako istočasno so srbske čete zapuščale tudi dolino Zapadne Morave ter se po tesni dolini Ibra in preko Prepolca umikale v smeri na Kosovo. Bilo je odločilnega pomena, da so Srbi o pravem času in dovolj krepko zasedli pozicije okrog Kačanika in Gujilana na gornji Moravi ter tukaj zadržali bolgarski naval, ki je pričel v vsej silovitosti 17. novembra. S tem so se občuvali okolbitve. Istočasno so maloštevilne srbske čete branile prehode preko Babune planine in predel okrog Tetova.

Iz celokupnega poteka vojnih operacij v novembru 1. 1915. se da sklepati, da je bilo tudi bolgarsko vojno vodstvo presenečeno po dogodkih in da ni znalo izbrati najboljših mest za svoj napad. Predvsem je očitno podcenjevalo odporno moč Srbov v pozicijah med Nišem, Pirotom in Knjaževcem in upalo, da obkolit ter zajame srbsko armado, če preden se ji posreči umik proti Kosovu. Da so združenim silam Nemcev, Bolgarov in Avstrijcev kljub toliki premoči in kljub zanje tako izredno ugodni obliki fronte ni posrečilo zajeti srbske armade, je vsekakor eden največjih uspehov Srbije v svetovni vojni.

Delavska zbornica in klerikalci

Klerikalci v «Slovenec» pravijo, da bodo v kratkem razpisane volitve v Delavsko zbornico. Dasi je ta stvar še zelo negotova, so klerikalci že pokazali zelo velik apetit po vodstvu zbornice. Drugače je klerikalcem interes delavstva deveta briga. Sedaj, ko se odvrčajo od njih celo uvidevni duhovniki, mislijo, da bi bilo treba poseči po drugem sredstvu in zavojevati delavsko zbornico, da tako zaslužijo še naše delavstvo.

Zadnjič smo prinesli poročilo, da se dela na ujedinenju delavskih organizacij in takrat smo omenili, da so za ujedinenje tudi klerikalci. Sedaj pa se po kazuje ravno nasprotno: klerikalci po znajo ujedinenje le tedaj, če imajo pričakovati iz tega kak dobiček za sebe. To se je dobro pokazalo pri ljubljanskem občinskem svetu, kjer so šli skupno s komunisti le zaradi tega, ker so lahko igrali prvo violino. Pri volitvah v Delavsko zbornico pa vedo, da prve violine ne bodo igrali in zato o skupni listi nečejo ničesar slišati, ali pa stavijo nesprejemljive zahteve.

Borba za Delavsko zbornico bo vsekakor zelo interesantna in se na stvar še povrnmemo. Delavstvo pa opozarjamo že danes, naj bo oprezno, ker klerikalci so bili in so povsod enaki, in naj ne dajo prilike klerikalcem, da bi jih oni z njegovimi lastnimi sredstvi zaslužili. V dobi naše državne samostojnosti klerikalci za delavstvo niso storili drugega kakor da so ga z neizmernim demagoštvom zavedli tako daleč, da je naše delavstvo danes brez političnega vpliva na državno gospodarstvo.

Politične beležke

+ Kdo bo zagrebški veliki župan? Kakor se poroča iz Beograda, je vlada po odstranitvi g. Trešceca že parkrat razpravljala o tem, toda do definitivne odločitve ni prišlo. Ker je radi odnosa med radikali in radičevci to vprašanje precej komplicirano. Radikali so predložili dr. Čimica in dr. Gabreka, toda radičevci so odbili oba, ne da bi predlagali svojega kandidata, pač pa se izjavljajo, da mora zagrebški veliki župan biti objektivna osebnost, ki ne bo nastopala proti radičevcem. Zdaj predlagajo radikali Srbijanca g. Ratkovića, bivšega velikega župana v Bihaču, ki pa baje kot upravnik ne uživa najboljši reputacije, a radičevci vseeno utegnejo vanj pristati.

+ Borba proti Pašću. Beograjske «Novosti» pišejo, da je ostavka prosvetnega ministra Vukičevića dejansko zunanja manifestacija globoke notranje krize, ki razdira vladno večino, in zlasti radikalno stranko samo. Pašić neče delati v koaliciji z radičevci, ovira delo vlade v skupščini, intrigira v svrhu razbitja vladne koalicije, pri čemer se poslužuje vseh svojih znanih in nezanihih metod. Na drugi strani na Liuba Jovanović in njegovi prijatelji, ki so za sodelovanje z radičevci in tudi za razširjenje sedanje koalicije, živahno delajo proti Pašću. Naslanjajo se tudi na faktorje izven parlamenta ter imajo polno raznih motivacij za svojo akcijo, med katerimi navajajo kot najvažnejša, da je Pašić star, da baje intrigira proti politiki sporazuma ter da je nesposoben za vodstvo državnih poslov. Ta notranja borba v vladni stranki onemogoča vsako delo vlade. Pašić porablja ves čas, da iztisne iz vlade in iz vodstva radikalne stranke svoje nasprotnike. Zato je Vukičevićeva ostavka samo dokaz, da je položaj zrel. Skupina radikalov je odkrito nastopila proti drugi. Vukičevićeva ostavka naj bi izzvala krizo cele vlade. «Novosti» menijo, da je v neprički Pašić in smatralo, da se skuša izvečiti iz neprilike ter bo v to svrhu morebiti celo pristal, da pride Radčić na mesto Vukičevića. To pa je tre-

ba preprečiti, pravijo «Novosti», ker je treba sedaj borbo končati in Pašića vreči. Ali je sodbja «Novosti» o položaju Pašića točna, baš ne bi mogli reči. Kakor znano, zastopajo dobri poznavalci razmer tudi nasprotno tezo, da je namreč krizo izzval Pašić in da so sedaj njegovi nasprotniki v nepriliki.

+ Klerikalna nesramnost. «Slovenec» zagovarja tržaški «Mali list», glasilo kaplana Ščeka, ki je pred dnevi denunciral voditelje političnega društva «Edinosti» v Trstu, češ, da so člani framasonske lože, in sicer, da so Slovenci člani framasonske lože v Trstu v ulici Lavatovo. Hrvati pa člani framasonske lože na Reki. To je pisal «Mali list» v času, ko se vrše v Italiji najhujša preganjanja framasonov in ko je bil izvršen napad na tiskarno «Edinosti». Storil je torej približno isto, kar je praktičiral «Slovenec» n. pr. ob izbruhu vojne, ko je proglašal napredniške za srbofile. Vsled denunciacije «Malega lista» je bila izvršena tudi hišna preiskava pri podpredsedniku polit. društva «Edinosti», odvnetiku dr. Vratoviču v ulici Lavatovo. To so dejstva. Sedaj piše «Slovenec», ki hoče zafajati denunciacijo svojega tovariša «Malega lista», da takih izmišljotin, češ, da je bila zato preiskava pri «Edinosti», ker je «Mali list» pisal, da so ti krogi framazonski, pameten človek sicer ne bo verjel, a naši skupni narodni stvari vendar lahko škodujejo. «Slovenec» smatra torej za potrebno, da označuje kot izmišljotino denunciacijo «Malega lista», ki se je v resnici zgodila, ne smatra pa za potrebno, v interesu «skupne narodne stvari», da obojdi tudi denunciacija. Nasprotno, on ga brani, češ, da ne more nihče zahtevati od «Malega lista», da ne bi smel reagirati na napade! Končno pa h navsok zavije oči in pravi: «V imenu slovenske stvari prosimo, ne uničite slovenskih postojank.» Zakaj ni naslovil svoje prošnje na «Mali list»? Bržkone zato, ker mu je polnovreden drug! Mi pa ugotavljamo ob tej priliki, da se je klerikalna nesramnost pokazala zopet v polni luči!

+ Mrzel curek na dr. Ninčiča. Petkova «Edinost» se bavi z dr. Ninčičevim govorom o tržaških dogodkih ter ugotavlja, da do prijateljskih odnosov in trajnega solidnega miru med državami ne more priti, ako ne pride do miru in sporazuma med prizadetimi narodi. Nato izvala «Edinost»: «Ravno zato bi mi želeli, da bi bil minister Ninčič v svojem odgovoru izrazil tešče podčrtal obžalovanje radi dogodkov v Trstu, ker ne kršilo le načela zaščite narodnih manjšin, marveč ogrožalo tudi prijateljsko razmerje med obema državama. oziroma zagrajalo poti do takega prijateljstva. Želeli bi bili, da bi bil minister Ninčič naglasil z vsem povdarkom, da je treba upoštevati javno mnenje tudi na jugoslovenski strani, kakor ga uvažujemo na italijanski v vprašanih političnih namrah naši narodni manjšini. Seveda je tu vprašanje, ali so, kar se danes označa kakor javno mnenje v Italiji, resnična volla in čustvovanje širokih plasti italijanskega naroda. Ali tako ugižbanje, četudi opravičeno, bi bilo danes za nas brezkoristno, ker moramo računati s tem, kar je, s tem, kar se nam delanski predstavljajo kot izraz čustev italijanskega naroda. Istotako bi morali tudi tu v Italiji računati z javnim mnenjem na jugoslovenski strani, ne glede na oblike, v katerih se uveljavlja. Tak povdarek bi bili želeli v odgovoru ministra Ninčiča, ker bi bil s tem podčrtal veliki misel in neoporečno resnično neogibni pogoj za res prijateljske odnose med državama. Pod nobenim režimom ne sme in ne more iti državna politika mimo ali preko javnega mnenja, ker to daje šele potrebno sankcijo državi politiki. In tu moremo naglasiti samozavestno, da smo bili mi vedno lojalno pripravljani, da kakor slovenska skupina v Italiji sodelujemo za prijateljstvo med obema državama. Vsa kemu razsodnemu politiku mora biti jasno, da bi ravno navrženo in dobrohotno postopanje z našo narodno manjšino najizdatnejše prispevalo k dosegu tega cilja!»

Iz demokratske stranke:

Seja delegatov krajevnih organizacij za okraj Celje-Vranks. Prihodno nedeljo, dne 22. t. m., se bo vršila ob devetih dopoldne v klubovi sobi Celjskega doma seja delegatov krajevnih organizacij SDS za srez Celje-Vranks. Vsaka organizacija mora biti zastopana vsaj po enem delegatu, ker je seja važna. Pričakuje pa se, da se iz vsake krajevine organizacije udeleži po več odposlancev.

Iz Zveze kulturnih društev

V nedeljo dne 13. t. m. se vrše naslednja predavanja:

V Klubu naprednih učiteljskihnikov v Ljubljani ob 9. dop. v Akademskem kolegiju, prof. Jeras: «Ob desetletnici srbskega umika čez Albanijo».

V Sokolu Gorenji Logatec ob 14. prof. dr. Čadež o «evremenskih nezdodah».

V prosvetnem društvu v Begunjah ob 14.30 srezi živinozdravnik g. Josu Čadež o temi: «Prva pomoč pri domači živini v sili».

V sredo dne 18. t. m. predavajo: V narodni čitalnici v Zalogu prof. Pavlič ob 20. o «posmrtnem življenju pri starih narodih».

V akademskem krožku v Kranju ob 20. državni higijenski zavod o «epostanku boleznin».

Žrebanje sokolske loterije za Tabor - 15. decembra t.l.

Po svetu

— Razkritje komunistične zarote na Finsku. «Times» poročajo iz Helsinkij, da so ob priliki aretacije nekega sovjetskega konzularnega uradnika v Viborgu razkrili obsežno komunistično zaroto, ki je segala tudi v finsko armado. Policija je izvršila okrog 30 aretacij ter je zaplenila važne dokumente, ki zelo obremenjujejo komunistično mladinsko organizacijo.

— Proslava obletnice premirja v Parizu. Na dan obletnice premirja so se vršile v Parizu v vseh cerkvah zahvalne službe božje. Ob 11. uri dopoldne so se zbrali po pol drugi minuti molka pred grobom nepoznane vojaka predsednik republike z vsemi člani vlade, zastopniki vojaških in civilnih oblasti ter diplomati. Nato se je vršila pred grobom svečana defilacija pariške garnizije.

— Volilni rezultati na Portugalskem. Izid parlamentarnih volitev na Portugalskem je sledeče: desničarski demokrati 80, levičarski demokrati 5, nacionalisti 33, neodvisneži 13, gospodarska zveza 4, katoliška stranka 4 in socialni demokrati 2 mandata.

— Avstrijski socialni demokrati proti italijanskemu fašizmu. Predčerašnjim se je pričel na Dunaju strankin zbor avstrijskih socialnih demokratov. Na zboru je razpravljal poslanec dr. Ellenbogen o italijanskem fašizmu, ki zatira z nasiljem italijanski proletarijat. Končno je predlagal resolucijo, naj bi strankin zbor protestiral proti fašistovskemu sistemu, ki onečašča ime italijanskega naroda in ki skuša s krvjo uničiti velike demokratične tradicije italijanskega ljudstva. Predsednik Tomšič je dal resolucijo takoj na glasovanje. Resolucija je bila soglasno in z viharim odobravanjem sprejeta.

— Volitve v Novi Zelandiji. Nedavne volitve v Novi Zelandiji so se iztekle nenavadno srečno za kabinet g. Coatesa. — Vladna stranka «reformistov» je dobila 55 mandator. Prej jih je imela le 40. Delavska stranka je nazadovala od 16 na 13 mandator. Nacionalisti so bili prepolovljeni. Od 21 poslanca so jih izgubili 10. Izvoljen je bil samo en neodvisen poslanec.

Prohibicijska manija v Ameriki

Američani proti jazz-bandu.

Američani so veliki, simi otroci. Vedno in povsod kažejo, da so brezpozorni oboževalci enostavnih in radikalnih metod, enostavnih in radikalnih rešitev. Zato nas ni niti najmanj presenetila vest, ki smo jo čitali nedavno v listih. Popolnoma resno se namreč zatrjuje, da v veliki republiki svobode pripravljajo že novo prohibicijo. Poimovanje svobode je sicer docela individualno, pri otroku drugo kakor pri zrelem možu, različno pri pametnem človeku in pri duševno zaostalem. Zato tudi na tem mestu ne nameravamo ne zagovarjati, ne pobijati ameriške alkoholne prohibicije, ki je vzlic vsem svojim dobrim platem, kakor zagotavlja statistika, povzročila tudi obilo slabega. O njej torej ne bomo izpuščali besed. Malce čudna — da ne rabimo primernejšega izraza — pa se nam zdi najnovejša prohibicija, nameravana zabrana godbe. Mormonskim yankeeem je stopil muzikalni alkohol v glavo. Zatrjujejo namreč, da je muzika prav tako nepotrebna, da celo škodljiva, kakor tisti nevidni fluid, ki dospe po čudnih nezaznavnih potih iz čaše šampanjca v območje možganske skorje. In so se postavili na stališče: ker suša triumfira, je prav in pravično, da triumfira popolnoma. Zato je treba zabraniti intelektualne alkohole ravno tako kakor ostale. «Barman» (lastnik bara, t. j. po naše gostilničar) in vijolnist razširita oba ekstazo, zato ju je treba smatrati kot neizprosno sovražnika morale in družbe. Integralni puritanizem ju mora zadeti z vso težo svoje pesti.

S stališča stroge logike imajo teoretiki, ki propovedujejo absolutno prohibicijo, pravzaprav prav. Če hočemo črtati iz našega življenja sleherni msel na sladek sen, na opojno omamo, na sladostirastie in čutnost, potem nam v resnici ne preostane drugega, kakor oprijeti se starodavne Platonove formule in pregnati iz Republike vse umetnike. Naisi že bodo pesniki, muziki, slikarji, kiparji, arhitekti, izdelovalci mobilij, draguljarji, tvorničarji parfemov, slikarji blagov in virtuozji gastronomije, vsi ti specialisti greše proti dogmi vzdržnosti in puritanizma, zakaj vsi skušajo s svojim delom podeliti življenju čimveč zapeljivosti in čara ter nas navezati na milnive zemeljske dobrine. Morda nam ne bo treba dolgo čakati in doživeli bomo, da bodo neizprosni logiki novega sveta kaj kmalu dospeli do gornjega zaključka. Zaenkrat so se milostno omeili zgolj na muziko.

A da preidemo k stvari. Dve visoki ameriški policijski osebnosti sta se zavzeli za gibanje proti godbi. Njun veto «moralous nature as a hazard to the mind» kar na lico mesta, konec jazz-bandu. Ni naš namen na tem mestu, govoriti o umetniški plati jazz-godbe, že zato ne, ker pri nas pravzave ameriškega jazz-bandu ne poznamo, niti ga nočemo pobiti, dasi nam je principijalna plat nasprotstva proti njemu povsem nerazumljiva. Nadvse čudno pa se nam zdi, da hočejo ameriški reformatorji prepovedati sploh vsako godbo, ki je ne spremlja tekst, češ, da je «opasno po-hujšiliva»!

Kaj naj rečemo k temu? Da se proti neumnosti bogovi zastopi bore. Čudno je le, da niso prišli ameriški reformatorji že na idejo, kako bi kontrolirali človeško misel. Morda pa se jim sčasoma posreči i to, in takrat bomo brez dvoma doživeli novo prohibicijo...

Naši kraji in ljudje

Martinova

«... Martin pa razpolovi s sabljo svoj plašč in da polovico prezbajajočemu beraču...» Lepo, četudi je potem giba zeblo.

Zivel je kreposti svetnik v času, kamor tudi zgodovina s svojimi bistri očmi precej motno vidi. Po rojstvu Madžar je bil najprej vojak, potem mešič, škof in je zelo verjetno, da je bil tudi novinar. Za sedanje brezidealne in mokre čase je prav, da se takih kreposti mož primerno spominjamo. Pri naši skromnosti ni potreba, da razumemo stvar tako, kakor naši dedje. Za te je bilo Martinovo resna zadeva. Spominskega dne so napravili pravo ohceto: Mize so se šibile pod kolači, pečeni janjci in drugimi dobrotami, katerih konec so bile pitane in pečene gosi. Vino se je pilo kakor za stavo, saj je bilo to tisti dan, ko se je prvič pokušala nova kapljica. No, no, takrat še ni bilo tako sitnih oblasti, policajev, poslovnega davka in trošarine...

Kolačev ni, pečenih jančev tudi ne, vinskih pokušenj tudi ne, ker jih gospodje «birti» sami opravijo. Ostale so pa gosi, katere nam donajajo bratje iz Bosne ponosne.

Ne, ta mož, ki ga predočuje naša slika, nima nič opravka z gospodom državnim poslancem, to je čisto navaden bosanski gosar, tip, kakršnih je zadnje dni zopet nekaj po Ljubljani in kakor za naš fotografski reporter mimorede «klapnil». V ostalem so pa ti bosanski možje «gosarji» samo zdaj za Martinovo, ko po hišah barantajo z goskami; proti Božiču pa se povrnejo z drugo goščo zalogo in bodo «puranarji». Ho-đijo od hiše do hiše in oddajajo svojo perutnino, ne toliko za denar, marveč najraje za obleko. Včasih se da z njimi prav dobro pazari. Ko razpečajo svojo zalogo, se s kopicami ponošene obleke in obutve vračajo v Bosno, kjer jo razprodajo in torej s tem poleg dvojnega dobička vršijo tudi svojevrstno civilizacijo.

So tipične bosanske postavne s fesi, čarapami in opankami, v rokavi in nahrbtniku par neumnih, vratove iztegujočih in naše modernizirano mesto občudujočih gosi. Gospodinj so delale kupčije in pridno krmlile gosi, da bi pečenka bila mastnejša. Zgodilo pa se je tudi, da je ljubljanska mešica marsikateri gospodinj zadnje dneve odnesla pitano gos in veselje za današnjo Martinovo nedeljo. Kjer pa so ostale, jim želimo srečno smrt in mastna bedra; svetemu Martinu pa priporočamo, naj samo on požegna vino, ker je povodni lak preveč in naj danes stoji pri odprti vohi.

Velike svečanosti Narodne Odrbane

Dne 1. in 2. decembra se bodo vršile v Beogradu v zvezi s proslavami učenjstva troimenega naroda, velike svečanosti Narodne Odrbane, da se čim dostojneje manifestira veliko delo osvoboditve, v katerem je Narodna Odrbana v zadnji etapi svojega viteškega dela igrala posebno vidno vlogo in imela tudi velik vpliv. Pri tej priliki bo posvetil mestni odbor beograjski tudi svojo slavo ovenčano troje in je novobil na svečanosti vsa humanitarna, prosvetna, nacionalna in borbena društva ter organizacije iz vse države. V vseh pokrajinah države organizirajo organi Narodne Odrbane tudi posebne vlake za privatne udeležnike. Tudi poverjenosti Narodne Odrbane v Zagreb, pod čigar območje spada Slovenija, je uvedlo akcijo, da bodo pri svečano-
stih v Beogradu dostojno zastopani tudi Hrvati in Slovenci. Vsi udeleženci imajo pravico do polovične vožnje na

vseh progah od 27. novembra do 5. decembra. Kdor želi sodelovati, oziroma prisostvovati svečanostim Narodne Odrbane v Beogradu, naj se prijavi najkasneje do 28. novembra poverjenstvu Narodne Odrbane v Zagrebu, Kačičeva ulica št. 8.

Velik uspeh naše avijatičke

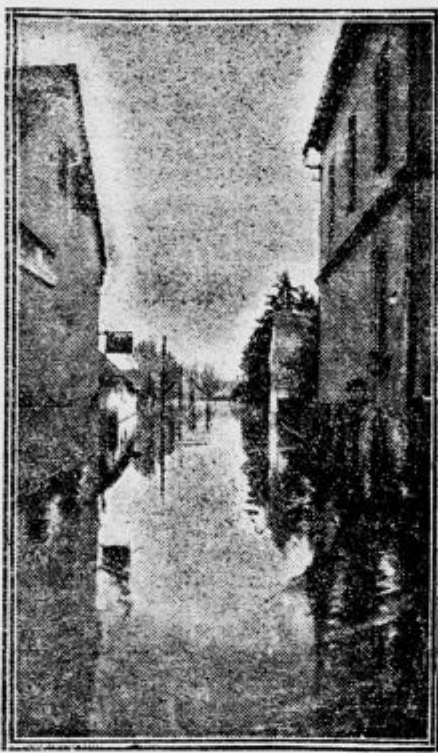
Iz Novega Sada nam pišejo: Pred nekaj dnevi se je na vojaškem aerodromu v Novem Sadu dvignil nov tip letala, ki je jugoslovenske konstrukcije. Konstrukcijo je izdelal inženjer Rudolf Fizer, letalo pa je bilo zgrajeno v aeroplanski delavnici I. vazduhoplovnega polka. Pri poizkusnem poletu je bil navzoč načelnik naše avijatičke, divizijski general R. Stanojlović in mnogo višjih

oficirjev. Poizkusni polet je napravil pilot Bajdak, ki se je dvignil v višino 2000 m v šestih minutah, 3000 m v 11 minutah, 4000 m v 17. minutah, 5000 m v 25. minutah in v višino 6.100 m v 43. minutah. Preizkušena je bila tudi brzina in je dosegel pilot 200 km na uro. Pri poletu je pilot Bajdak izvrševal vse mogoče kretnje. Letalo je naravnost sijajno prestalo preizkušnjo. Njegova prednost se je pokazala posebno v vse nianju in v hitrosti. Letalo je popolnoma domače delo, razen motorja, ki je tipa Majbach 230 HP.

V kratkem se bodo vršili poskusni poleti še z enim novim domačim tipom, ki je bil istotako izdelan v letalski delavnici v Novem Sadu. Tudi od tega pričakujejo najlepših uspehov.

Prekmurske Benetke

V Sloveniji je voda najhujše besnela v Prekmurju zlasti v Murski Soboti in neposredni okolici. To prijazno mesto je izgledalo kakor Benetke; vse ceste in ulice so bile pod vodo, da je bil skoro ves promet onemogočen. Obširno smo že poročali o silni nesreči, ki je zadela soboške meščane, med katerimi jih je mnogo sto brez strehe. Danes prinašamo dve sliki, ki kažeta obseg katastrofe. V Bolniški ulici (desna slika) je stala voda pri katoliški cerkvi do 2 m visoko, popolnoma poplavljen pa je bila tudi Šolska ulica (spodnja slika). Nadaljna poročila o poplavih objavljamo na prihodnji strani.

Statistika tujskega prometa v Sloveniji v letošnji sezoni

«Zveza za tujski promet v Sloveniji» nam pošilja statistične podatke o tujski sezoni v naših letoviščih in zdraviliščih v preteklem letu.

Poset v naših letoviščih je bil v pretekli sezoni sledeči:

Največ gostov je imel seveda Bled, kjer je bilo priglasičenih 6183 gostov, kar seveda za Bled ni visoka številka. Na drugem mestu je bila Rogaška Slatina, ki je imela skupno 5792 gostov. Občinski urad Bohinjska Bistrica poroča, da je znašalo število vseh priglasičenih gostov in letoviščarjev v občini okrog 3200. V Dobrni je bilo gostov 1425, v Slatini Radenci 326, v kopališču Laško 700, v Toplicah pri Novem mestu 617, v Kranjski gori 648, v Sv. Janezu v Bohinju 443, v Zlatorogu 276 gostov. Kopališče Rimske Toplice se niso poslale podatkov.

Splošno se opaza, da so se gostje zadrževali največ le po par dni. Bled poroča, da se je večina gostov zadržala po 10 dni, a ne navaja podrobnostnih podatkov. V Rogaški Slatini je bilo več kot štiri tedne 537 gostov, od 14 dni do 4 tedne 2273, 8 do 14 dni 780, 2 do 3 dni 1295, a samo po 1 dan 907 gostov. V Dobrni so bili gostje povprečno od 14 dni do 6 tednov, v Radenci je bilo, lo nad 4 tedne 57, od 14 dni do 4 tedne 189, 8 do 14 dni 52, a manj kot 8 dni 28 gostov.

Po narodnosti oziroma državljanstvu so v vseh letoviščih daleko prevladovali domačini. Na Bledu je bilo od 6183 gostov 4381 Jugoslovenov, v pretekli večini Zagrebčanov in Beograščanov. Relativno je imel Bled od vseh slovenskih letovišč še največ inozemcev, in sicer 882 iz Češkoslovaške, 438 iz Avstrije in 238 iz Italije. V manjšem številu so prišli tudi iz Nemčije (76), iz Anglije (53), iz Madžarske (37), iz Francije (28), iz Amerike (14) itd.

Rogaška Slatina je imela med 5792 gosti 535 Ljubljancev, 472 iz ostale Slovenije, 1061 iz Zagreba, 612 iz ostale Hrvatske, 712 iz Beograda, 173 iz ostale Srbije, 934 iz Vojvodine, 387 iz Bosne-Hercegovine in 55 iz Dalmacije. Inozemcev je bilo relativno mnogo manj nego na Bledu, in sicer iz Češkoslovaške samo 59, iz Avstrije le 233, pač pa iz Madžarske 434. Ostale države pride-

jo le malo v poštev, na primer Amerika z 12, Rumunija z 11, Egipt z 8, Francija s 6 gosti itd.

V Slatini Radenci je bilo od 326 gostov 72 iz Ljubljane ali ostale Slovenije, 167 iz Zagreba ali Hrvatske, 20 iz Beograda, oziroma Srbije, 20 iz ostalih naših pokrajin. Iz Avstrije je bilo 29 gostov.

Se bolj kakor v navedenih so prevladovali Jugoslovenci v ostalih letoviščih.

V splošno se naši tujsko-prometni interesi pritožujejo, da je bila letošnja sezona zanje slabša od lanske ter navajajo kot vzrok temu draginjo, slabšo vreme, predvsem na konkurenco jadranskih kopališč in popuste na železnice za njih poset; takih popustov v kopališču v Sloveniji niso bila deležna. Najbolj se pritožujejo nad slabim posetom Slovensko planinsko društvo za bohinjske hotele, Bled in Dolenjske Toplice. Poset tujcev v Kranjski gori, Rogaški Slatini in Dobrni je bil letos približno isti kot lani, le Toplice Laško navajajo, da je bila letošnja sezona boljše od lanske.

Nesreča ali zločin

Sv. Jurij ob juž. žel., 14. nov.

Včeraj, ob 9. zvečer, je iz postaje Sv. Jurij ob juž. žel. vozeči strojevodja zagrebškega potnega vlaka zapazil nedačo od prelaza ceste v Planino in Slivnico na železniškem tiru čudno stvar. Poklical je takoj osebo, ki je našlo nato popolnoma golo moško truplo. Truplo je bilo že mrzlo. Od trupla je bila odrezana ena noga, na glavi pa je bilo več ran.

Domneva se, da se je ponesrečenec najbrže vozil s kakim tovarnim vlakom in je pri prelazu ceste v Planino in Slivnico skočil z voza, kar je postalo zanj usodno. Čudno pa je, da je bilo truplo popolnoma golo. Neznanec je imel pripisan samo predpasnik, vsa druga oblačila pa je bila razmetana v večji razdaljenosti ob progi.

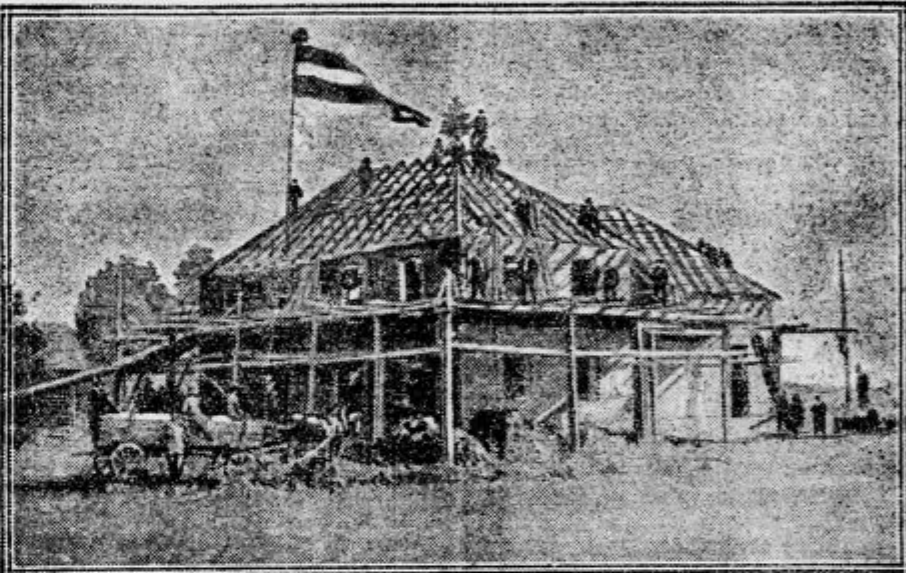
Od dogodka je bila takoj obveščena žandarmerija, ki je tekom današnjega dne marljivo poizvedovala naokrog in skušala za enkrat vsaj dognati, kdo bi bil razmesarjen mrtvec. Vendar pa njegove identitete dosedaj še niso ugotovili. Izključen seveda tudi ni zločin in je mogoče, da je bil mrtvec nekdo po-
ložen na železniški tir, kjer mu je vlak potem odrezal eno nogo.

Iz konflikta z Italijo

Ninčič (v postelji): «Ti, Stipa, boš našemu velikemu zavezniku Italiji zagrozil s puško, mi pa se bomo borili diplomatski. Prvi moj odločni diplomatski korak bo v tem, da zdrav ležem v posteljo.» (Koprive.)

Otvoritev sokolske dvorane na Rakeku

Ob italijanski meji se dviga ponosno kot straža zapadne meje naše države novi Sokolski dom, ki si ga je zgradil agilni Sokol Rakek-Unec. Lična sokolska zgradba danes še ni popolnoma dovršena, toda graditelji so se potrudili, da so dovršili vsaj prepotrebno sokolsko dvorano, kjer bo Sokol v zimski sezoni prirejal gledališke igre, zabave, predavanja in goili telovadbo. Danes ob slavnostni otvoritvi dvorane se bo vršila akademija s pestrnim telovadnim in zabavnim sporedom, ki smo ga objavili že včeraj. Oficijelna slavnost

otvoritve Sokolskega doma pa se bo vršila v prihodnjem letu z večjo sokolsko prireditvijo.

Naj bo novi Sokolski dom trdna straža proti našim nasprotnikom, obenem pa ognjišče prave ljubezni do sokolske ideje in našega troimenega naroda.

Slika nam kaže na pol dovršeno zgradbo Sokolskega doma, ki pa je sedaj že pod streho. Večino ogromnega dela so izvršili člani sami, ki so se z izredno požrtvovalnostjo in vztrajnostjo udeleževali sokolskega «kuluka».

Leopoldu Cimperšku v spomin

Leopoldovo je danes. Pa ni več dočakač svojega godu. Pred dobrim mesecem smo ga spremlili na prijazni griček nad Loko, odkoder je tako mičen razgled po lepi Savski dolini. Trudno je senco solnce se le ravno spravljal za gore in mu je zadnje žarko naslajalo v grob za pozdrav in slovo. Bog vé, ali so ob slovesu vsi čutili, da smo izročili zemlji moža - trina! Zakaj mož je bil v najplemenitejšem pomenu besede. Ne silen po telesni moči, toda mož po kristalnočistem značaju, plemenit kakor zlato in trden kakor kremen in jeklo. Pa je bil tudi trpin vse svoje življenje. V rani mladosti se je čednega dečka lotila huda in dolga bolezen, pravzaprav cela vrsta bolezni in malo je manjkalo, da mu že tedaj niso upihile luči življenja. Toda namenjeno mu je bilo drugo. Okreval je, a boleznijo so mu izbile življensko silo in so mu pustile oslabele in šibko telo; posebno trdnega zdravja ni bil poslednji nikoli več. V nadomestilo za telesno silo pa je imel bogat dar, neusahljiv humor in zlato srce. In ta dva sta mu pomagala nositi pezo življenja ter sta mu ga solnčila in lepšala, da je bil vedno dobre volje. Tako je končal svoje študije na učiteljski v Ljubljani in nastopil trnovo pot slovenskega učitelja. Samo tri postaje so bile na tem potu: Rečica nad Mozirjem, Trbovlje in Loka, a povsod mu je njegova dovornost, dobrovolnost, poštenost, odkritosrčnost, pravico in resnicoljubnost pridobila obilo prijateljev. Kdor ga je spoznal, ga je tudi vzljubil prav zaradi plemenitih lastnosti njegovega srca in značaja. Hotoma in vedoma ni nikomur storil krivice.

V svojem poklicu pa je bil vzoren učitelj in vzgojitelj. Občudovanja vredna je bila disciplina v njegovem razredu. Z mirno doslednostjo je ukrotil največje vaške divjačke, da so mu sledili kakor polhova jagnjeta. Zato ga je tudi ljubila šolska mladina. Šele po prevratu je prevzel vodstvo šole v Loki, kjer je nekdanji tepla žibalka njegove ljubljanske matere. Tu je po dolgem samotarnem izboru tudi družico za življenje in

našel svojo srečo. Toda usoda je zavidna. Le kratko ped časa mu je privoščila to srečo in potem je s kruto roko poslegla vmes in neusmiljeno razdrila jedva zgrajeno toplo gnezdo. Po kratki boleznijo in čisto nepričakovano je dihnila smrt vani in zastalo je njegovo blago srce. Do zadnjega ga ni zapustil njegov humor in s šaljivko na ustnih se je poslovil od življenja ta uzorni mož - trpin. Jedva smo se zavedli, pa ga ni bilo več med nami.

V sreči Tvojih zvestih pa bo živel Tvoj spomin, dragi Polde, svež in neusahljiv, kakor je bil Tvoj humor. — Leopoldovo je danes. Naj Ti bodo te besede cvetka na Tvoj prezdolgi grob.

Slovenci v Ameriki

Hinsdale, konec oktobra.

Banket za odlične Jugoslovence v Chicagu.

Jugoslovanski konzulat v Chicagu je priredil dne 19. oktobra banket za goste iz Jugoslavije. Gosti so bili člani delegacije z medparlamentarne konference v Washingtonu, g. dr. S. Budšavljević, Velizar Jančević, dr. Voja Marinković, dr. Ljuba Nešić in M. Proka. Konzulat je povabil na banket vse Jugoslovence v Chicagu z oznakom po slovenskih in hrvatskih listih, ki izhajajo v Chicagu. Poleg imenovanih gostov je prisostvoval banketu tudi dr. Trestš-Pavičič, jugoslovanski poslanik, ki je prišel z delegacijo iz Washingtona.

Umrli so v Združenih državah sledeči rojaki:

V Latrebu, Pa., 42-letni Stefan Kopriva vsled ponesrečenja v rudniku; v Clevelandu 60-letni John Bučar iz St. Vda pri Zaticni. Istotam je preminil 36-letni Anton Stefančič. V Grand Rapidsu je sklenil življenje 33-letni John Vuletić, ki je padel pod motorni plug v Clevelandu sta umrla še Frank Murnik z Brezja na Gorenjskem in Ana Papeževa.

Strašen samomor Slovenca.

V naselbini Edison, slovenskem okrožju v državi Kansas, je izvršil samomor slovenski rojak Jernej Vehar, 50 let star sramec. Sredi dela je šel iz rudnika, kjer je bil zaposlen, vzel s seboj vrečo dinamita in se poslovil od prijateljev in znancev. Svojega samomorilnega namena ni razodel nikomur.

— Pri večeršnjih premijeri razprodano! —
Preskrbite pravočasno vstopnice!
„Dezertjerji življenja“

(Na pragu smrti.)
Drama iz življenja v 6. dejanjih.
Drugi veliki Paramount-film
režije Cecil B. de Mille-a.
V glavnih vlogah elita igralcev: Rod la
Rocque, Vera Reynold in Mihael Varkony.
Pozor na razstavljenе slike!
Kino „LJUBLJANSKI DVOR“
Predstave ob nedeljah ob pol 11 dop in ob
3, 5, 6, 8 in 9 uri zvečer, ob do-
lavnih ob 4, 6, 8 in 9.

Govoril je z vsakim prijazno besedo in je
delal, da ima v vročici obkole za delo. Po-
polne je odšel v svoj samotarski dom, od
katerega se je kmalu razlegel pok po vsej
naselbini. Šel je na trato pred hišo in pri-
žgal dinamit poleg sebe. Samomorilčev
truplo je dinamit popolnoma raznesel. Kaj
je Veharja gnalo v strašno smrt, ni zna-
mo. Pustil je samo listek z napisom: „Zdaj
naj pa terjajo!“ Njegovim prijateljem ni
znano, da bi bil pokojni Vehar dolžan komu
več kakor neko malo vsoto.

Avtomobilska nesreča.
V Clevelandu je povozil avtomobil slo-
venskega obrtnika Mihaela Kossa.
„Junak iz Like“ ima v Ameriki srečo.
V ameriških gledališčih, varijeteh in me-
tastikah tekmo se že par let postavlja neki
„Junak iz Like“ po imenu Marijan Matije-
vič. Veliki plakati prinašajo sliko tega hrus-
ta v vsako mesto kamor pride. Ameriška
publika se za take predstave neizmerno za-
nimajo in polni lokale, kjer ve, da bo „Junak“
kazal svojo moč. Ker so krite liškega „Junaka“
neprimerno močne, publika kar gori za
njega. Zdaj ga imajo v Lackawanni, državi
New York, kjer mu prirejajo pravcate ova-
cije. „Junak“ pa si kuje denar. Samo še več
bi lahko dobil, če bi bil nekoliko bolj pre-
brisav. Marijan ima namreč vedno polno
gledaliških ravnateljev okoli sebe, ki ga
znajo izrabljati.

Slovenska društva podpirajo Scopesa.
V Evropi se gotovo pomnito opičji proces
v Daytonu, državi Tennessee, kjer so ob-
sodili Scopesa radi predavanj o Darwini
teoriji. G. Scopese je razlagal nauk o evolu-
ciji in se je pregrešil proti zakonu. Obsod-
ba G. Scopesa na denarno globo je vzbudi-
la med naprednimi Američani veliko ogor-
čenje. Najglasnejši je bil odzov pri Ame-
riški uniji za civilne svoboščine, katere je
vzela stvar v roke in nadaljuje sedaj tož-
bo na višja sodišča. Apelirala je pri tem
na gmočno pomoč med naprednimi organi-
zacijami in posamezniki. Številna napredna
slovenska društva, posebno društva, ki pri-
padajo slovenski narodni podporni enoti v
Chicago, so se takoj odzvala in so v krat-
kem nabrala več kot pol tisoča dolarjev.
Vsota je bila poslana na urad Ameriške
unije za civilne svoboščine.

Poset planinskih koč SPD. izven sezone

Čez zimo se oskrbuje v Kamniških plani-
nah; Turistovska koč v Kamniški Bistrici,
Dom na Kravcu, Koča na Veliki planini;
ob Bohinjskem jezeru sta čez zimo odprta
hotel Sv. Janez in hotel Zlatorog; prvi ima
deset, nova dependanca hotela Zlatorog pa
5 zakurjenih sob na razpolago (z dvema do
tremi posteljami). Vse druge planinske koč-
e so zatvorjene in inventar spravljen v ko-
lino. Njih poset po zimi je splošno dopu-
ščen le v spremstvu oskrbnikov, oziroma
vodnikov, ki hranijo ključe. Turisti sami
ključev ne dobijo; vodnika plačajo po do-
govoru.

Aleksandrov Dom pod Triglavom čez zimo
ni dostopen, ker sta pokvarjena peč in
štedilnik.

Dogovorno z Jugoslovanskim športnim sa-
vezom in športnimi društvi je Slovensko
Planinsko Društvo olajšalo pristop v posa-
mezne koč organiziranim skupinam smu-
čarjev in to za Erjavčovo koč na Vršču,
za staro Aljažovo koč v Vratih (novi Aljaž-
jev dom je čez zimo nepristopen), za Stani-
čovo koč in Triglavski dom na Kredarici,
za Vodnikovo koč na Velem polju, za Ko-
čo pri Triglavskih jezerih in za Spodnjo ko-
čo na Golici.

Vsaka skupina mora imeti vodjo, ki oglas-
si izlet in dobi ključ od zadavne koč pri
Orednjem odboru v Ljubljani. Prijavitelj
se mora izlet in število izletnikov najkasneje
je do vsake srede. Ključ se odda preko
nedelje in se morajo Orednjemu odboru
vrniti takoj po izletu, najkasneje do prihoda
njega torka. Med tem časom se kake drugi
partiji ključa za zadavno koč ne more dati
ter morajo drugi morebitni izletniki slediti
vodji pri pogostenju skupine; ključ se ne
sme nikomur drugemu oddati. Vodja izleta
in dotično društvo, katerega člani se izleta
udeležijo, prevzamejo odgovornost za vsa-
ko škodo in poškodbo, ki bi se v koči na-
pravila, in za plačilo po družstvu določenih
pristojbin.

Osebe, ki bodo prevzele vodstvo izletov
in dobile ključ, je dolžno Slovensko Pla-
ninsko Društvo na predlog Športnega sa-
veza za celo zimsko sezono v naprej. Vodja
izleta mora skrbeti za red in pravilno
porabo koč; njegova dolžnost je, da pri
vstopu v koč ugovori stanje koč ter to in
vse udeležence izleta vpiše v posebno v
koči razpoloženo knjigo. Tam se mora vpi-
sati tudi stanje, v kakršnem se je koč za-
pustila. Natančno enako poročilo mora vodja
je oddati Orednjemu odboru obenem z vr-
nitvijo ključa.

Opozorilo: Vse planinske koč so se opre-
mle z novimi ključi in zatvorji; vstop v nje
je torej brez ključa nemogoče. Zato se naj
izletniki ne podajajo na ture, ako si niso
preskrbeli ključev od dotičnih zavetišč. —
Vsa nasilna vlom se bo kazensko zasledo-
val.

V kočah ni postelj in odej, ni nikakih ži-
vil, niti kuriva.

Kako je uničevala voda

Najhujša nevarnost je vsaj za enkrat minula. — Vode so začele
povsod padati. — Tudi Prekmurje je že rešeno. — Tragedije
med povodnjo.

Po poročilih ki prihajajo iz notranjo-
sti države, je nevarnost nadaljnjih ve-
likih poplav trenutno odvrnjena, kajti
reke, posebno Sava, so pričele padati,
ker je vsaj malo prenehala deževje. Ako
deževje popolnoma preneha, potem so
tudi pokrajine v jugovzhodnem in juž-
nem delu naše države izven nevarnosti.
V ljubljanski okolici so vode že priče-
le polagoma padati in je nevarnost mi-
nula. Ljubljana, kakor tudi njeni pri-
toki Gradaščica, Glinščica, Mali Gra-
ben in manjši potočki so se vsedli ne-
koliko globlje v svoje struge in ne pre-
plavljajo več bregov. Na Barju, v Rož-
ni dolini in Mostah je videti sicer še po-
vsod cela jezera vode razlite čez trav-
nike in njive, vendar se tudi ta polago-
ma porazgublja. Voda je naplavila po-
vsod veliko blata in bo treba spomla-
di, če ne bo pomagal sneg, travnike či-
stiti. Splošno se sodi, da je ljubljanska
okolica rešena najhujšega, ker je dež
pojenjal in je nastopilo tudi nekoliko
hladnejše vreme.

Tudi položaj v Prekmurju in na Ptuj-
skem polju se je znatno zboljšal. Vode
so začele padati, narastla sta le Lenda-
va in Murica, vendar pa je kriza že pre-
stana. Pač pa je še vedno ukinjen že-
lezniški promet med Ljutomerom in Or-
možem, ker je voda izpodjedla most pri
Puščinah. Skupna škoda v mariborski
oblasti se ceni dosedaj nad 100 milijon-
ov dinarjev.

V zagrebškem okraju je voda v pet-
tek dopoldne in popoldne padala, po-
noči pa zopet narastla. Tako je dosegla
Sava v Podusledu 46 m nad normalo.
Vodovje, ki se je razlilo po Trnju in Ko-
ledovčini pod klavnico, se vrača v staro
Savo in od tankih radi pomožnega
nasipa, ki ščiti Petriševac, v novo Savo
in naprej v Žitnjak. Pač pa se na-
haja v Trnju voda še vedno v kletih in
podzemskih stanovanjih. Zagrebški žu-
pan je dal ponesrečencem na razpolago
tamkajšnje veliko šolsko posodje, da-
lje šolo na sejnišči in delavski stano-
vanja. Vojstvo je še vedno neumorno
na delu. Prihitele je povelje, ki jim
pomoč nujna in potrebna. Ne oziraje se
na visoko vodo, so vojski z ofenzivno
gazili do pasu po vodi, utrjevali nasipe
in jih popravljali. Vojstvo je delo na
razpolago tudi vse svoje notiske kuh-
nije. Sedanja novdeni v Zagrebu je zno-
va jasno dokazala, da gradnja nasipov
nikakor ni zadostna obramba proti po-
plavam. Treba bo zato graditi prekope,
da se more voda čimprej odtekat. V
Franciji že splošno podirajo nasipe in
grade prekope. Tako bo treba tudi pri
nas.

V Bosni so reke Miljacka, Zeljeznica,
Zuievina in Bosna včeraj še vedno na-
rašale. Reka Zeljeznica se je razlila na
cesto in prodrla v Malo Hlazo pri Sa-
ralevu in tamkajšnje ceste in neta mo-
no pokvarila. Zuievina je odnesla vse
posejano žito in sploh vse, kar je bilo
na polju. Nekega delavca so na polju za
jeli hudourniki ter mu odnesli ova ko-
nina in voz, dočim si je sam le z naj-
večjo težavo rešil življenje. Velikansko
škodo imajo posebno lesni industrianci
na Drini. V Foči je odnesla voda nad
10.000 hlodov in nanarvila trdnji lov-
ščić preko 2 milijona dinarjev škodo.
Močno so trpeli tudi razna druga po-
djetja, kakor „Vardar“ itd.

V Beogradu je dosegla Sava v petek
zvečer 1,5 m nad normalo, vendar pa je
kmalu nato začela padati. Reka Jadar
v Srbiji je naplavila vasi Komilje. Koz-
jan in Zavlako in na progi Sabac-Io-
znice raztrgala železniški tir v dolžini
20 metrov.

Del Prekmurja rešen vode

Odpomoč prebivalstvu.
Maribor, 14. novembra. Voda je
povsod padala, kar je za Prekmurje
velikemu županu ugodna poro-
čila, da voda po vsem Prekmurju,
zlasti pa v Murski Soboti, stalno pada,
tako da je Murska Sobotka že skoraj
suha, izvenjski najbolj prizadeto ulico
Malo Kanižo. Tudi ostale občine v
Prekmurju so že izven vsake nevar-
nosti.

Sedaj je v teku sanacijska akcija.
Vlada je dovolila 150.000 Din za prvo
pomoč, in ne, kakor smo včeraj poro-
čali, samo 50.000 Din. Za razdelitev te-
ga fonda se bodo po vseh prizadetih
krajih ustanovili pomožni odbori, ki bo-
do nudili prvo pomoč najrevnejšim in
onim, ki so brez strehe. Tudi oba velika
mosta čez Muro, železniški in oni pri
Veržeju sta ostala k sreči nepoškodova-
na. Pač pa sta se podrli mosta, ki vo-
dita čez rokave Mure, čez tako zvano
Murico. V Prekmurju je zaradi tega, že-
lezniški promet od Mure skozi Mursko
Soboto do Hodoša nemogoč. Tudi je
železniška proga na več krajih razdrta.
Ravno tako je sedaj prekinjen železni-
ški promet med Ljutomerom in Ormo-
žem, kjer je voda poškodovala želez-
niški promet pri Puščinah. Ta poškodba
pa ni tako velika, da bi je ne mogli v
kratkem vsaj toliko popraviti, da bi
mogli vlaki počasi voziti čez most. Ob-
stoji tudi upanje, da se bo železniški
promet vsaj do Ljutomera čimprej zo-
pet otvoril. Prehrano v Murski Soboti
je prevzel izvoljeni pomožni odbor, ki
kuha s pomočjo vojaštva za ponesre-
čence. V dolineldavskem okraju je
tudi cesta tako pokvarjena, da je bil
dohod do zadnjega na postajo nemo-
goč. Danes pa se je situacija zboljšala
ter sta doslej od vode ogroženi občini

Pesnica in Trije mlini že izven nevar-
nosti. Tja so prišli ponoči na pomoč vo-
jaki s čolni iz Ljutomera, ki so takoj
pričeli z reševalno akcijo. Voda po-
vsod pada, samo potoka Ščavnica in
Lendava sta zjutraj še naraščala, ne da
bi povzročila večje nevarnosti, ker se
voda že odteka skozi predrtje železni-
ške nasipe. Človeške žrtve so bile do-
slej v Prekmurju tri, in sicer ena žens-
ka ter dva moška, vstevši postiljona,
ki se je ponesrečil v Rankovcih. Ver-
žeji so včeraj tudi prekopali železni-
sko progo, nakar je voda vdrila proti
občini Mota-Hrastje in jo poplavila.
Nastala je za nekaj časa med tamošnjimi
prebivalstvom velika panika, tamošnji
orožniki pa so takoj posegli vmes in
pričeli reševati ljudi, tako da ni bilo
žrtve. V Murski Soboti so sedaj pričeli
izsuševati pokvarjene hiše, ki jih bo
mogoče še rešiti. Veliki župan je v to
svrhu preskrbel potrebni premog za iz-
suševanje hiš, ki so večinoma zgrajene
iz ilovice. Nadalje izsušavajo s požar-
nimi sesalkami vodo iz kleti itd. Tudi
iz Slovenigrada poročajo o večji škodi
zaradi nalivov, plazov in poplav pri
občini Legen. Iz konjiškega okraja po-
ročajo, da je tam porušeni nekaj mo-
stov in da je odplavilo mnogo lesa.

Večjo škodo je zaznamovali pri Polj-
čanah, kjer je velik plaz razrušil poleg
okrajne ceste tudi dve hiši. Ljudje so se
sicer pravočasno rešili, niso pa mogli
odnesti s seboj premičnin. Ogromen plaz
še leži na cesti in je promet proti Ro-
gatu nemogoč.

Vsa škoda vsled poplave je v mari-
borski oblasti še neprecenljiva. Gotovo
pa je, da je ne bo mogoče popraviti niti
s 100 milijoni dinarjev in sploh sanacije
ne bo mogoče izvesti samo z denarno
akcijo. Vsekakor bo potrebno, da pri-
skoči vlada na pomoč z delavskimi vo-
jaškimi četami, ki bodo morale noma-
gati, da se čimprej popravijo želez-
niške proge in zlasti ceste, ki so v ve-
čini srezov popolnoma porušene. Treba
bo na tisoče in tisoče vagonov zramo-
gati. Popravljanje bi trajalo nedolgo
doba, če bi bila sanacija prepuščena sa-
mo lokalnim in sploh le civilnim fak-
torjem. Kakor doznavamo, je maribor-
ski veliki župan dr. Pirkmaier že ukre-
nil potrebne korake, da se zagotovi
omenjena širša pomoč.

Katastrofa pri Dol. Lendavi

Dolnja Lendava, 14. novembra. Voda
je naplavila tekom dneva občini Kot in
Dolnji Lakoš. Popolnoma so pod vodo
Tepišovci, Trije, mlini in kolonija na Be-
niči. Prebivalci so splezali na strehe,
ker je voda vdrila v vse hiše. Tekom po-
poldneva je danes prispelo vojaštvo in
stopilo s kolonisti v stik. Ubogi ljudje
so se jih zelo razveselili. Vojaki so se
kmalu vrnili v Tepišovce, kolonisti pa
so ostali še dalje na strehah, ker nočejo
zapustiti svojih hišic v nadi, da bo vo-
da kmalu upadla. Srežki poglavar je
ukrenil vse potrebno, da dobe jutri
ljudje iz kolonije s čolni živila. Ljudstvo
prosi vlado hitre pomoči. Tudi tukošnji
narodni krogi z Orjuno na čelu priprav-
ljajo potrebno akcijo za pomoč. Pri
Dolnji Lendavi je voda tekom dneva na
dveh mestih predrla cesto, ki vodi pro-
ti Kolodvoru. Voda je že nekoliko padla,
notoki pri Dolnji Lendavi pa so še ved-
no enako visoki. Dežuje neprestano.

Iz poplavljenega Prekmurja

Murska Sobotka, 14. novembra.
Tekom sobote je voda odtekla iz Murske
Sobote razen iz Cvetne in Kolodvorske uli-
ce in mestnega dela Male Kaniže. Ljudska
kuhinja je danes izdelala obed in kruh za 150
ljudi.

Hotel Dobraj ni poškodovan. Doslej je
porušeni 11 hiš, 7 pa jih je tik pred poru-
šitvijo. Tudi močnejše stavbe kažejo razpo-
ko. Voda je prizanesla samo Cerkevni uli-
ci, kjer pa prodira talna voda iz kleti. Mo-
gošteviline brizgalnice, med njimi tudi pa-
re, erpajo vodo iz kleti. O človeških žrtvah
in ogromni škodi še ni nobenega pregleda.
Oddelek pionirjev se ni vrnil v Ptuj, ker je
porušen objekt pri železniškem mostu ob
Muri. Mura, ki je bila najvišja v noči od
petka na soboto, je odnesla tudi prvi objekt
pri mostu med Dokležovjem in Veržejem.
Tam je odnesla močnega betonski opornik
in 12 metrov cestnega nasipa, ki je 3 m vi-
sok.

Od drugih prekmurških občin so hudo
prizadeti Rankovci, Dobrovniki, Odranci in
Dokležovje. Porušeni so mostovi v Rankov-
cih, kolodvorski most v Matkoveh in most
med Bogojino in Strehovci. V Dol. Lendavi
voda sicer ni vdrila v visoko ležeče mesto,
pač pa je spremenila pokrajino med želez-
niškim mostom in mestom v pravcato jeze-
ro in porušila cestni most, ki vože kolodvor
z mestom. Mesto je zvežano s kolodvorom
po železniškem tiru in po novi šumski že-
leznici, vendar samo za pešce. Dol. Lendava
je dobila v soboto po treh dneh zopet po-
stno zvezo. Murska Sobotka je že od četrtke
brez poštno zveze. Edino telefon in brzojav
k sreči izborni funkcionarita. Samo ško-
da, ki jo je poplava povzročila na cestah v
Prekmurju, so danes ocenili na licu mesta
na nad 200.000 Din.

Interesente

vabimo neobvezno na ogled naše —
krasne zimske zaloge oblek in sukenj
Jos. Rojina, Ljubljana

Opustošenja v Slovenskih goricah

Maribor, 14. novembra.
Tudi iz severnih Slovenskih gorik prihaj-
ajo poročila o veliki škodi, ki jo je napra-
vila kmetom zadnja povodenj. Čeprav tam
ni nobene večje vode, so se vendar tudi
tamošnji potoki razlili v reke in poplavliali
slovenjgorske doline. Voda je raztrgala
in odnašala mostove, poškodovala masle do-
mače kmečke mlina, vdrila v nižje ležeče
hiše in hleve. Oziroma, ki so bile še pred
dnevi lepo zelene in dobro zrasle, so za-
plavljene z nanešenim blatom, sredi ogonov
njiv so iztrgane cele plasti zemlje. Prekin-
jen ležijo kupi listja, vejčja, hlodov in
zopet blata. Ceste, ki so bile itak že vse
razorane, so sedaj izdolbene, lužaste in meh-
ke, da se pri praznih vozovih pogrezajo cela
kolesa. Voznja je skoro nemogoča, ker tež-
ko živina ne more ven iz masne ilovice. S
hrbov so plazi zemlja, veliki kosi sadonov,
nikov in vinogradov drse v nižine, trgajo
za seboj ceste in velika drevesa. Ljudje ne
pomnijo tako silnega deževja v teh krajih.
V mesto prihajajo čez kolena blatni in toži-
jo nad bridkimi udarcem, ki ga jim je sedaj
poleg drugih težav prizuščala še povodenj.

Strahote povodnji v ptujskem okraju

Voda vdrila v Ptuj. — Dravinjska do-
lina podobna ogromnemu jezeru. — Šte-
vilni plazovi v Haložah. — Porušeni
mostovi, uničena cestišča, opustošeni
vinogradi. Škoda neprecenljiva.

Ptuj, 14. novembra.
Izvenjski Prekmurja je v mariborski obla-
sti nedvomno največ trpel vsled povodnji in
poplav ptujski okraj, kjer so opustošenja
naravnost velikanstva.

V noči od srede na četrtek je bilo deževje
v ptujskem okraju tako silno, da so vse vo-
de nenavadno narastle. Že v četrtek zjutraj
so nastopili Grajena, Rogoznica in drugi
pritoki s tako silo, da so bile vse ceste in
pota okoli Ptuja v trenutku pod vodo. Po-
sebnost Grajena in Rogoznica na levi strani
Drave, ki se iztekata pod Ptujem v Dravo,
sta naraščali tako naglo, da Drava ni mogla
več požirati njune vode in se je zato voda
obrnila nazaj proti mestu. Dva betonska
mosta na Grajeni sta popolnoma podkopa-
na in je prehod zastražen. Od Ptuja na-
vzgor proti Vurbergu je Grajena odnesla
več lesenih in betonskih mostov. Na okraj-
ni cesti proti Vurbergu je bil v petek ne-
mogoč vsak promet. Voda je odnesla škar-
pe in ograje ter poškodovala cestišče na tej
cesti. Proti Janeževem, Velovleku in Pod-
vincam je voda narastla v vseh malih ja-
kih tako močno, da je udarila preko cest,
vdrila v hiše in raztrgala mostove.

V Ptuj samem je voda silno naglo nasto-
pila na levi strani železniške proge ter udrila
tudi v mesto, kjer je napravila največ
škodo pri stavbeniku Denku. Ta ima svoje
skladišče precej nizko. Poplavila mu je vse
in je škoda občutna posebno radi tega, ker
se je potopil poldrugi vagon cements. Na
desni strani železniške proge je bila okraj-
na cesta popolnoma pod vodo. Na tej stra-
ni se nahaja tudi dvojno bencinsko skladiš-
če. Bencinski sodi so plavali daleč od skla-
dišča na travnike. Drava ni tako močno na-
rastla, pač pa prinaša s seboj vse mogoče
stvari. V takozvanem Ljudskem vrtu je vo-
da utrjala bregove ribnika in udrila v hišo
peka Ramška, ki se je moral izseliti.

Ptujska okolica je bila vsa pod vodo. Pri-
tekajoča voda se je vsula proti Budini in
Dornavi, kjer ljudje sploh niso mogli iz
hiš. Poplavljena je bila v trenutku tudi ce-
sta proti Ormožu. Pesnica pa je nastopila
s tako silo, da sploh ni bilo videti, kje je
prava struga. Od Ptuja do bregov Slove-
nskih gorik je v širini 8 km vse pod vodo.
Koliko je razdrtih mostov, še ni natančno
znano. Železniška proga od Moškancje do
Velike Nedelje je bila popolnoma pod vo-
do. V Dornavi in Mezgovcih so morali iz-
prazniti hleve in tudi hiše. Škoda je ogrom-
na in se ne da preceniti. K sreči ni nihče
zgubil življenja.

Dravinjska s svojimi pritoki na desnem bre-
gu Drave v vzhodni Halož je odnesla v čet-
rtek zjutraj dva mosta, več brvi itd. Ljudje
je v Gor. Pristavi ne morejo preko Dravi-
nje, ker nimajo nobenega prehoda. Pri mli-
nu v Gor. Pristavi je voda pljuskala pri
oknih v hišo in je bil mlinar s svojo ro-
bino v smrtni nevarnosti. Vsi so se rešili na
podstrežje. V Stogovcih in pri Majšpergu
so se morali ljudje istokot izseliti z živino
vred na bregove. Višje gori je voda od-
nesla neko gospodarsko poslopje, kar se
sklepa iz tega, ker je priplavalo po Dravi
niti v Dravo mnogo gospodarskega orodja,
vozov in tugi poginula živina. V St. Lovren-
cu na Dravskem polju je izstopila Poljska
ter napravila široka jezera. Vas je bila pol
metra v vodi. Sploh je bila Dravska do-
lina podobna ogromnemu jezeru, dolgemu 30
kilometrom in širokemu do 3 kilometre.

Na številnih mestih so se utrgli plazovi.
Prvi v četrtek zjutraj s hriba ob graščini
Herberstein, naproti okoliške žole. Tudi Ha-
loze so imele veliko plazov. Celi gozdovi in
sodonosniki so se selili v nižine in dolino.
Pri Majšpergu je plaz odnesel ene hišo. Ha-
loške ceste so vse razrite in nesposobne za
prevoz. Celo dobro zgrajene okrajne ceste
kažejo mnogo poškodb. Okrajna cesta pre-
ko ptujsko-gorskega klanc, ki je bila zgra-
jena pred dvema letoma v serpentinah, je
dobila silne plazove in manjka polovico ce-
stišča, vsled česar je promet po drugem de-
lu zatvorjen. Proti Stopcam je odnesla vo-
da več sto metrov okrajne ceste in so tudi
mostovi močno izpodjedli. Podobno je sta-
nje na cesti proti Zavrču. Na okrajni cesti
Ptuj-Krapina je na cesti mnogo plazov in
je bilo poškodovanih več mostov. Oredni-
ski breg, preko katerega vodi okrajna cesta
v Krapino, ima globoke razpoke na cesti.
Škarpe je voda izpodjedla ter odnesla ce-
stišča. Zlasti je trpela okrajna cesta čez
Oklički breg, kjer je plaz prenesel najprej
cel vinograd na cesto in potem preko ceste
v dolino.

Škoda na kmetijah je ogromna, pa tudi
na javnih napravah. Občina si ne moreže
pomagati, ker nimajo denarja. Tudi okrajni
zastop ptujski nima denarja, ker bo dva me-
seca ni prejel okrajnih doklad. Izdatna do-
javna pomoč je nujna, ker je treba tudi po
škodbe najkasneje v osmih dneh popraviti.
Ljudje prihajajo v Ptuj, poročajo, tarnajo,
jokajo in preklinjajo. Zai pa jim še ni mo-
goče ustreči, čeprav se pomaga, kjer se da.
Prava škoda se bo mogla ugotoviti šele te-
daj, ko bo odtekla voda in bo mogoče pro-
met. Takega naliva in povodnji ne pomni-
jo niti najstarejši ljudje. Zato tudi nihče ni
bil pripravljen na njo, in je škoda še večja,
ker se ni dalo mnogo rešiti.

Sava pri Zagrebu pada

Zagreb, 14. novembra. n. Tekom dneva
je Sava padala in se je vodna gladina zna-
žala za 1 m. Iz vojaških poljskih kuhinj je
delila mestna občina približno 500 oseb
hrano. Nesreč ni bilo.

Poplave v Hercegovini

Sarajevo, 14. novembra. n. Poplave so po-
vzročile veliko škodo v Hercegovini, zlasti
med Čapljino in Metkovicem. Reka Neretva
je prestopila bregove in odnesla mnogo
mostov in drugih stvari, zlasti pa vse polno
lesa z žage Ostrožat. V okolici Nevesinja
je padlo danes mnogo snega.

Preskrbite si pravočasno vstopnice!
Najboljšo zabavo vam danes
nudi film

„Elegantna sodrga“

ki se predvaja še danes in jutri v kinu
„IDEAL“. Nikjer in nikdar več ne boste
imeli prilike, spoznati se tako temeljito
ravno s to elegantno sodrgo, za katere vlo-
ge si je to pot prva berlinska filmska druž-
ba „Domo-Film“ izbrala res prvovrstne, ka-
rakteristične igralce. — Ne morete si v tej
sodrgi predstavljati boljših igralcev kot so
Hanny Werry, Johannes Riemann, Eugen
Klopfer, Marie Odette, Herman Picha, Hans
Brausewetter, Ilka Grüning, Artur Ralph
Roberts in Paul Morgan. To je film, ki ne
potrebuje reklame in se isti po svetovni
filmski kritiki šteje med največje in najbolj
še filme sezije 1925/26.

Vstopnina nezvlicana. Mladini vstop ni do-
voljen.

Predstave vsak dan pop. ob 3, 5, 6, 8,
10 in 9 uri, v nedeljah tudi ob pol 11.
dopoldne.

»Vdova Rošinka« v Škofji Loki

Golar je zelo ustregel z Rošinko našim
odrom. Vseposvoda se uprizarje z največjim
uspehom. Nabitno polno sokolske dvorane
prihaja, da stvar ugaja. To seveda ne da
spati poklicanim čuvarjem morale in zato
je že lani podružnica rimske kurije v Ljub-
ljani neoficijelno, v Gorici pa oficijelno iz-
rekla svoj anathema čez Rošinko. Gola-
r se malo zmeni za vse to. Literarna kritika
je blagohotno sprejela stvar, čeravno se ji
ni moglo odkazati prostora med prvimi li-
terarnimi proizvodi, ker ji pač do komedije
v pravem stilu manjka še precej. Vendar
pa gre Golarju velika zasluga, da je za-
grabil iz našega kmečkega življenja dva va-
žna problema in klor ima priliko spozna-
vati vsaj kratek čas življenje kmečkega
ljudstva v Godešću, kjer se vrši dejanje,
oziramo v okolici Škofje Loke, bo takoj
spredel, kako važna sta ta problema. Klor
s pametjo gleda stvar, bo pomiloval reve-
že, ki iščejo v Rošinki pohujšanje. Zastop-
nica prvega problema je Rošinka, drugega
pa Balantač. Zato je treba te dve mesti za-
sesti s tipičnimi zastopniki teh vlog, kar
drugače trpi stvar v celoti, kakor tudi v
posameznosti. Naš odje je imel srečno ro-
ko z Rošinko, v Balantaču pa ne. Balantač
je težka vloga in ni zameriti diletantu, če
se mu ne posreči. Videl sem Balantača iz
marsikje in ga je pravilno pogodil mogoče
edinolet mariborski Bratina. Zato je pa bila
Rošinka tem boljše. S sigurnim in narav-
nim nastopom se lahko kosa z vsako po-
klicno igralko. Če je nastala na odru nesig-
urnost, je prevzela inicijativno ter spravi-
vse v pravi tir. Balantač je dal, kar je mo-
gel. Preveč je stopical po odru. Bolje je
če sedi pri miru in zbija svoje neslanosti pri
peč. Pristojali bi tudi bolj skromni, ne pa
čevljevki. Postava je bila stara, a glas ule-
deniški, zato bi ga trebalo spremeniti. Mo-
ral bi tudi hitreje vpadati, ne pa čakati, da
Rošinka izgovori zadnjo besedo in potem
šele po pavzi govoriti. Balantač je najbrže
analitab, pa če tudi ni, brkone ne vidi

Domače vesti

Stalno deževje

zahteva najbolje in nepremočljive dežne plašče. Kdor ga še nima in kdor radi novega, si ga najbolje kupi pri

Fran Lukič, Pred škofijo 19.

ton, Kodrič Stanko, Tomažič Maks, Zigar Avgusta, Robnik Katarina, Vobovnik Elizabeta, Štukelj Vida, Setina Marija, Gorup Alfonz, Kos Marija, Scheithauer Ema (z odliko), Kocbek Alojzija (z odliko), Aleksič Terezija, Bezjak Marija, Roškar Milka, Kolnik Elizabeta, Janež Lucijan, Hauptmann Angela, Gorup Ljubenka, Miklavc Franjo, Podvršnik Anton, Bračič Olga, Nabergoj Danilo, Čepe Ottilija (z odliko), Amalietti Viktorija, Kocuvan Milan, Strašek Mara, Farazin Lovro, Babič Lipčec, Selak Kristina, Požar Hilda, Menecj Franc, Tomovič Vlasta, Kralj Marija, Čunjak Gabrijela, Munje Vida (z odliko), Tičar Marija, Košutnik Silvester, Zidanšek Mara, Konečnik Zmago, Seško Anton. — Dopolnilni izpit iz nacionalne skupine je napravila ga. Marija Bačič (Strajher). Trije kandidati (kandidatke) so bili reprobirani.

* Sindikat zavarovalnih družb v Jugoslaviji je imel včeraj v Ljubljani pod predsedstvom g. Jure Paunkovića iz Beograda plenarno odobrovalno sejo, dočim je zborovala eksekutiva že v petek. Zastopniki je bilo 33 zavarovalnih družb in to večinoma po svojih generalnih ravnateljih. Seja se je vršila to pot prvič v Ljubljani, ker so bile dosedanje vse v Beogradu.

* Opozorilo za pridobitelske komisije v priročnem okraju Ljubljana-mesto. Priobčena kandidata lista se izpreminjajo, toliko, da se kandidaturi gg. Dachs in Ložarja zamenjata in postavi g. Dachs za kandidata v IV. in g. Ložar za kandidata v III. pridobitelskem razredu.

* Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je koncem meseca septembra potom dnevnega časopisa prejel veljavno uradnega pooblašča za pobiranje zavarovalnih prispevkov v področju ekspoziture OUZD v Zagorju, glaseče se na ime Schaffner Ivan. Ker so odpadli vzroki, ki so bili merodajni za omenjeni proklic, se interese obvešča, da ostane omenjeno pooblastilo do nadaljnjega v polni veljavi.

* Nabava soli. Uprava državnih monopolov razglasa: Vsak državljan si more na baviti iz državnih skladišč odnosa iz skladišč, ki so v zakupu od države, drobno ali zrnatno sol in sicer najmanj 50 kg ene vrste.

* K carinski ateri v Mariboru smo iz krogov posredno ali neposredno tangranili prejeti več pisem. Da se čuje tudi druga plat zvona, rade volje objavljamo nastopno informacijo: V carinsko atero je bilo vmešanih in pritrjenih več oseb na podlagi različnih prijav in anonimnih pisem iz provincijalnih krajev. Jasno pa je, da pri anonimnih denunciacijah igra glavno vlogo škodoželjnost ali osebna mržnja. Najdejo se ljudje, ki pod milim Bogom minajo drugih poslov, kakor da si brezposelnim egoizmom in če treba tudi z nezposelnim hohotanjem ustvarjajo brezskrbno življenje in fantazirajo o potovanju v svet, v Hamburg, na Kubo in vrag vedi kam se — zraven pa prežijo, komu bi mogli škodovati. Ni dvoma, da je tudi carinska atera dobro poslužila nekaterim takim tipom za pisanje anonimnih prijav. Dobro bi torej bilo, da bi oblasti po možnosti posvetile pozornost tudi pisem prijav, ne pa samo onim, ki so s prijavo prizadeji, morda celo po nedolžnem.

* Regulacija Drave v Slavem. Generalna direkcija voda je odredila, da se čimprej prične z regulacijo Drave od Osjeka do Alimaša. Za regulacijska dela je ministrstvo že odobrilo potrebne kredite. Dela bo vodil hidroinženir odsek v Osjeku.

* Naši v Ameriki. Slovensko pevsko društvo "Trilava" v Chicagu je priredilo dne 11. oktobra v tamkajšnjem Hrvatskem narodnem domu koncert, pri katerem so sodelovala tudi druga pevstva društva kakor Slovensko pevsko društvo "Lira", pevsko društvo "Slovan", pevsko društvo "Sava" in hrvatsko pevsko društvo "Preradović". Program je bil zelo bogat. Občinstvo je posamezne točke sprejelo z navdušenim aplavzom. — V Brooklynu pri New Yorku je nedavno umrl naš rojak Lovro Kučer v starosti 40 let. Pokopnik je bil rodom z Viča pri Ljubljani. V Ameriko je prišel pred 18 leti.

* Predavanja, oziroma tečaj o brezalkoholni uporabi grozdja in sadja. Protialkoholno gibanje napreduje skoro po vseh državah. Tudi pri nas stopa vedno bolj v ospredje. Znatno kos gospodarskega problema pa tvori vprašanje, kako gorjelo in sadje tako uporabiti, da se ne bo pretvarilo v alkohol, temveč služilo narodu v prehrano in splošen dobrobit. Ta izredno važni problem reševati si je uveljavila kot vzvišeno nalogo osrednja zadruga "Brezalkoholna Produkcija", ki ima namen pospeševati brezalkoholno gospodarstvo sploh, posebno pa proizvajati in razpečevati gorjelo in sadne izdelke ter sploh vse predmete, ki se rabijo za pospeševanje treznosti. Zadruga vrši s tem eminentno kulturno delo. Že letos je zadruga razpečala večje število posebnih priprav, s katerimi so zainteresirani ohranili sadje in vino v sodih brez alkohola. Radi tega je zanimanje za brezalkoholno uporabo grozdja in sadja zelo naraslo. V interesu ljudskega zdravja in narodnega gospodarstva je, da se ta koristna ideja razširi po celi naši domovini. Zadruga prireja na željo v vsakem kraju (pa naj bo kraj še tako oddaljen od železniške postaje) tozadavna predavanja s praktičnimi poizkusi. Na to opozarjamo vse kroge, posebno okrajne ekonomice, podružnice Sadržarskega in vrtnarskega društva, treznostne organizacije, županstva, gostilničarske

zadruga (to vprašanje je zanje največjega pomena, javne in zasebne korporacije, pa tudi posameznike, sploh vse, ki jim je za na predek in streženje naroda. Predavatelji so na razpolago ob vsaki priliki in vsakem času, pač pa je treba željo pravočasno sporočiti osrednji zadrugi "Brezalkoholna Produkcija", r. z. z. o. z. v Ljubljani, Poljanski nasip 10., da se more čimprej sestaviti enoten načrt predavanj, oz. tečajev.

* Za pospeševanje civilne aviatike V proračun ministrstva trgovine in industrije za prihodnje leto je sprejel znesek 4 milijone dinarjev kot državna podpora za pospeševanje naše domače civilne aviatike.

* Nov zakon za pobiranje draginje. V ministrstvu za socialno politiko se pripravljajo gradivo za izdelavo novega zakona za pobiranje draginje, ker je dosednji zakon dosegel le neznaten uspeh. Na inicijativno ministrstvo se v najkrajšem času skliče posebna konferenca, ki se bo pečala s tem problemom. Na konferenci se bo razpravljalo o ukrepih, ki naj bi učinkovito uprli na pobiranje draginje.

* Sušak — prosta luka. V Beogradu so se mudili v zadnjih dneh delegati zveze trgovcev na Sušaku, ki so se pri finančnem ministru zavzeli za to, da bi se Sušak prosti za svoboden carinski pas. Gospodarski krogi našega Primorja so mnenja, da bi samo na ta način bilo mogoče prekrizati italijansko prazidevanje, da poteketa Trst in Reka nase ves promet. Finančni minister je izjavil, da bo ministrstvo ta predlog vzelo v pretraz.

* Novi denarni ovitki za vrednostna pisma. Ministrstvo je izdalo nove (prjvatne) denarne ovitke za vrednostna pisma v dveh velikostih, večje v razsežnosti 15x25 cm in manjše v razsežnosti 12½x17 cm. Večji ovitki so po 75 par, manjši pa po 50 par. Pošte začno te ovitke šele tedaj prodajati kadar bodo stari popolnoma razprodani.

* Slovenski biografski leksikon izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki celega leksikona plačajo ali Din 500 takoli ali 90 Din za posamezni zvezek. Naročila vame in oddaja prvi zvezek založnica Zadruga gospodarske banke v Ljubljani in njene podružnice.

* Bilski veliki župan dr. Miroslav Lukan oglasa, da prevzema pravno zastopstvo ter intervencije v vseh strokah državne uprave da posreduje pri serijskih poslih vsake vrste, daje informacije in da je ustanovil v svoji pisarni v Ljubljani tudi davčni oddelek, pri katerem sodelujejo kvalificirani strokovnjaki. Dolgoletna in obsežna praksa imenovanega v tej stroki jamči, da bodo imele stranke, ki se obrnejo na njega, krepko oporo.

Q-spočinja,
ko pripravljate za krst, ko praznujete
ženitvene, ko slaviš god, ko vabiš
priatelje, ali ko pripravljate silih kako
po edno, pomni, da boš goste zadovoljila
le, ako jim med drugim postrežeš
z izbornimi „Pečaketami“.

* V vodnost domačim damam. V Narodnem domu v Brezlicah bo izkušena dobra kuharica vpeljala kurz za kuhanje. Prijave v ponedeljek, dne 16. t. m., v Krškem v hotelu Zvezar, v torek 17. t. m., v Radečah v hotelu Jadran v sredo 18. t. m., v Sevnici v hotelu Triglav v četrtek 19. t. m.

* Če ti je zdravlje ljub, pili dnevno čaj pripravljati iz čajnih mešanice znamke "Budčica", ki se dobe pri vseh trgovcih.

* Pri boleznih srca in pri poopnenu žil Vam zagotavlja naravna Franco-Jožčeva gren Sica lahko odvajanje brez napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih celic so pokazala, da je Franco-Jožčeva grenčica najuspešnejša. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralno vodo.

* Iz države izgnan. Za vedno je bil izgnan iz naše države od policijskega komisariata v Maribor 27 letni trgovski inštruktor Ernest Gottlieb Marlon, doma iz Frankembacha v Nemčiji, nad nemski izzvalj v goljuf.

* Tat odpejlo kravo. Znani, že večkrat kaznovani postopač in radi tatvine že dalje časa zasledovani Alojzij Kukulj iz Kobilje se je splazil v noči na soboto v hlev posestnika Josipa Tanerja v Sp. Tinskem ter mu odpejlo 3000 Din vredno kravo in jo potem prodal. Krava je 6 let stara, temnopisane barve in že 6 mesecev breja.

* Zagoneten strel. Kakor poročajo "Koroškemu Slovencu" iz Jeriš, je prošlo nedeljo zvečer nekdo skozi okno ustržil v Zurnovo kuhinjo, ko so bili vsi ustržili pri večerji in za del 23 letno služkinjo Marico Poličnik v čelo, ki se je takoj zgrudila mrtva. Napadalec je pobegnil v temno noč. Oblast je zaprla ljubimca pokojnice.

* Izopana gostilna. Z Jesenic nam pišejo Dne 9. t. m. smo imeli tu zaprisego kralju.

Miklavž - pride!

KAM? V detajlno trgovino **Fran Derenda & Co., na Erjavčevi cesti št. 2.**
KAJ PRINESE? Obalila in čevlje za dečke, deklice in otroke po reklamnih cenah.
KAJ NAJ STORIM? Hit in kupi, dokler je še čas 6800-V

Izvirno solingensko orodje zjamka
brivno, škarije, razno aparato, žepne in kuhinjske nože, jedilne orodje itd. 6703-V
„Jeklo“ Stari trg 11a

Norveško ribje olje (Dorsch)
in emulzijo, o garancirano pristno medicinsko priporočila lekarna **Bahovec, Ljubljana**, (pri čevljarskem mostu).

Otvorite svetu Vaš dom!

Koncerte, opere, operete, drame predvajane po svetovnih umetnikih vseh evropskih kulturnih središč morete krasno poslušati dnevno doma z dvocevnim

radio aparatom Jugoreflex.

Cena kompletnemu aparatu z montažo in vsem samo Din 4.000—

Ogled in predvajanje pri

J. GOREC, palača Ljubljanske Kreditne banke

Na željo Vas obišče strokovnjak na domu.

Ves radio material!

Srajce, samoveznice za gospode, izbrani vzorci

Modna trgovina za dame in gospode **F. & M. Rozman, Zidovska ul. 4.**

To priliko so neznani nepridipravi izkoristili na ta način, da so vdrli v kuhinjo gostilne Kinar, kjer so pokradli vse jedilno orodje kozarce, steklenice, salame, klobase, gorčico, prte, napoli svileni dežnik, dve blazini in celo svetiljko, ki je bil drag spomin. Oropali so najemnico, ki se ni mogla braniti, sploh vseh vrednosti in drugih stvari. Zraven so se še postavljali, da so "Gorjanci".

Iz Ljubljane

u— Slava bolničarske čete. Včeraj je praznovala bolničarska četa dravske divizije v tukajšnji vojaški bolnici svojo slavo. Verske obrede je opravil prota Jankovič, nakar je imel komandir sanit. ppk. dr. Jug na moštvo kratke nagovore. V kratkem pomembnem nagovoru je čestital četni divizijski general Stojanovič, dr. Jug pa je nato prečital brzojavno čestitko Nj. Vel. kralja. Slavnosti so mod dr. prisojstovali vel. župan dr. Bačič, za gerentski svet Josip Turk, generalni konzul dr. Beneš, polic. ravnatelj dr. Guštin, zastopniki drugih konzulatov in uradov, novinarji, odposlanci raznih korporacij itd.

u— Kolizejski oder se spomni danes zvečer ob 8. uri 5-letnice rapalske pogodbe z učinkovito dramo "Kajin", v režiji g. Dreznovca. Pred pričetkom predstave govori o pomenu rapalske pogodbe predsednik za kolizejski politični okraj g. ravnatelj Jug. Prireditev se bo vršila v salonu restavracije pri "Levu" na Gosposvetjski cesti, na kar opozarjamo vse narodno čuteče občinstvo in naše zavedne Primorce. Po predstavi prosti zabava s plesom. K množestvilni udeležbi vabi odbor!

u— Umrli v Ljubljani. Včeraj so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Matija Okorn benediktin, 50 let. — Ivan Prelovšek, sin zidarskega delavca, novorojenček. — Frančiška Kristan, kočarjeva žena, 52 let. — Jurij Privšek, občinski nabočec, 72 let.

O priliki proslave čiškoslovskega državnega praznika dne 30. oktobra je tukajšnja podružnica "Česke občine" naklonila podružnici "Kola" jugoslov. sester zbirko 570 Din v blagotvorne društvene namene. Glaseno ob dokazu naklonjenosti in ljubavi bratskega nam naroda, izrekamo plemenitim darovalcem iskreno zahvalo. — Odbor "Kola" jugoslov. sester v Kranju.

u— Ljubljanska uradna nabavljala zadruga ima jutri v ponedeljek, ob 8. uri zvečer v Mestnem domu izredni občni zbor z jako važnim in odločilnim dnevnim redom. Čast in interes zadrugarjev zahteva, da se tega občnega zbora vsi člani zanesljivo udeležijo.

u— Pevsko društvo "Ljubljanski Zvon". Namesto v ponedeljek skupna vaja v torek zvečer.

u— Upravni odbor društva "Narodni dom v Ljubljani" sklicuje redni občni zbor na dan 20. novembra 1925, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Na dnevnem redu je: Poročilo o društvenih računih ter njih odobritev; volitev predsednika in 11 članov upravnega odbora; volitev preglednikov. Opomba: Vsak društvenik ima glas na občnem zboru, vsak delež po 100 (50 Din) in vsaki darovanih 100 (50 Din), oziroma vsaki vplačani ali darovanih 120 (60 Din). § 2 točka 3 daje pravico do enega glasu. Deležnik sme pooblastiti drugega društvenika, da glasuje zanj. Ta pa ne sme zastopati na občnem zboru več, kakor pet tujih deležev. Noben društvenik ne sme imeti več kot pet glasov, je kdor je deležnik in darovatelj, oziroma pooblaščenec, more imeti največ 10 glasov.

u— Zdravnik dr. Josip Stojce nas prosi, da priobčimo: Ker so se zakasnela priredbeno dela novih ordinacijskih prostorov na Resljevi cesti št. 12, dr. Stojce pred 20. novembrom ne more priti z redno ordinacijo.

u— Zveza godbenikov za Slovenijo ima svoj izredni občni zbor danes ob 9. uri dopoldne v gostilni pri "Levu". Ker so na dnevnem redu zelo važne zadeve, naproša upravni odbor vsakega člana, da se brezpogojno in pravočasno udeležijo občnega zbora.

u— Narodna čitalnica v Šiški prirodi danes zvečer svoj "Martinov večer" z izbranimi sporedom: Burka "Damoklejev meč" itd. Začetek ob 20. uri. Vstop prost.

u— Stavbno gibanje. Da se odpomore stanovanjski bedi, namerava tukajšnja Stavbna družba graditi cene enodružinske hiše na lastnem zemljišču pri Ljubljani in jih oddajati event. proti delnim odplačilom. Pojasnila daje Stavbna družba v Ljubljani, Levstikova ul. 19.

u— Posredovalnica služ. Režika Plahuta, Ljubljana, Mestni trg 25, se priporoča. Ima v evidenci najboljšje služkinje.

u— Lepota damske toalete jeokus. Posetite damski salon Elze Zounar, Ljubljana, Čevljarska ulica 1, II. z. 2033

u— Plesna šola Olepševalnega društva v Rožni dolini se vrši vsako nedeljo ob 3. uri

VOIKA čevljev in nogavic izlože nasproti Mestnega doma se res izplača ogledati. 6890

Več krojačev

za brezhibno izdelavo usnatih suknjičev sprejme

Konfekcijska tovarna

Fran Derenda & Co.,

Ljubljana, Emonska cesta št. 8.

popoldne v restavraciji in sirelišču pod Rožnikom. Istotam se dobe vsako nedeljo prvovrstne domače jeterne in krvave klobase.

u— Diplomirana krojna šola. Stari trg 19. I. Dne 16. novembra pričetek novega tečaja.

u— V restavraciji "Kolezijski" danes zopet priznana izborne krvave, riževne in pečene klobase.

u— Klub esperantistov v Ljubljani obvešča vse, ki so že naročili esperantsko slovnico, da bo izšla prihodnji teden in se jim bo takoj razposlala. Ostalim interesentom se priporoča za cenj. naročila. Naroča se pismo na "Klub esperantistov v Ljubljani" Narodna kavarna. Cena knjigi 20 Din.

u— Pri "Tičku na gričku" se toči od danes naprej novi prvovrstni dolenski cviček. Danes popoldne pečeni purani.

u— Zatekel se je bil psiček (špic). Dobi se v Tavčarjevi ulici 4 pri Pajničevih. 2142

u— Na pozabite, da se dobe najlepše božične ter noveletne razglednice in priznana najfinjši pismeniški papir v mapah in kasetah edinele v okusni izbiri pri tvrdki M. Tičar, Ljubljana.

u— Pet minut šoler. Pred glavnim kolo dvorom so prišli nekake mladenčca, ker je sumljivo stikal po nekem avtomobilu, čegar gospodar se je mudil v restavraciji. Ko je pristopil stražnik in ga vprašal, kaj počne, je odgovoril, naj ga pustijo v miru, kajti kot šofer voza ima vendar pravico, stikati po avtomobilu. Takoj nato pa se je zapletel v odgovorih in je prihajal v čim dalje večjo zadrego. To je dalo stražniku povod za aretacijo. Na stražniki se je mladenček zapletel v protislova ter je policija mnenja, da ima v rokah kakake že dolgo iskanega ptička večjega kačbra.

u— Policijske prijave. Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaj: 1 tatvina, 5 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 kaljenje nočnega miru, 1 prestopok nedostojnega vedenja in 1 prestopok zglaševalnih predpisov. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi vlačugarstva in 1 radi prodaje blaga sumljivega izvora.

u— Dočelni gospod. ki je v četrtek popoldne pomotoma zamenjal dežnik v trgovini Kette, se naproša, da ga vrne in dobi svojega.

Danes ob 20. Martinov večer
v Sokolskem domu na Viču

Iz Maribora

u— Stari Maribor izumira. Včeraj popoldne so pokopali soprogo pivovarstva Tschelligija. Maribor je z njo izgubil zopet odlično damo starega nemškega Maribora. Medtem ko je vladal na pr. v hiši nedavno umrlega dr. Schmiedererja odlično nemški duh, so v rodbini Tschelligija vedno visoko cenili in spoštovali slovenski narod, med katerim so živeli in trgovali. V njihovi hiši, kjer je znana Gambrinova dvorana, je imela nekdo, ko še ni bilo Narodnega doma, Narodna čitalnica dolga leta svoje društvene prostore in narodne prireditve. Tudi vzgojitelj sedanega gospodarja pivovarstva in posestnika Tschelligija, je bil Slovenec, pokojni rodoljub dr. Turner. Žalujemo naše iskreno sožalje!

u— Z nožem. V petek zvečer je 27-letni delavec Anton Fleisinger pri tvrdki Pintar-Lenart zasadel v svinjaku ob 23. uri dva tatova. Enega je pograbil in oklofital, medtem pa je drugi tat Fleisingerja vrezal z nožem globoko v rebra, tako da so ga morali prepeljati v bolnišico.

u— Perutninska razstava. Perutninsko razstavo so otvorili danes dopoldne v Narodnem domu. Otvoritvi so prisostvovali kot zastopnik velikega župana dvorni svetnik dr. Stare, župan dr. Leskovar in gospodarski referent inž. Zidanšek. Razstavo prireja društvo za gojenje perutnine in varstvo živali, čegar predsednik nadživno zdravnik Pirnat je pozdravil došle goste. Zidanšek je čestital v imenu vlade društvu k lepemu uspehu. Razstava je zelo lepa in bomo o njej še obširneje poročali.

u— Dragocen dar. Čečkoslovaško prvoletno ministrstvo je po svojem generalnem konzulatu v Ljubljani poklonilo ljudski knjižnici v Mariboru krasno vezano Masarykovo najnovejšo knjigo "Svetova revolucija" ter Husov album z 52 slikami.

u— Ljudska univerza. V ponedeljek zvečer predava prof. Družović o slovenski umetni pesni. Pri tej priliki bosta nastopila tudi operni pevec Burja in g. Živko.

Iz Celja

a— Sportni stadion. Delo in planiranje na sportnem stadionu, ki je vidno napredovalo je prekinilo sa enkrat stalno deževje; nadaljevalo se pa bo forstrano, čim bodo dopuščale vremenske prilike. S. K. Celje je založilo v svrbo kritja izdatkov gradbene kamne in je uverjen, da bo sportu naklonjeno občinstvo pridno segalo po njih ter s tem podpiralo idealno stremiljenje kluba.

e— Požrtvovalno delo ognegascov. Kot vesti kronisti moramo zabeležiti, da so v petek in soboto stalno črpale tri brigadne gasilnega društva vodo iz kleti pri raznih podjetjih in zavodih. Ognegasci so delali z veliko vneto in požrtvovalnostjo in se niso dali uplašiti od hudega dežja.

e— Pokvarjen vodovod. Radi povodnji je bilo Celje, kakor smo že poročali, od četrta na petek skoro 24 ur brez vode. Takrat se je razširila govorica, da se je pokvarila glavna cev pri Vitanju; a pozneje so dognali, da je trpela velika vodovodna cev pri mestni osnovni šoli. Poškodba je bila kmalu popravljena in popoldne je mesto že zopet imelo vodo.

Iz Trbovelj

t— Otvoritev Ljudske visoke šole so bo vršila danes ob pol 3. popoldne v prostorih vodenske šole. Otvoritev je združena z nastopnim predavanjem inž. Vrbiča: Nastanek premoga in premogovna ležišča. Po predavanju debata.

t— Občinski proračun za l. 1926., ki je bil že zaključen po bivšem gerentu, so bo sedaj pregledal in odpradel na ta način ugovori proti občutno zvišanim občinskim določilam, za kar je bil določen rok do 15. t. m. Prav tako pa odprade tudi jutrišnje glasovanje glede naklada na meso, o čemer se obveščajo vsi volilni upravičenci.

t— Hribovje v Hrastniku se premika. Hribovje na levem bregu potoka Bobna je zaradi noštetih jam pod njim še vedno v premikanju in se stalno ugreza. Bati se je, da sgrmi vsa ta velikanska masa ob podobnih deževnih dneh, kakor so sedaj, v dolini in zapre Boben, s čimer bo v nekaj urah ves rudnik zaprt in pod vodo. Pri tem bodo poleg rudnika močno oškodovani tudi poselniki, ki so pri vsej zadevi brez moči. Krajevni činitelji so o vsem tem že opetovano obvestili pristojne oblasti, ki pa se ne zganjajo, tako da sedaj v Hrastniku veselo podčrtavajo, da bodo morale le te same nositi vsvo odgovornost, če pride do morebitne katastrofe.

t— Obe podružnici Cirila Metodove družbe priredita danes ob 7. zvečer pri Fortjeu svoj vsakoletni Martinov večer. Upajmo, da bo tudi letošnji Martinov večer pokazal, da naša srca še vedno bijejo za neodrešene brate in sestre. Obenem apeliramo na naše zavodne gostilničarje, ki imajo puščice CMD da jih zopet razpostavijo na vidnem mestu v svojih prostorih, ker prihaja kovan drobiž zopet v promet.

t— Z odbora seje II. rudarske skupine. Pretekli teden se je vršila seja lokalnega odbora II. rudarske skupine, ki zastopa celokupno trboveljsko delavstvo in je v tem oziru najvišja instanca. Na dnevnem redu je bil dohodninski davek, proslava sv. Barbare in razno. Intervencija glede dohodninskega davka pri davčnem uradu je bila negativna, kakor je poročal predsednik Anton Župančič. Prepis katastra davka obveznih delavcev so poverili Francu Jadru in Antonu Župančiču. — Proslava sv. Barbare se bo vršila v nedeljo 5. decembra. Za zastavovod in spremljevalce so bili določeni: Dominik Bastič, Jernej Salobir in Alojz Vrtnik. Odhod od glavne pisarne bo ob 9. popoldne z godbo in z zastavo na čelu k običajnemu obredu. — Pri točki »Razno« se delavski zaupniki nikakor niso mogli strinjati s tem, da bi odpustili iz službe splošno priljubljenega zdravnika dr. Baumgartna, ki se je dalj časa pred svetovno vojno naturaliziral. Med delavstvom je napravilo skrajno slab utis prizadevanje brčkone ne točno poučenih ljudi iz Ljubljane, spravitvi tega zdravnika zav sako ceno iz Trbovelj.

t— Staro remizo za lokomotive v Retfu so te dni podrli.

Iz Primorja

* Novi tržaški kvestor. Za novega kvestorja v Trstu je bil imenovan komendator Giuseppe De Martino, ki je služboval v zadnjem času v Bologni. Novi kvestor, rodom iz južne Italije, je že prevzel svoje posle. Dosedanji kvestor Molossi je bil premeščen v notranje ministrstvo.

* Smrtina kosa. Umrli je v Gorici g. Jakob Medvedšek, obil dobroznane g. dr. Petra Medvedšeka. Bil je 67 let star. Pokopali so ga večerj 14. novembra. Pokoj njegovi duši! — V Trstu je preminula Marija vdova Fabjan, roj. Mrhar. Tudi njen pogreb se je vršil večerj popoldne. Naj počiva v miru!

* V Opatijo se baje namerava vrniti dr. Cervar, ki jo je bil zastupil pred leti vsled takratnih razmer. Fašistiški »Il Popolo di Trieste« mu prepoveduje povratek in grozi, da ga fašisti izenežejo s silo. V Opatiji je bilo tujecev doslej 42.000.

* Tihotapec. Na Slapu pri Idriji so orožniki aretirali 20letnega Ignacija Skrabarja iz Jugoslavije, pri katerem so našli precejšnjo količino jugoslovenskega tobaka in pa dva noža. Oddali so ga sodni oblasti.

* Električna napeljava za Kras. Občine Sežana, Repen Veliki, Tomaj, Dutovlje, Skop in Kopriva se dogovarjajo za napeljavo elektrike iz Opčin. Naš ljudje imajo mnogo smisla za gospodarski napredek, treba le, da bi jim poklicane oblasti šle pri tem na roko.

* Promocija. Na univerzi za trgovinske vede v Trstu je bil promoviran g. Drago Dovgan iz Škedenja pri Trstu za doktorja. Čestitamo!

* Vojnega materijala vseh vrst je še vedno polno po gorških deželi. Ljudje se ogibajo nevarnosti in spravljajo v kraj eksplozivne stvari, ki jih najdejo po polju in ob cestah. Pripeti se, da dobijo oblastni organi pri tem ali onem kmetovalcu kako razstrelilno snov. Nato ga primejo in ne pomagajo

nikake opravičbe. Postavijo ga pred sodišče, ki ga navadno obsodi. Tako je bil te dni v Gorici Ludvik Gorkič iz Vrtojbe obsojen za 2 meseca in 19 dni zapora, ker je »kradel« vojni materijal. Dolžnost italijanske oblasti bi bila, da že vendar poskrbi za to, da se dežela očisti opasnega razstreliva, katerega je še vedno polno naokoli.

Podgane, stenice in čurke uničuje
ratol, steno, gamadin
ODIO RATOL, Zagreb, Bienička 21.

Dopisi

DOMŽALE. Dramatični odsek »Unije« iz Ljubljane gostuje v Sokolskem domu danes s Spicarjevo dramo »Na Poljan«. Pričetek točno ob 5. uri popoldne. Vstopnice se dobe dopoldne v Sokol. domu, popoldne pa eno uro pred predstavo pri blagajni.

JAVORNIK. Danes uprizori Jeseniški dramski odsek Sokola pri nas »Vdovo Rošlanko«, h kateri vabimo občinstvo, da s tem dokažemo idealnim Jeseničanom, da znamo ceniti njih požrtvovalnost.

ZAGORJE. Udrženje vojnih invalidov je sklenilo uvesti akcijo za upostavitve spomenika padlim rojakom v vojni. V ta namen vabi k sodelovanju vsa društva v Zagorju brez razlike. Sestanek se bo vršil danes ob 9. dopoldne v dvorani kina Triglav. Vabljien je celokupni učiteljski zbor iz Zagorja in Toplice, kakor tudi zastopniki vseh strank in organizacij. Postavimo vsaj majhen spomenik padlim Zagorčanom! Udrženje računa s polnoštevilnim odzivom, saj je naloga lepa in vredna požrtvovalnosti.

BRASLOVE. Tukajšnji občinski odbor je v svoji seji 8. novembra imenoval g. Karla Maršiča častnim članom. G. Maršič si je pridobil mnogo zaslug v raznih društvi. Posebno priznanje pa si je pridobil s svojim neumornim delovanjem kot občinski odbornik in svetovalec. Za vzoren red, ki ga imamo že nad 4 leta v naši občini, se imamo zahvaliti predvsem njemu.

LJUTOMER. V sredo dne 18. novembra priredi sokolsko gledališče v Ljutomeru poslovljni večer bratu Komacu z Golarjevo komedijo »Vdova Rošlanka«. Pridite vsi, ki se hočete še enkrat iz srca nasmejati našemu nedosegljivemu Balantaču-Komacu in počastite s svojo prisotnostjo navdušenega delavca v naši Taliji.

Sport

Hazenske mladinske pokalne tekme

Danes dopoldne ob pol 12. nastopita na igrišču Atene mladinski družini Atene in Ilirije v tekmi za prehodni pokal, katerega je razpisal ljubljanski hazena podsavez. Tekma bo ena najpomembnejših in najzanimivejših v letošnji sezoni. Videli bomo prvič tekmovali nekaj naših najmlajših hazenašev, ki so v jako dobri formi. Oba kluba sta si z vztrajnim delom vzgojila celo vrsto izvršnih mladih moči in si s tem zagotovila volilna mesta v Sloveniji za daljšo vrsto let. Nekaj teh igralcev nastopi v današnji tekmi. Poleg teh novink nastopi pa tudi nekaj znanih prvostopnih igralcev, ki so pogosto zastopale barve svojih klubov v prvih družinah, tako predvsem Petanova (Ilirija), ki je nastopila nekočkrat reprezentativno za Ljubljano, Jermolova, Špornova, Kochova (vse Ilirija) ter Doberletova in sestrji Sapljevi (Atene).

Igra, za katero vlada v vseh sportnih krogih največje zanimanje, bo stala v sportnem oziru na visoki stopnji ter bo sigurno zadovoljila vse ljubitelje hazene. Pričakuje se oster in napet boj, ker je od te tekme odvisno, katera družina se placira za finalno tekmo, ki se bo igrala najbrže proti S. K. Mura eno prihodnjih nedelj. Prerokovati v naprej izid tekme je skoro nemogoče, ker sta obe družini v izvršni kondiciji. Odločila bo tekmo v svojo korist družina, ki bo požrtvovalnejša in tehnično boljša. Mnogo bo pripomogla k zanimivosti tudi sportna rivaliteta, ki vlada med obeh kluboma kot najljubšima v Sloveniji.

Tekma prične točno ob navedeni uri. Sodnik g. Baltesar. Cene: navadna stojišča 3 Din, dijaška stojišča 5, mladinska stojišča 3 Din. V slučaju skrajno neugodnega vremena se tekma preloži na poznejši termin.

VII. kolo prvenstvenih tekem v Ljubljani

Danes, v nedeljo, se odigra VII. kolo prv. nogometnih tekem, ob kateri priliki nastopita dva rivala. Vsled izpada SK. Slavije iz prv. tekmovalj, odigrata danes prv. tekmo samo SK. Jadran in SK. Slovan ter njiju rezervne.

Boj med navedenima kluboma obeta biti zanimiv, v kolikor ne bo prešel meje fairnesa, kar bi se morali vsi klubi brez izjeme zavedati.

Sanse na zmago ima Jadran, ki je v dosedanjih tekmovaljih izgubil samo proti Iliriji, medtem ko je v ostalih tekмах pokazal velik napredek in znanje. Slovan, današnji nasprotnik Jadrana, zaostaja sicer tehnično in morda tudi taktično za Jadranom, vendar se zna bravurno braniti.

Tekma se odigra na igrišču SK. Ilirije ter prične ob 14. Rezerve odigrata prv. tekmo na igrišču ASK. Primorje dopoldne ob 10.

25letnica »Bačke«. Subotiška Bačka praznuje spomladi 25letnico svojega obstoja. Ob tej priliki se bodo vršile v Subotici velike sportne prireditve, ki bodo trajale osem dni. K nogometnemu turnirju so dosedaj objavljili prvaki Češkoslovaške, Madžarske, Rumunije in Jugoslavije, namreč Slavija, MTK., Kiniszi in Jugoslavija.

Druga ženska olimpijada se vrši prihodnje leto v Bruslju. Prva se je, kakor znano, vršila leta 1922 v Parizu. Takrat je zmagašla Anglija s 50 točkami, druga je bila Amerika z 31, tretja pa Francija z 29 točkami.

Važni sklep FIFA. Mednarodni olimpijski komite je imel nedavno v Parizu sejo, na kateri so bile zastopane Švica, Amerika, Švedska in Francija. Seji je predsedoval grof Baillet-Latour. Sklenilo se je, da se povabijo za 26. maja 1926 v Lizbono mednarodne zveze vseh sportnih panog v svrbo revizije olimpijskega programa. O povabi je Nemčija že sprejeta v mednarodni olimpijski komite in da jo njena udeležba na prihodnji olimpijadi samodiscebi umevna stvar. Najvažnejši sklep te seje pa je bil brezdvomno, da je FIFA sklenila pristupiti k amsterdamski olimpijadi le one nogometne, ki od 1. oktobra 1925 niso dobili nobene odškodnine za to, da so vsled tekem imeli izgubo pri plačah v svojih službah. Ta sklep pomeni konec navideznega amaterstva v kolikor gre za olimpijske igre.

Vremenska poročila JZSS. bodo razveščena do najkasnejše vsakega petka v izloži trgovine Josko Gorec v palači Ljubljanske kreditne banke in v izloži Tujsko prometne zveze v Ljubljani.

Zbor nastavnikov JZSS. se vrši skupno s sejo upravnega odbora v ponedeljek, dne 16. t. m. ob 20.30 v damskem salonu kavarne »Emona«. — Tajnik.

Vse zimске sportnike, ki si nameravajo nabaviti zimskosportno opremo, opozarjamo, da JZSS letos ne bode nabavljali iste iz inozemstva, ampak naj se vsak posameznik obrne v svrbo tozadevnih informacij na posamezne klube. — JZSS.

Miting SK. Jadrana se z ozirom na slabo vreme in slab teren preloži za nedoločen čas. S tem se obenem opozarjajo vsi gospodje, ki so bili naprošeni za sodnike. — Odbor.

Službene objave LHP. (Iz seje u. o. dne 12. XI.) Verificira se medmestna reprezentativna tekma Zagreb : Ljubljana 12 : 4 za Zagreb, odigrana 25. IX. t. l. v Ljubljani. Čitajo se za ISSK. Maribor Regina Kuntner, za ASK. Primorje Frida Zanner. Igr. Jenko Ili in Eri Erbežnikovi se dovoljuje gl. obč. pravil. JHSa, t. IV. § 10. takojšen nastop v vseh tekmah razven prvenstvenih za ASK. Primorje. Vsem g. sodnikom se naroča da hitro in redno pošiljajo sodniške referate v duplo LHP. — Opozarjajo se ponovno vsi klubi, da mora klub, ki prijavi tekmo, priložiti prijavi tudi predpisano prijavnino, ki v slučaju, da se tekma ne odigra, zapade, ter da mora prijavnica članice (izjava) isto tako priložiti prijavnino, ker se brez teh prijav ne vpošteva. Istotako mora biti omejena prijavnica članice opremljena s klubovno številko. V nasprotnem slučaju se bodo prijavnice vrnille. Opozarja se, da je vse dopise na LHP naslovljati edinoale na naslov tajništva: Fančka Mihelič, Slomškova ulica št. 16. Prihodnja seja u. o. v sredo 18. t. m. Emona, ob 19. uri. — Tajnika.

Sokol

Spored VIII. vsesokolskega zleta v Pragi 1926

V vedno jasnejši sliki se kažejo obrisi sporeda VIII. vsesokolskega zleta v Pragi prihodnje leto. Zdej, ko je definitivno določeno, da bodo glavni zletni dnevi 4., 5. in 6. julija, so končno fiksirani tudi predzletni dnevi, ki pričnejo že 4. junija — torej ravno en mesec pred glavnim zletom. Za prvi predzletni dan so določene skušnje za sokolsko deco iz praških žup, ker so iz ostalih žup deca ne bo udeležila javnih nastopov razen iz vsake župe po dva.

Dne 5. in 6. julija je dan dijaštva iz srednjih šol. 5. julija bodo tekme srednješolskega dijaštva, prihodnji dan pa javni nastopi. Vodstvo dijaštva je v rokah srednješolskih telovadnih učiteljev.

Dne 13. junija je javni nastop dece iz praških žup. Dne 20. junija nastopijo člani in članice praških žup.

Za nas je zanimivejši spored nastopnih dni, ker se bo jugoslovenski Sokolstvo tudi samo udeležilo teh sokolskih prireditev. Prvi bo šel v Prago jugoslovenski sokolski naraščaj obojega spola, in sicer sta določena za naraščaj 28. in 29. junij. Prvi dan bodo tekme in izkušnje, naslednji dan pa povorka po Pragi, javni nastop in prikrat zletna scena. Naš naraščaj nastopi samostojno z lastnimi vajami, ker zaradi neenakih oblik ne more nastopiti skupno s češkim naraščajem. Naši fantje bodo vadili vaje s kiji, dekleta pa proste vaje. Tekme se bodo vršile skupno s češkim naraščajem. Načrt tekem, tekmovalne vaje in tekmovalni red še niso izdani, gotovo je, da bodo predpisane na vsakem orodju po 3 vaje, ki bodo izžrebane. Princip sodbe in ocene pri tekmah bo nekoliko mitejši nego pri članih, vendar bo izbira za dopust k tekmi vzlic temu jako stroga. Naši naraščajniki bodo morali zastaviti vse sile, da bodo vsaj deloma zmogli konkurenci. Tekme obsegajo vaje na drugo, na bradli, na konju vzdolž, tek 60 m in proste vaje. Vsaka vrsta ima 7 tekmovalcev, od katerih velja šest najboljših za vrsto. Brez zdravniškega izpričevala ne sme nihče tekmuovati, starost pa je določena s 16 leti, v izjemnih slučajih se pregleda pol leta pri dobri telesni razvutosti. Vrh tega bo imel naraščaj še bojno tekmo, ki je nekaj povsem novega. Obstoji iz najrazličnejših vaj in sicer: zalet po poševni gredi, ročkanje po vodoravni vrvi, preskok ovir, tek, prepleč - leze, 180 cm visoke stene, preakroči čez oblačne ovire 73 cm visoke, prenašanje lesenega hloda 10 m daleč, 10 kg težak, stopanje po stožeru (lesenem steburu), met granate. Čas teka se šteje od začetka do tja, ko je tekmovalec vrgel granato.

Ženski naraščaj tekmuje v prostih vajah in igrah.

Tekmo članstva pričnejo dne 1. julija, in sicer bo ta dan tekma za prvenstvo, 2. julija tekma nižjega oddelka in 3. julija tekma višjega oddelka. Vrh tega bo tekma v šestorboju in deseterboju ter posebne tekme v borenju in smučanju. Smučske tekme bodo že 21. do 24. januarja. Za nižji in višji oddelke so obvezne vaje na bradli.

krogih in konju na šir, prostovoljna vaja pa na drugo, dalje so še obvezne vaje na konju vzdolž, tek na 100 m, skok v daljino, metanje krogel in proste vaje. Za prvenstvo so določene na orodju iste vaje kakor za mednarodno tekmo v Lyonu, poleg teh pa še konj vzdolž, skok v daljino, skok v višino, skok ob palici, tek na 100 m, metanje krogel, plezanje in dve prosti vaji, čez vena in prostovoljna. Tekme članov bodo jako stroge. Vršile se bodo izbirne tekme, pri katerih bodo sodili člani tehničnega odbora pri COS. Kdor pri izbirni tekmi ne doseže 75 odstotkov, ne bo pripuščen k glavni tekmi. Ne gre se za kvantiteto, nego za kvaliteto. Jugoslovenski Sokoli tekmujejo skupno s češkimi, tuji pa tekmujejo sami zase. Za sodnike je določena sodniška šola, ki bo dne 5. maja v Pragi.

V zletnih dneh bo tekmovala tudi štafeta, sestavljena iz Sokolov iz Prage, Brna, Bratislave, Beograda, Zagreba in Ljubljane. Tekmovalci ne bodo dobili več diplom, ampak kolajne in pismeno potrdilo o doseženih točkah.

Glavni zletni dnevi so 4., 5. in 6. julij. Prvi dan bodo dopoldne izkušnje, popoldne javni nastop in zletna scena. Podoben spored je določen za drugi dan. Dne 6. julija je dopoldne sprevod, popoldne zadnja javna telovadba in razglasitev tekmovalnih uspehov. Jugoslovensko članstvo nastopi skupno s Čehi pri prostih vajah ter še s posebno točko ter starejši člani z vajami s palicami. V sprevodu ne sme biti nihče, kdor nima slavnostnega kroja, narodne noše so izključene.

To je površen pregled vsega sporeda. O podrobnostih za posamezne dni kakor tudi o natančnih predpisih za udeležbo pri nastopih in tekmah bomo še poročali. Kakor vse kaže, je zletnemu vodstvu predvsem na tem, da bodo vse prireditve na višku, ni mu pa toliko na prešteviličnem sodelovanju. Vsekako se mora jugoslovensko Sokolstvo dobro pripraviti, da bo dostojno nastopilo v Pragi.

Priprave za VIII. vsesokolski zlet v Pragi 1926.

Iz seje slavnostnega odbora za VIII. vsesokolski zlet v Pragi. Protektorat nad zletom prevzame zopet mesto Praga, kakor se je to običajno do zdaj vršilo. Izrekla se je posebna zahvala zastopnikom mesta in pa njenemu županu dr. Baxi. COS bo povabila na zlet oficijelno tudi članice Evropske mednarodne telovadne zveze. Vzame se na naraščajočo o intenzivnih pripravah JSS za zlet. Zletni spored je že izdelan in bo predložen še seji župnih načelnikov v odobritev. Slike prostih vaj za članice so že izdelane; slike vaj moškega naraščaja ne bodo izdelane v tem obsegu, kakor za članice, ampak se bodo fotografirali in reproducirali le najvažnejši gibi in položaji vaj. Izdelan je tudi vrstni red za tekmovalje. Zletni program bo obogatel na medmestni tekmi: Praga, Brno, Bratislava, Ljubljana, Zagreb, Beograd. Izdelan je nastop članstva k prostim vajam. V program je uvrščena tudi smučarska tekma sokolskih žup, ki se bo vršila v januarju ali februarju leta 1926. Določena je tudi smer sokolske povorke, ki se bo ustavila, kot doslej, na Staromestskem námesti, kjer se bo vršil pozdrav mestu Pragi in sokolska manifestacija. Teh. odbor COS je sklenil, da dotični, ki niso telovadili do konca l. 1925., ne bodo smeli nastopiti pri javnih telovadbah prostih vaj. Slike prostih vaj za ženski naraščaj so že izdelane in se bodo izdale v isti nakladi kot slike prostih vaj za članice. Druga izdaja teksta prostih vaj za članice se razpošlje župam v istem številu, kakor slike za proste vaje. Rok za ofertalno licitacijo tesarskih del na telovadišču je potoke 5. t. m. in se bo kmalu pričelo z delom na »Strahovski poljanji«.

Otvoritev sokolskega gledališča v Novem mestu

Izvršujoč celotni program in sledeč navodilom JSS. se je ustanovilo v Novem mestu pod okriljem »Sokolskega društva Novo mesto« sokolsko gledališče. Z dnem, ko je postal novomeški »Sokol« v bivših čitalniških prostorih gospodar, je bila podana sokolskemu delovanju, osebno sokolskemu prosvetnemu delu možnost za vsestranski razmah. Pod predsedstvom br. Jožeta Pavliča se je pred kratkim konstituiralo slično drugim sokolskim gledališčem v Sloveniji odbor sokolskega gledališkega oddelka, ki vodi sokolsko gledališče. Gostiti gledališko umetnost in seznaniti brate in sestre ter Sokolo naklonjeno občinstvo z dramskimi deli predvsem domačih pisateljev, je njega namen. V to svrbo si je sestavil sokol. dramski odsek repertoar za zimsko dobo in bo priredil v tem času več dobrih žalo in veseloiger.

Otvoritvena predstava sokolskega gledališča »Bratje sv. Bernarda« se je vršila dne 7. t. m. zvečer in ponovila v nedeljo, 8. t. m. popoldne pod režijo br. dr. Mejaka. Predstava sta tako v moralnem kot v gnotnem oziru prav dobro uspeli. Dvorana je bila dvakrat nabito polna, znak, koliko zanimanja vlada med novomeškim občinstvom za gledališče in posebej še za sokolsko delovanje.

Na splošno željo občinstva se igra ponovi v nedeljo, 15. novembra ob pol 18. prvič v Novem mestu, da se vrši še druga repriza.

Sokol v Radečah. Pri zadnjem občnem zboru je bil izvoljen za starostar br. Baša, za podstarostar Ivan Haller, za blaginčarja Dolinar, tajnik Langer, za odbornike Fink, Jazbec, Čuk in Hallerjeva.

Šah

Šahovski turnir v Moskvi

Tretji turnus moskovskega šahovskega turnirja se je pričel tudi ob ogromni udeležbi ljubiteljev šaha iz vseh krajev Rusije. Capablanca je končal z belim zopet kot prvi in zopet remis proti Grünfeldu, damski zambit v 22 potezah. S tem je dal tako-

rekoč parolo za ta dan. Zanimiva italijanska partija Bogoljubova proti Rubinsteinu je bila končana po 47 potezah remis. Remis so ostale tudi partije Spielmann proti Bogoljubu, Šamisch proti Rabinoviču in Gotthilf proti Yatesu. Naposled je ostala remis tudi partija Löwenfisch proti Reii z Aljechin-otrambo. Nasprotno pa je dobil partijo Tartakover (beli) v damskem gambitu proti Verlinskemu in Zenevskij (črni) proti Verlinskemu s takozvano sladkorna torta otvoritvijo. Španska igra dr. Lasker proti Romanovskemu je bila v boljši poziciji za dr. Laskerja prekinjena. Naivečjo pozornost je zbudila damska gambit partija Marshalla proti Torre. Ta partija je bila naposled v boljši poziciji za mladega Mehikanca (Torre) prekinjena. Ruski mojster Dušotmirskij je bil prost. Splošno je treba omeniti, da se diže ruski mojstri zelo dobro in da je še zelo problematično, na kateri strani bo premaga. Pomisliti je treba tudi, da je poslalo inozemstvo v Moskvo najboljši moči, če odštejemo nekaj moštrov, ki so bili zadržani, dočim je dala Rusija sama 10 mojstrov

Radio

Radiotelefonija in telegrafija na Ruskem

Na Ruskem nameravajo upravo radiotelefonije in telegrafije ločiti in upravljati vsako zase. Zato bodo veliko oddajno postajo Oktjabrskaja pri Moskvi preuredili, da bo služila le radiotelegrafskemu prometu. Opremili jo bodo z visokofrekvenčnimi generatorji in z enim samim oddajnim aparatom Boué-Broujevič. V Cabolovki pri Moskvi bodo sedanjo radiofonsko oddajno postajo nadomestili z novo, močnejšo, ki bo delovala z 100 kw. oddajno elektronko, konstruirano v Nišni-Novgorodu.

Izgotovljeni so velikopotezni načrti za radio promet s Sibirijo. Poplave, snežni viharji, pomanjkanje cest in sposobnih delavcev zabranjajo zgradbo žičnih zvez posebno v severni Sibiriji. Nasprotno pa računajo, da bo pri zgradbi radio oddajnih postaj ljudstvo rado pomagalo pri zato potrebnih delih. Glavne prometne točke, ki jih je treba med seboj zvezati, leže največ ob rekah Ob, Jenisej in Leni in njih pritokih, kar bo znatno pocenilo transporte potrebnega materijala v te kraje. Tekom leta 1926. nameravajo dograditi 10 kw. oddajne postaje v Jakutsk in Irkutsk. Kulturno obvladati in povzdigniti nameravajo Turkestan in je za tam projektiranih osem oddajnih postaj, ki bodo zgrajene vse prihodnje leto.

Veliko pozornost posvečajo radiofoniji in so določili, da se bo veliko število oddajnih postaj v državi, kljub velikemu privatnemu prometu, gotov čas uporabljalo tudi za radiofonsko oddajanje. Zato bodo vse te postaje opremlili tudi z oddajnimi aparati za radiofonijo. Sedaj so v obratu sledeče radiofonske oddajne postaje: Moskva, Leningrad, Kijev, Charkov, Nišni-Novgorod, Ivanovo-Voznesensk. V izvršitvi pa: Gomel, Minsk, Erivan, Tiflis, Taškent in druge. Tekom drugega leta nameravajo spraviti njih število na 50. Radiofonijo smatra vlada za najuspešnejše poučevalno sredstvo in ga močno podpira. S kolikorimogoče nizkimi takсами in podpiranjem pri samooddelavi prejemnih aparatov jo skušajo napraviti dostopno vsem mo narodu.

Dve leti radiofonije v Berlinu

Koncem oktobra t. l. je preteklo dve leti, odkar so oddajali v Berlinu prvi radiokoncert, ki je bil namenjen širšemu občinstvu. Tedaj se je začel znameniti pohod radiofonije, ki je našel tudi pri nas odmev. Poleg neaterih drugih postaj, sprejemamo pri nas še danes največ program berlinskih (oddajne postaje) oddajnih postaj, zato nas bo mogoče zanimala slika tega razvoja, ki nam jo podaja dr. Bredow.

Za radio se je zanimalo pred dvema leti le par oseb, in še tiste ne brez vseh predhodkov, danes ga uporablja vsak dan nad 4.000 ljudi kot vir umetnosti in pouka. Radio je razširjen po vseh hišah v vseh mestnih delih. Kako bi pač pogledali in cenili šlovela, ki do danes o njem še ni ničesar čul. Dve veliki radio razstavi sta skrbeli za to, da se je javnost seznanila s tehničnim delom radiofonije; in danes je malo ljudi, ki bi jim bila radiofonija manj jasna kot navaden telefon. Iz nekdajnega čudeža je postal eno, danes največ uporabljenih orodij. Prejemni aparat je postal danes del domačije, ki mu v vsaki hiši posvečajo največjo pozornost. Če bi ostala radiofonija kot je bila v začetku, v svojih programih le pri poskočnem razvedrilu, bi bilo seveda treba pričakovati, da bo po prvem navdušenju, ki se je izražalo v neverjetno hitrem naraščanju poslušalcev, nastopila pri teh splošna utrujenost, in si bodo ljudje, siti te igrarke, poiskali drugo. Pred tem pa sta nas obvarovali dv stvari; cilj, z radiofonijo vzgajati in to črpati iz prejemnih aparatov, ki jih sestavljajo sam.

programov prvih tednov se je počasi izluščilo pravo jedro, iz katerega je pognala današnja radiofonija: stremiljenje po popularni umetnosti in duševni kulturi.

Sedaj smo tako daleč, da je postala radiofonija kulturno vprašanje, ki ga naša doba ne sme pustiti nerazrečenega. Dve leti radiofonije v Nemčiji sta zadostovali, da smo postali vodniki na poti k popularni umetnosti potom tehniško dovršene radiofor. c. Število abonentov v državi znaša skoro 1 milijon in še vedno narašča. Med temi je 50.000 v raznih radioklubih organiziranih članov in je pričakovati, da se bo to število še znatno dvignilo. V radiofoniji je nerazrečenih še mnogo tehniških in drugih vprašanj, ki čakajo organiziranih amatelev.

Iz življenja in sveta

Letošnja Noblova nagrada za fiziko

Akademija znanosti v Stockholmu je sklenila, da podeli Noblovo nagrado za fiziko vseučiliškemu profesorju Manne Siegbahnu v Upsali.

Profesor Manne Siegbahn je pričel svojo vseučiliško kariero na vseučilišču v Sundu na Švedskem, in sicer kot naslednik znanega švedskega fizika Rydberga. Profesor Siegbahn je ustvaril rentgenospektroskopije. Odkril je erte M serije v rentgenovem spektru ter je pred enim letom ugotovil, da se morajo X žarki lomiti podobno kakor je to pri optičnih žarkih s pomočjo steklene prizme. Njegovi učenci so znameniti fiziki Coster, Stenström in češki učenjak docent dr. Dolejšek. Najznamenitejši Siegbahnovo delo je "Spektroskopija rentgenovih žarkov", v katerem popisuje metodo svojega dela. Napisal je tudi veliko razprav o metodiki rentgenospektroskopije.

Polet od severa do juga

V ponedeljek zjutraj namerava poleteti znani angleški avijatik Alan Cobham z aerodroma v Adgware blizu Londona v Kapstadt. Nedavno je Cobham vodil aeroplan, v katerem je postal poveljnik angleškega zrakoplovstva sir Sefton Brancker v Indijo. Na svoji novi poti bo imel Cobham dva spremljevalca, in sicer mehanika, ki ga je spremljal že v Indijo in kinooperaterja. V ponedeljek upa dospeti do Lyona, odkoder poleti do Kaira. Iz Kaira poleti v Wadi Halfo, dalje nad železniško progo do Sereik in ob toku Nila do Hartuma. Iz Hartuma se napoti zapadno od Belega Nila do Eleri, potem pa naravnost proti jugu preko Uganda k severnemu bregu jezera Viktorija. Ker pa atmosfera nad jezerom ni zanesljiva, namerava Cobham leteti nad vzhodnim bregom preko ozemlja Tanganiki k južnemu koncu jezera Tanganyika, dalje nad severno Rhodozijo do Livingstone, kjer se obrne proti vzhodu in do Belega Nila. Napisal je tudi veliko razprav o metodiki rentgenospektroskopije.

Aeroplan bo preskrbljen z motorjem, ki ima 385 konjskih sil. Bencin in rezervne potrebščine bodo pripravljene na raznih krajih. Ekspedicija vzame s seboj puške in sportne pistole, s katerimi bi si mogla v slučaju potrebe nabaviti divjačino. Ker vodi zračna pot iz Kaira do Kapstadta nad nepredirnimi džunglami, so dobili udeleženci poleta vsa potrebna zdravniška navodila in pripomočke za slučaje, če bi koga ugriznila strupena kača ali če bi dobil kakor tropično bolezen. Ni namreč izključeno, da se bo moral aeroplan spustiti tudi v džungli.

Collarich pred razsodbo

Trst, 13. novembra.

Danes je bil zadnji dan obravnave proti banditu Collarichu pred porotnim sodiščem v Puli. Porotniki so bandito zelo obremenili. Odgovoren je za celo vrsto zločinov, in sicer: za zločin umora, izvršenega nad sestrami Tracanelli, gostilničarko Del Monte, krčmarjem Ritterjem in orožnikom Consalterjem. Obtožen je poskušenege umora nad karabinierjem Valotto, tatvine v škodo dr. Licassija, poskušenege umora nad bivšo ljubimko Legišo, istega dejanja nad orožnikom Pappagallom, rop v škodo Hildegarda in Alberta Fischerja, poskušenege umora nad policijskim agentom Pušnarjem, rop v škodo Karle Reharske, nasilja nad organi javne varnosti itd. Nosil je proti prepovedi bombe in orožja, ukradel je 20 kg srebra, bicikla

in se je omadeževal z različnimi prestopki.

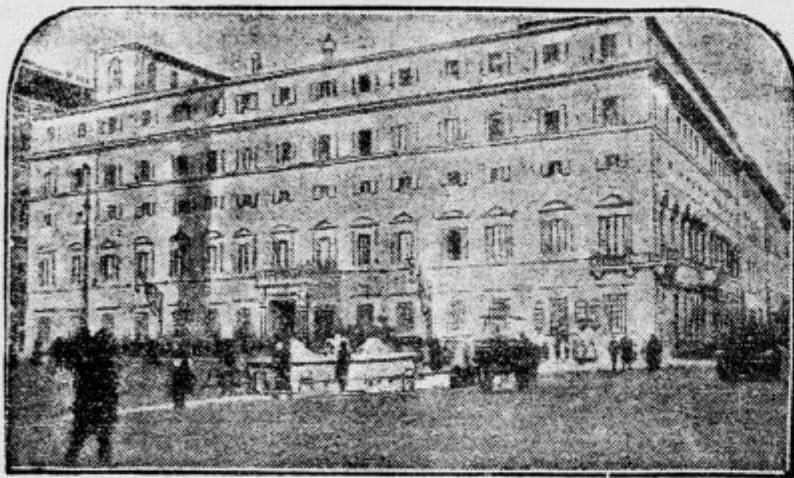
Državni pravdnik je predlagal stroge kazni: za Collaricha dosmrtno ječo v kazilnici s temnicami in postjo; za Battistiga 14 let in 9 mesecev ječe; za Czer nega in Bisina po 10 let in 10 mesecev; za Smolarsa 5 let in 10 mesecev; za Neiffata 5 let in 7 mesecev; za de Rossija 4 leta in 2 meseca; za Linconia Santa 11 mesecev in 20 dni zapora. Za opro stitev so predlagali: Romeo Bilus, Fran čiška Viscovich, Bruno Pontelli, Ivanka Viscovich, Collaricheva ljubica Ivanka

Jurmanova, Janez Kovač, Franc Sosič, Herman Tercovich, Barbara Viscovich, Jakob Loeber, Leonard Butti, Hektor Benolich, Gustav Baviera in Andrej Vidovich.

Ko je bila razprava že sporaj zaključena, je vstal v kletki Collarich in je rekel: "Zahvaljujem se državnemu pravdniku za kazni, ki jo je predlagal zame, posebno za poostitve. Če želite, gosp. predsednik, lahko Vi še nekaj dodate. Hvala vsem, ki so se trudili zame. Drugega nimam povedati."

Razsodba bo prečitana jutri ob 16.

K poskušnemu atentatu na Mussolinija

Palača Chigi v Rimu

Zadeva je znana vsem čitateljem, saj smo bili radi ne kruto udarjeni baš Suvenci. Tržaškimi fašistom je bila vest o nameravanem atentatu dobrodošel po-

Poslanec Zaniloni

vod, da so navalili na uredništvo in tiskarno "Edinosti", edinega jugoslovenskega dnevnika v Italiji, demolirali in zažgali mobilni uredništvo ter poškodovali tiskarske stroje. Kako so se razvijali dogodki, nam je še v svežem spominu.

Ze takoj ob prvih vesteh o atentatu so se pojavili v Italiji sami dvomi o njihovi avtentičnosti. Mnogi so smislili, da

General Capello

bi res obstojala kakšna zarota, in so bili mnienja, da je bila zarota nalašč izkonstruirana, da se obrne pozornost Evrope od predstoječega Matteottijevega procesa, obenem pa dobi povod za nasilni obračun s prostozidari in socialisti.

sti. Italijanska vlada pa vztraja na tem, da je zarota res obstojala in da se je posrečilo jo šele v zadnjem hipu razkriti. Kot vodil zarote sta v preiskovalnem zaporu general Capello, ki je baje poskušal zanesiti zaroto v armado, in socialistični poslanec Zaniloni, ki bi bil moral izvršiti atentat na Mussolinija. To naj bi se izvršilo v trenutku, ko bi Mussolini povodom obletnice zavzetja Rima po fašistih nagovoril manifestirajoče množice z balkona palače Chigi, kjer je sedež zunanega ministrstva.

Kaj in kako je s stvarjo, bo pokazala šele nadaljna preiskava, ki pač ne bo mogla trajno prikriti resnice, čeprav jo vodijo fašisti. Sicer pa je podoba že po dosedanjem razvoju dogodkov, da vesti o zaroti niso čisto izmišljene, ampak da so nekateri ljudje, ki jih je fašistovska diktatura pogmala v obup, res razmišljali o možnosti kako bi se otresli tega pritiska nasilnim potom.

Prebrisani zločinci

Pred nekaj dnevi se je odigral na ulici Pierre Nicole v Parizu navdse komični prizor, ki je vzbudil sprva v množstvenih nasantih mnienja, da gre za snimanje kakšnega komičnega filma. Ljudje, ki so se nahajali v omenjeni ulici, so se namreč zelo začudili, ko so opazila, da se je naenkrat dvignila deska s strehe mimovozečega jedrškega voza in se je v tako nastali odprtini pojavila glava nekega jetnika Kmlu za glavo se je prikazal gornji del telesa in za njim še ostalo telo. Mož je polagoma zdrknil ob strani voza na tla in prasnili v beg. Tedaj pa se je publiki stvar vseeno zazdela malce sumljiva. Ljudje so jeli klicati stražnika, ki je sedel na kozlu poleg voznika, in mu povedali, kaj se je zgodilo. Voz se je takoj ustavil, bil pa je tudi že skrajno čas, zakaj baš se je pripravljali že drugi kaznjenec, da po bežne po isti poti kakor prvi. Pobegle mu jetniku je ime Orfev Buecari in je star petindvajset let. Znan je kot nevaren laški zločinec. Nahajal se je baš na poti proti justični plači, kjer se je imel začarovati zaradi poskušenege umora nad ječarjem. V zvezi intenzivnemu zasledovanju se oblastim še do danes ni posrečilo ujeti ga.

Manj sreče na je imel drugi zločinec, ki je hotel pobegniti v Londonu. 7. oktobra sta ušla iz pentonvilleske jetnišnice dva kaznjenca, od katerih se je oblastim kmalu posrečilo enega izslediti, drugi pa je izginil brez sledu. Nedavno pa je tudi drugi, John Murphy po imenu, in sicer na uprav banalni način padel v roke pravice. Zločinec s. je namreč vozil z motornim kolesom v

Camden-Townu (na severni periferiji Londona). Hotel je ravno zaviti iz neke stranske ulice na glavno cesto. Policist, ki je stal na križišču, je kolesarju dal znamenje, naj postoj, toda ne morda radi tega, ker je zločinca prepoznal, nego je zato, ker je vladal na glavni cesti tako velik promet, da je bilo opasno, zaviti z motociklom v množice. Stražnik ni niti slutil, da se nahaja v njegovi bližini toli iskani zločinec. Murphy je bil seveda preveden in je z motorjem obstal, toda zalet ga je zanesel tik pred stražnika. Le-ta je povsem slučajno pogledal vozaču v obraz, ki se mu je zazdel nekak znan. Zato se je sklonil k njemu, da bi si ga natančneje ogledal, ali Murphyju se je stražnikova kretnja zdela sumljiva, uvidel je, da je razkrinkan, izpustil je plin in odbrzel z motociklom na glavno cesto. Stražnik je nemudoma zagnal alarm, skočil v mimo-hiteči avtomobil in začel zasledovati begunca. Lov, ki je bil mestoma zelo razburljiv, je slednjič končal z uspehom. Zločinec je spoznal, da je od vseh strani obkrojen in da mu je nemogoče nobegniti, ter se je udal.

Anamski cesar umrl

"Jutro" je že poročalo o smrti anamskega cesarja Kai - Dinh, ki je po daljši boleznici preminul 6. t. m. v svoji palači v Hue, glavnem mestu Anama. Kljub temu, da je užival v svoji mladosti evropsko izobrazbo — študiral je v Londonu in Parizu — je bil kot vladar skrajno konservativen in le težko dostopen reformam. Suveren je bil samo namram svojim podanikom, dočim je vodstvo pravih državnih poslov, zlasti pa

zunanje politike popolnoma prepustil Franciji, pod čigar protektoratom se nahaja država Anam s svojimi 5 milijoni prebivalcev že od l. 1884.

Cesar Kai Dinh je zasedel prestol leta 1916, in je živel s Francijo ves čas v najboljših odnosih. Francoskemu vplivu je tudi pripisati, da se je cesar odločil, izščitirati svojega sina, prestolonaslednika Vinh Thuy-a popolnoma na francoskih šolah. Baie se je princ v letih svojih študij v Franciji navzel po vsem modernih nazorov, tako da se obetajo sedaj tudi Anamu boljši časi.

Stalno nameščenje dobi več dobrih, izvežbanih

krojačev

za velike in male komade. Lo trezni in dobri delavci naj se obrnejo na konfekcijsko tovarno

Fran Derenda & Co., Ljubljana, Emonska cesta št. 8.

Nova maska proti strupenim plinom

Maska v obrambo proti strupenim plinom se je rabila tekom zadnjih treh let svetovne vojne v veliki množini kot bojno obrambeno sredstvo. Vojak mora masko tako tesno pritrditi na obraz, da more iti zrak samo skozi odprtino, ki se nahaja na koncu cevi, ki izgleda kakor nekak gobec. V tej cevi se nahaja

jo razni kemični predmeti, ki čistijo zrak od strupenih plinov. Kot sredstvo za čiščenje zraka od strupenih plinov se rabi natronovo apno, soda v raznih spojinah, natrijev sulfit itd.

V svetovni vojni je delalo kemikom, ki so izdelovali take maske, največjo preglavico vprašanje, kake strupene pline bo rabil sovražnik. Za vsak strupeni plin je treba uporabljati posebne kemikalije, da ga nevtralizirajo, tako da ne škodi pljučem. Največji mojstri v izdelovanju strupenih plinov za časa svetovne vojne so bili Nemci. Na Viljemovi akademiji znanosti je izdeloval cel štab znamenitih nemških kemikov vedno nove strupene pline, tako da je antanta le težko dohajala z izdelavo mask. Znano je, da so Nemci prebili italijansko fronto pri Kobaridu v prvi vrsti s pomočjo strupenih plinov. Ker niso imeli italijanski vojak mask, ki bi nevtralizirale nemške strupene pline, so kar celi polki obležali kakor od strele zadeti.

Veščaki trdijo, da bodo v bodočih vojnah igrali strupeni plini še večjo vlogo, nego dosedaj. Menijo, da bo vsak vojak na fronti moral imeti masko proti strupenim plinom, drugače da bo takoj obležal mrtev.

Kakor poročajo francoski listi, je francoska armada baš te dni preizkusila novo masko, ki ima to prednost, da hkrati nevtralizira lahko vse doslej poznane vrste strupenih plinov. Poskusji so se baje izborni obnesli. Kako je maska konstruirana v svoji notranjosti in s kakimi kemičnimi tvarinami je napolnjena, to je seveda strogo čuvana vojaška tajnost, za katero se bodo lovili sedaj nešteti špijoni. Kako izgleda maska na zunan, kaže naša današnja slika.

Gradbena mrzlina v Berlinu

V Berlinu se je vzbudila gradbena podjetnost, ki po svojem obsegu gotovo ne najde primere v zgodovini mesta. Prvič od onega usodnega poletja leta 1914, se je v glavnem mestu Nemčije pojavila zdrava stavbarska aktivnost. Deset let je za sleherni projekt večjega obsega primanjkovalo na materialnih in, kar je bilo še važnejše, na psihičnih pogojih. Nikdo ni imel poguma, lotiti se projektov, o katerih ni mogel z zanesljivo vestjo vedeti, da-li se bodo od danes na jutri rentirali. Denar in živci so podlegli borzi. Moral je priti polom, moralo je nastopiti iztreženje, potem šele je bilo mogoče upati, da bo zdravi človeški razum zopet prišel do svoje stare veljave in z njim razumna, ne hazardna špekulacija.

V zadnjih mesecih se v Berlinu dosledno dela na tem, da se zgradi v najpomembnejšem in najbolj živahnem delu zapadne berlinske četrti prava pravcata kino-četrt, ki se bo, koncentrirana na najmanjše arealne dimenzije, ko bo do-

mož. On je v pripravljalnem odboru in je šel prej z doma, mene pa je zadržala frizerka.

"Mene pa brivec."
"Kaj pa občinstvo, koncert?"
"Ne vem. Začeli bodo program najbrže od zadaj."
"Pa dobro, ali" — navali na gospo Sonato nova plima obupa — "kako dolgo bova tako sedela?"
"Dokler ne nade komu na pamet, da nas povleče dol."
Sedla je vsa obupana v kot plišaste klopi, jaz pa v drugega. Prošla je ena minuta, prošli sta dve, prošle so tri, štiri, pet... Celo leto.

"Ali vendar, priznali boste pač, da je ta položaj zelo neprijeten," povzela je ona križec roke od obupa.
"Priznam."
"Kaj poretu ljudje, da sva tu, takorekoč na podstrešju — jaz, omožena."
"Res je, ali..."
"To je strašno."
Prešli sta še dve minuti. Ona je bila že vsa utrujena in upehana in čutil sem potrebo, da jo potolažim.
"Ne skrbite... moramo dol, prej ali slej moramo dol..."
"Da, ali kdaj bo to?" — se ji vrne obup — "eto se menda še nikomur na svetu ni pritožilo."

Branislav Nušić:

Dve koncertni točki

Deset minut je že čez devet, koncert pa začne točno ob devetih in jaz ga imam otvoriti s svojim predavanjem. Jaz pa sedim še pri brivcu in levi del obraza je še ves bel od mila.

"Podvizajte se, prosim Vas, podvizajte se!" preklinjam brivca, ki je pravkar zini, da mi pove, kako se je nenavadno dobro zabaval na natakarskem obupu.

"Podvizajte se!" šepetam obupu, predstavljajoč si obup pripravljalnega odbora, ki nima še prve točke programa.

Nazadnje, ko sem se osvobodil brivskih šap in prišel na ulico, sem začel korakati z velikim telovadnim korakom od šest kilometrov na uro. Že je deveta in dvajset minut, jaz pa, prva točka programa, sem še na Terazijah, občinstvo neestrno čaka na začetek, pripadnostni odbor pa je ves obupan zasedel vse telefone v okolici "Moskve" in zahteva istočasno zvezo s celo knjigo telefonskih naročnikov, da bi me kje našel.

Dospel sem slednjič tudi pred "Moskvo", alj zdaj se je treba še pometi. Klub, v katerem bom predaval, se nahaja v drugem nadstropju. Kdo bo tekel navzgor po stopnicah in potem zasob-

ljen sede na kateder. Lift pa medtem še vedno vleče posetnike zabave in kdo ve, kdaj pridem na vrsto.

V tem trenutku mi nade srečna misel na pamet, da je tudi pri stranskih stopnicah, iz stranske ulice lift, in odhitel sem na tisto stran.

Lift je bil v parterju, nikogar od občinstva, situacija je rešena. Naletel sem samo na eno damo, priletno dekolitirano s fantastično frizuro, ki je istotako nestrno čakala pred vhomom v lift.

"Ali želi gospa morda gor?"

"Da!"

"V drugo nadstropje?"

"Da, na koncert!"

Povabim jo in ona stopi v lift, jaz pa grem poiskati pikola, ki se v takih prilikah običajno ne more najti. Gotovo je tudi on zaposlen na sprednji strani.

Vrnem se tudi jaz in sedem kraj gospe v lift, da počakava skupno na pikola. Nestrno ona, nestrpen jaz, pikola pa od nikoder. Pogleda ona na uro, pogledam tudi jaz na uro, na njenem obrazu se začrta izraz obupa in tudi na mojem obrazu se začrta izraz obupa, a pikola ni od nikoder.

"Kaj bi ne mogli sami sprožiti lift?" vpraša ona.

"Seveda... mogli bi!" — in zapri sem vrata in stresel vrvi in lift se je kakor

balon vzpel prijetno kvišku.

Gospa se razvedri, in razvedrim se tudi jaz. Začela sva se celo spotoma razgovarjati.

"Gospa gre tudi na koncert?"

"Da, ali sem zakasnila, moja točka pa je druga na programu."

"Sonata št. 6 solo na klavirju?"

"Da!"

"Potem se ne bojte, jaz sem prva točka programa."

"Predavanje?"

"Da."

"Drago mi je!" in čisto ji je odleglo, ko je videla, da je tudi prva točka zamudila.

Tako sva se predstavila eden drugemu in imela prvo nadstropje že za sabo: lift se je elegantno vzpenjal in nosil dve programski točki, ki jih je občinstvo nestrno pričakovalo, pripravljali odbor pa obupno iskal.

Prišla sva do drugega nadstropja, ali istočasno me je obšla nesrečna in porazujoča misel.

Nisem vedel, kako se zaustavlja lift in kaj naj storim, da obstane v drugem nadstropju in sem samo povlekel za konopec.

Tudi drugo nadstropje je že tu: vidim njegov pod na vrhu steklenih vrat in glei, že je na polovici vrat. Oblije me

vsega znoj. Začnem tipati ključavnico, tresti oni konopec, tolči ob steklo. Aja, lift gre mirno in elegantno tudi mimo drugega nadstropja in šele tedaj opazi gospa položaj.

"Vi ne znate zaustaviti lifta?"

"Ne."

"In je drugo nadstropje že pod nami?"

"Da!"

"Joj!" je planila ona in začela kakor levinja tresti rešetko na kletki.

Jaz nisem vzkliknil "Joj!", ali zbezar sem bil kakor riba v mreži in nisem vedel ne kaj in kako. Lift se je med tem elegantno vzpenjal, šel je mimo tretjega nadstropja, šel je tudi mimo četrtega nadstropja in nenadoma se je nekaj streslo in gospa se je spustila v moje naročje tako lepo kakor v kakšni gledališki igri.

Lift je udaril ob podstrešje in dalje ni mogel. Prilepil se je tu pod strop ko lastovičje gnezdo in niti sanjalo se mu ni, da se nahajata v njem dve prvi programski točki.

"Joj!" zastoka zopet gospa Sonata št. 6, "kaj bo zdaj?"

"Ne vem!" sem odvrnil obupan.

"Ali se lahko kako rešiva?"

"Ne bo šlo!"

"Za božjo voljo, kaj pa poreče moj

gotovljena, mogla primerjati le s Times-quarem v New Yorku. Okoli spominke cerkve cesarja Viljema v bližini Kurfürstendamma grade momentano sledeča kinogledališča: Rialto, ki bo imel prostora za 3000 ljudi, Gloria-palača z 2000 sedeži, Capitol s 1500 sedeži. Tem se pridružujejo palače, ki so v tem delu mesta obstojale že sedaj, to je predvsem Ufa-palača ob zooskopskem vrtu, ki je bila pred kratkim adaptirana, tako da ima sedaj prostora za 3000 posetnikov (poprje za 2000), in še štiri druga velika kino-gledališča, ki imajo skupno prostora za 3000 ljudi. Ko bodo vsa ta poslopja dogotovljena, bo v tej četrti vsak večer prostora za 30 do 40 tisoč kino obiskovalcev. Takrat na bo tudi izgubil stari centrum Berlina, Friedrichstadt, svoj historični pomen kot zbirališče in središče zabave in tuiskega prometa. Zakaj težišče velikomestnega življenja novega Berlina se bo brezpogojno pomaknilo na zapadno stran mesta.

Tudi v zunanjih okoliščinah Berlina kijejo poslednje čase vsepovsod novi kinematografi iz tal. V Wilmersdorfu sta bili zgrajeni nedavno kar dve palači. V Charlottenburgu bo še tekom tega meseca otvoren Picadilly z 2000 sedeži. Ufa, največje nemško filmsko podjetje, je baš predala v promet svojo palačo v Königstadtu in malo poprej gledališče na Turmstrassi. V obeh je prostora za 2000 ljudi. Gloria-palača, ki še ni dograjena, bo imela razen navadnega dohoda še dohod pod zemljo. V Kurfürstendammu bodo namreč zgradili predor, zakaj drugače bi bilo nemogoče po končanih predstavah izpuščati vse tisoče obiskovalcev na cesto, ne da bi občutno zavirali promet.

V trenutku, ko to pišemo se vrše tudi grandiozna dela na preureditvi stare sportne palače na Potsdamski cesti, ki bo kmalu docela urejena in dostopna publiki. Parket v njej bo izpremenjen v ledeno arno, v kateri bo imelo preko 2000 oseb poletni in pozimi priliko igrati se v drsanju. Okrog in okrog arene bodo postavljene elegantne lože in sedeži, na katerih bo prostora za deset tisoč gledalcev. Ob posebnih prilikah, zlasti pozimi, se bo arena lahko izpremenila v plesno dvorano, ki bo največja plesna dvorana v Berlinu: prostora v njej bo za dvanaest tisoč plesalcev. V tej palači se bodo prirejali tudi veliki internacionalni boks-matchi in dirke. V to svrhu ni potrebna velika izprememba: ledena plošev izgine, mesto nje se prikaže parket s tisoči in tisoči stolov ali pa lepo nagnjena, elipsasto zaokrožena pot za dirkače.

Slednjič velja omeniti, da nameravajo v Berlinu graditi tudi nebotičnike. Kot največji nebotičnik se že sedaj, ko obstoje zgolj šele načrti, imenuje palača »Zvezde prijateljev lepe knjige«, ki bo postavila v Charlottenburgu enajst do dvanaestnadstropno palačo. Ta prvi berlinski nebotičnik bo vseboval: oratore za urade, dvorano za prireditve razstav, koncertne dvorane. Istočasno so se začela tudi dela za zgradbo velike palače »Evropa« nasproti anhaltškega kolodvora.

Iz vsega tega je jasno razvidno, da se je Nemčija in zlasti še Berlin dobro opomogel od gospodarske krize, ki je preplavila Nemčijo ob času valutnega debakla.

Gledališki škandal v Bukarešti

V sredo je prišlo v gledališču Regina Maria v Bukarešti pri premijeri avtorja Herza do velikih škandalov. Vseučiliška omladina, ki očita Herzu, da ni bil za nemške zasedbe patrijotičen, je napovedala, da ne bo trpela, da se upripori predstava izdajalca domovine v gledališču, ki se imenuje po kraljici. Naravno, da je za to premijero vlada izredno zanimanje, ker je vse mesto vedelo, da pride do demonstracije.

Ko se je zastor dvignil, so začeli dijak peti državno himno, nakar je vse občinstvo vstalo. Tudi med predstavo so se ponavljale demonstracije. Občinstvo se je razdelilo na dva tabora. Z odra so skušali pomiriti demonstrante, kar se jim pa ni posrečilo. Posebno omladina je bila glasna in je neprestano vpila: »Dol z izdajalcem! Dol s prijateljem Mackensena!«

Demonstracije so se šele porehale, ko je ravnateljstvo gledališča pokli-

lo policijo, ki je demonstracije in oni del občinstva, ki se jim je pridružil, odstranila iz dvorane. Pred gledališčem in po sosednjih ulicah so se lemondacije nadaljevale. Policija je imela mnogo opravka, da je razjarjeno množico razpršila.

Kozmične megle

Astronomski pomenki.

Maló je nebesnih pojavov, ki bi kdajkoli mogli vzbuditi zanimanje astronomov in toliki meri kakor oni nenasli mali košček nebesnega svoda, ki je znan pod imenom Andromedine megle in ki je v jasnih nočeh viden tudi prostemu očesu. Moderna astronomija se že dolgo časa poslužuje vseh mogočih tehničnih pripomočkov, da bi razkrila tajnost Andromede, kakor se običajno nakratko naziva ona fina megla. Pri tem ji uslužno stoji na razpolago leča, prizma in fotografična plošča.

Nekateri astronomi so prebili leta in leta v raziskovanju Andromede, in o zvezdoslovcu Bohlínu se pripoveduje, da je več kakor 40 tisočkrat sam premeril in s pomočjo teleskopa raziskoval Andromedino meglo. Raziskovalcem pretečenih desetletij je kmalu postalo jasno, da Andromeda ne sestoji iz kaotičnih plinov, kakor so astronomi prvotno mislili, nego da je Andromeda sestavljena iz samih neskončno med seboj in od nas oddaljenih zvezd. Te fantastične, velike razdalje so vzrok da se nam sistem tisočih in tisočih solnc, od katerih je večina nabrž neprimerno večja kakor naše solnce, s prostim očesom in tudi v daljnogledih vidi zgolj kakor fina, tenka meglica. Šele največji teleskopi so mogli razkroiti to meglo v posamezne svetilke, ki se točke in tako upravičito domnevo, da ni Andromeda nič drugega kakor neizmerno prostrano otočje svetov.

Spektralna analiza je dobila podatke, ki so izpopolnila: dogajala je, da sestojajo zvezde, ki tvorijo Andromedino meglo, iz ognjeno-tekočega jedra in iz atmosfere, obstoječe iz žarečih plinov. V spektroskopu zajeta svetloba Andromede jasno dokazuje, da je to svetovje po svoji snovi silno slično našemu solnčnemu sistemu. Tako so se našli v svetlobi Andromede elementi, ki so nam že znani na podlagi spektralne analize drugih zvezd, in ki tvorijo tudi sestavni del naše zemlje. Astronomom se je dalje posrečilo tudi dokazati, da so tisoči in tisoči solnc, ki tvorijo Andromedo, razporejeni v obliki spirale.

Kako daleč je torej ta čudoviti solnčni sistem oddaljen od nas? Odgovor na to vprašanje je nebesnim raziskovalcem povzročal težke skrbi. Prve cenitve, ki

so zagledale beli dan, so se med seboj zelo razlikovale. Še pred kratkim je bil nemški astronom Wolf ki sloviti kot najdaljši nešteti planetoidov, mnenja, da je Andromeda po vsej verjetnosti oddaljena od nas 30.000 do 40.000 svetlobnih let. Ta razdalja je tolikšna, da si je sploh ne moremo pomazoriti. Le pomislmo: najskačnejša točka našega solnčnega sistema, Neptun, je oddaljen od nas »le« štiri svetlobne ure. Sirius pa »jedva« osem let. Isti solnčni žarek, ki obkroži osemkrat v eni sekundi zemeljsko oblo in ki nas doseže celo s toli oddaljeno solnca kakor je Betegeuze v Orionu, v 150 letih, ta isti solnčni žarek da potrebuje preko 30 tisočletij, predno prihitel iz Andromede do nas? Ne, pravi najnovejša teorija, ki jo zagovarja astronom Scheiner, in ki se zdi da je točnejša kakor Wolfova, ne 30.000 let, 500.000 svetlobnih let je oddaljena Andromedina meglica od nas! Nepomislite številke, človeški razum je napram vam brez moči!

A še ni dovolj! Poročilo, ki ga je pred kratkim objavila zvezdarna na Mount-Wilsonu, postavlja celo Scheinerjeve neskončne številke v senco Na observatoriju na Mount-Wilsonu so namreč doznali po metodi, ki kaže dosedanje v točnosti daleko prekaša, da je Andromeda oddaljena od našega solnčnega sistema 950.000 svetlobnih let. Če je ta trditve točna, lahko trdimo da so astronomi našli v Andromedini meglici najoddaljene svetovje, kar jih je dostopnih našim čutilom. Žarki, ki dosepevajo danes na našo zemljo, so svojo pot z Andromede nastopili v času, ko je bila naša zemlja še poseljena s predpotopnimi živalmi!

Če hočemo izraziti razdaljo Andromede od naše zemlje namesto v svetlobnih letih v kilometrih, dobimo ogromno število 10 trilionov.

Oprava ameriškega hotela

Kadar govorimo o Ameriki, smo navajeni v Evropi na številke, ki se nam zde gorostasne. To je tudi umevno, saj je Amerika dežela neverjetnih možnosti. Onstran oceana gre vse na velikansko. Ni čuda, da so ondaj tudi hoteli, ki so v Evropi nemogoči. Da je temu res tako, naj dokazuje naslednje vrstice, v katerih se hočemo malo pomuditi pri enem največjih hotelov, ki je bil baš te dni dograjen.

V središču New Yorka je v par mesecih zrastel iz tal hotel Billmore. Naglašamo »iz tal«, ker po cestah niti videl dovažati ali odvažati gradiva. Ves dovoz in odvoz je šel pod zemljo. Hotel ima 28 nadstropij in 1000 sob in je stal nekaj nad 10 millionov dolarjev.

Razrušeni Damask

Večje preglavice od Maroka, kjer je Abd el Krim potisnil že docela v defenzivo, dela Francozom Siria. Upor Druzov se polagoma sicer, a trdovratno širi in francoska vlada je že uvidela, da mu s samo silo ne bo tako lahko kos. Zato je posegla po drugih sredstvih in se poskuša sedaj z Druzi zlena nehotati. Prvi in naivnejši korak v tem pravcu je storila z odklopicom dosedanjega guvernerja generala Sarraila, ki je bil med domačini najbolj omržen.

General Sarrail je bil zagovornik železne pesti, ki pa se ni obnesla, kakor je pokazal razvoj dogodkov. Domačini, a tudi v Evropi, so mu v prvi vesti za-

merili, da je dal brezobzirno obstreljevati Damask, ko so mesto zavzeli uporniki. Po bombardiranju je bila uničenih cela vrsta zgradb in povzročena ogromna škoda tudi nevtralnemu prebivalstvu.

Damask je glavno mesto nekdanje turške, sedaj francoske pokrajine Sirije in šteje okrog 200.000 prebivalcev. Radi dobrih železniških zvez se je razvil v zadnjih desetletjih v važno gospodarsko središče. Leta 1903. je mesto skoraj docela požorelo, a so ga kmalu nanovo sezidali. Sedaj ga je zopet zadela nova katastrofa radi obstreljevanja. Naša današnja slika kaže neko razrušeno ulico.

to je v našem denarju nad pol milijarde dinarjev. Hotela ne mislimo opisati, ker je tak, kot so vse ameriške stavbe: ozeč in visok in na zunaj za naše pojme preprežen, kar se tiče arhitekture. Zanimiv pa je njegov inventar.

Za tisoč oseb je treba pač ogromne množice pohištva in drugih stvari. Pohištvo je stalo 250.000 dolarjev. Samo stolov je v tem hotelu okrog 8000, naslanjačev pa 1000. Med drugim si je moral nabaviti lastnik za svoje goste 4000 tucatov brisač, 4000 prtov, 15.000 ruč, 10.000 prevlek za blazine itd.

Naravnost bogastvo tiči v srebrnem priboru, ki ga je 75.000 komadov. Lastnik hotela je moral kupiti po 12.000 žlic, vilic in nožev, 300.000 krožnikov, 11.000 skodelic, 40.000 kozarcev, 3000 jajčnikov itd., da ne govorimo o drugih stvarih, ki so poizle milijone.

Hotel Billmore ima vsega skupaj nad 200 natakarjev, 150 kuharjev, 100 tekačev, 100 sobaric, 50 tehnikov in mehanikov in 15 nočnih čuvajev.

Pa naj kdo reče, da ne prihajajo iz Amerike le gorostasne številke!

Grofica Bothmerjeva na zatožni klopi

Berlin, 10. novembra. Razprava proti grofici Bothmerjevi se nahaja sedaj v položaju, o katerem ni mogoče reči, ali bo prinesel za obtoženko ugoden ali slab konec. Tudi danes so hile zaslišane prič, ki so deloma izpovedale ugodno za obtoženko, deloma pa tudi zoper njo. Posebno pozornost je vzbudila izjava tajnega svetnika Riecka, ki je rekel, da ne ve, če so bili pri njem ukradeni rimski kristali, o katerih se ne ve spominjati, če in koliko jih je imel.

Se večjo senzacijo je povzročilo zaslišanje bivše neke grofičine sobarice, ki je po dolgih ovinkih prišla do besede ter izpovedala, da je nekoč zalotila svojo gospodinjico in policijskega stotnika Heffterja skupaj v kopalnici.

Ta izjava je posebno vznemirila obtoženko, ki je šinila pokonci ter glasno zavpila: »To so vendar stvari, ki ne spadajo v javnost!« Zagovornik obtoženke je vstal in prosil, naj se stvari intimnega značaja ne zanašajo v javnost, posebno še z ozirom na to, »k« je pri razpravi navzoč mož obtoženke, grof Bothmer. Policija je dalje predložila so, dišču neke dokumente, iz katerih izhaja, da je grofica Bothmerjeva podedovala perilo, ki ga je pradojala in o katerem je preiskovalni sodnik menil, da izhaja iz tatvin pri tainem svetniku Riecku.

Radi teh dokazov je bila razprava za dva dni odročena. Nadaljevala se bo v petek. Splošno se opaža, da nepravilna potek procesa na potsdamsko elito porazen vtis. Vse je namreč pričakovano, da bo grofica razkrinkana šele pred sodiščem. Potek procesa pa obtoženko naravnost razbremenjuje. In to je, kar marsikomu kvari lepe račune.

Narodni muzej v Sofiji okraden

V noči od 6. na 7. t. m. so vdrlj v prostore Narodnega muzeja v Sofiji neznanj tatovi ter so okradli muzejsko zbirko za dragocene predmete. Muzej se nahaja v prostorih stare mošeje, ki stoji sredi mesta. Poslonje ima lepo dvorišče z nagrobnimi kamni in starinskimi predmeti. Okolu muzeja je napeljan jarek, okna pa so opažena z železno mrežo. Tatovom se je posrečilo priti v zgradbo skozi glavni vhod s pomočjo vetrnih. Ko so tatovi na ta način dospeli v notranost muzejskega prostora, so nagrabili kar se je dalo. Oplenili so vitrine, v katerih so bile shranjeni stari novci, zlatniki, srebrniki in brosnati denarji. 161 komadov teh novcev so odnesli s seboj.

Denar je tem dragocenejši, ker je bil iz 5. do 2. stoletja pred Kristom ter je imel zgodovinsko vrednost redkosti. Nekateri novci so bili še izza časa vladanja Filipa II. Macedonskega, ostali pa iz časa dolo Aleksandra Velikega iz časa Demetra I. Polyorketa ter Filipa in Aleksandra Velikega. Numizmatična vrednost ukradenih novcev znaša približno en milijon levov, njihova tržna cena pa je mnogo večja. Še večja je izguba z ozirom na znanstveno vrednost denarjev, ker jih sploh ne bo mo-

goče nadomestiti. Ukradeni novci so se našli v Bolgariji. Čudno je, da so tatovi pograbili baš najdragocenejše predmete. Vodstvo muzeja si ne more tatvine tolmačiti drugače, kakor da je pri njim pomagal kak muzejski nastavljenec. Radi tega suma je policija aretirala vratarja muzeja, njegovo družino ter več drugih oseb, ki so bile z vratarjem v prijateljskih stikih, pa niso navidezno nobeno postlene.

Čestni doktorat za faistovske dijake. Italijanska vlada je sklenila, da se podeli vsem faistovskim dijakom, ki so po vojni delovali za faizem, naknadni častni doktorat. Morda bo med njimi tudi kdo, ki se je proslavil s četrtkovim napadom na tržaško »Edinost«.

Nesreča v zraku. Dva italijanska letalnika, ki sta pred par dnevi poletela v letotrogad in se sedaj vračata domov sta po povratku, ko sta bila v bližini Curia na prelazu Spüngen, zabredla v snežni vihar. V sled snežnega meteža nista ničesar videla in sta se zaletela v skalo. Posledica je bila, da sta se obe letali popolnoma razbili in območevali na tla. Posadka se je hudo poškodov.

Irjevalno naznanilo. V oglasnem delu lista je bil inserat, da je nekoč izgubljen list, v kateri je bilo 100.000 Din. Postanemu najditelju je bila zagotovljena dobra nagrada. Par dni potem je bilo na istem mestu šitati sledeče: »Gospod, ki je izgubil tega in tega dne 100.000 Din, naj se nikar več ne vznemirja. Listnica se je našla!«

Konec Peter-Pavlove trdnjave. Ruski listi pišejo, da so petrogradska oblastva sklenila porušiti Peter-Pavlovo trdnjavo in na njenem mestu napraviti velik sportni park. Vendar ostanejo cerkev a carskim grobovi in nekaj drugih zgodovinskih prostorov. To sklep je rusko prebivalstvo sprejelo z zadovoljstvom, kar radi verjamemo, ker je bila Peter-Pavlova trdnjava ena najstrašnejših ječ na svetu, v katero so romali skoraj sami politični zločinci.

Slaba stran filmov. Na železniški progi med Parizom in Le Havrom so opazili čuvaj zadnje dni dva čina sabetože na signalnih napravah, ki bi prav lahko povzročili veliko nesrečo. Policija je prišla dva čedka v starosti 10 in 12 let, ki sta brez drugega vse priznala. Reka sta, da sta videla v kinematografu, kako sta dva roparja pokvarila signalne naprave na železnici in tako povzročila železniško nesrečo. Tudi ona dva bi rada hotela enkrat videti, kako skozi vlak iz tira in se razbije. Zato sta pokvarila voč signalnih plošč in prerezala žice. Nato sta se skrila v bližini in čakala na vlak, ki bi po njunem pričakovanju moral ponosrečiti.

Biseri 10 dni na cesti. Zena tvorničarja Samuela Goldschligerja je 27. oktobra izgubila v Budimpešti biserno ovratnico, vredno 150 milijonov madžarskih kron (približno 120.000 dinarjev). Pred par dnevi je prišel mestni uradnik budimpeštanski dir. Rado na policijo in izročil ovratnico, ki je bil našel na zelo prometnem Apponyjevem trgu. Drugaj je ležal na cesti tik ob pločniku, zraven postajališča cestne železnice, kjer je na tisoče ljudi hodilo vsak dan mimo. Ovratnica je bila pokrita s tanko plastjo blata in je ležala na svojem mestu dobrih deset dni, ne da bi jo kdo zapažil. Ako bi pometale z večjo vneto snazili ostate, bi gotovo morali naleteti na dragoceno ovratnico.

Čudovita dvojnika. V neki gostilni »Wilhelmshavn« se je pred kratkim, kakor posnemamo iz dunajskega »Journala«, odigral nenavaden, povsem svojevrsten prizor, ki je povzročil med navzočimi gosti strah in zatrepanje. V gostilni je stopil neki neznanec, se nameril k pultu in naskrat opazivši gostilničarja, obstal kakor ukopan. Gostilničar je istotako obstal kot da ga je zadela kap, tresel se je po vsem telesu in je zrl novodošlecu arepo v lice, kakor da vidi duha pred seboj. Tedaj pa so gostje postali pozorni, pristopili k mizi in v svoje največje začudenje opazili, da si stojita nasproti dva moža, ki si nalikujeta kakor jajce jajcu. Vsakdo izmed njiju je bil uveren, da gleda pred seboj svojega lastnega duha. Ko so se čez nekaj časa nekoliko razvezali jeziki, se je izkazalo, da sta si oba dvojnika med seboj docela tuja in nista bila niti od daleč v sorodu. Toda doglalo se je še več, in navzoči so se čudili čedalje bolj, ko so čuli, da sta bila oba moža rojena v istem letu, da sta se poročila v isti starosti, da sta se njuni hčerki poročili istega dne in da je obema bilo ime Ursula. Kajne, dragocena snov za okultiste, zlasti za Conana Doyle!

»Gotovo.«

»Kako gotovo?«

»Prosim Vas, zdaj imava tako in tako čas, pa Vam zadoj tolažbo to lahko tudi potrdim z neko povestjo. Torej, prinetilo se je nekaj slinčnega neki popadiji.« Odšla je k sestri, ki je popadija v tretjem, četrtem selu na progi, da bi tam prebila dan in se zvečer s poslednjim vlakom vrnila domu. Na povratku je na predzadnji postaji čutila potrebo, da stopi iz voza, dasiravno je tu stal vlak samo eno minuto.

*) Popova žena.

»To bo pa dolga povest?« me prekinje sonopnica nestrno.

»Vseeno je. Lahko je še daljša, vidite, da nikomar niti ne pade na um, da nas spusti s podstrešja.«

Ona je vzdihnila težko in obupno, jaz pa sem nadaljeval.

»Popadija je je večkrat to potovala, je vedela, dasiravno je bil mrak, kam hoče, ali komaj je vstopila in se zaprla, je vlak zažvižgal, ona pa je tekla nazaj.

Ali kakor navadno na postajah, so bila vrata pokvarjena. Odzunaj so se lahko odpirala, odznotraj pa niso imela ključke. Popadija je obupno tolkla po njih, voz pa se je premaknil in odšel. Postajenačelnik se je umaknil v svoje

stanovanje, zaprl in pogasil svetilke, postaja pa je bila oddaljena od sela in grešne popadije ni nihče mogel slišati. Morete si predstavljati veliki obup popadije...

»To vendar ni prav nič podobno mojemu slučaju,« me prekinje zopet gospa Sonata.

»Počakajte, bo podobno.«

Odkašljala se je in potrpežljivo poslušala nadaljevanje povesti.

»Popadija je zaman razbijala po vratih in nazadnje, utrujena in obupana je sedla na sedež, ki ni tako pripraven za počitek in se udala usodi. Prenočila bo tako celo noč, pa bo že Bog kaj storil...«

»Torej jo je vendar kdo rešil?« je vzkliknila gospa Sonata.

»Čakajte, Okoli polnoči je čula, da se približujejo neki koraki hišici, v kateri je bila zaprta. V nji se prebudi nada in povrne moč in znova začne razbijati in zares pojavi se nočni čuvaj in — odpre vrata...«

»No, hvala Bogu — je vzdihnila gospa, kakor da je že prosta.

»Čakajte, za božjo voljo. Nočni čuvaj je vstopil in začel strogo izpraševati popadijo, ne da bi je pustil ven: kdo si ti in kaj iščeš tu?« Ona mu je vse povedala, ali on je sumljivo odmahal z gla-

vo: »Vse to je izmišljeno, ti si kakšna vlačuga!« ji reče nočni čuvaj. — »Izmišljila si si celo, da se vrata odznotraj ne morejo odpreti. Vidiš, da se morejo!« In nočni čuvaj stopi v sobico in zapre vrata. Ali ko se je hotel prepričati, da se vrata lahko odpre, je ves prestrašen uvidel, da je to nemogoče. In namesto same popadije, sta bila zdaj popadija in nočni čuvaj zaprta in za celo noč pod ključem.

»Joi!«

»Joi!« je zavpila tudi popadija, ali pomolči ni bilo od nikoder. Nočni čuvaj je tolkel s palico ob vrata, ali vse zastoni. In hočeš — nočeš — sta sedela nočni čuvaj in popadija na tistem sedežu do raneza jutra.

»Ali vendar ne hova tudi midva do jutra — je vdrhtela druga točka programa.«

»Popadija je glasno inkala in tarnala: kaj porečeš pon, kaj ljudje, ko bodo izvedeli, da je prebila celo noč z nočnim čuvajem v kletki na podstrešju.«

»Saj vendar nista bila v kletki na podstrešju me je popravila gospa Sonata.«

»Da, oprostite, to sva midva.«

»Zares, mož in ljudje,« je zaskrbelo vnovič drugo točko programa.

»Nočni čuvaj pa je tolažil popadijo: »Veš, taka je pravzaprav stvar, če tudi

prebiva noč, ko sva nedolžna otroka, ljudje bodo le brusili jezike, pop pa bo sumil.«

»Saj je res tako!« zastoeče gospa.

»In zato,« je nadaljeval nočni čuvaj, »se niti ne iznalača, popadija, da se ohanaš ko otrok. Če bodo že ljudje lajali in lajali in pop sumil in sumil, glej, da ti vsaj ne bo žal.«

»No!« se je začela upirati druga točka programa.

»Tako je nočni čuvaj ponavljal svojo tolažbo popadiji, dokler se tudi ona sama ni premislila in rekla: »Saj imaš prav!«

»Moj Bog, ali se bova kmalu spustila dol?« je povzela zopet nestrno gospa Sonata.

»In tako sta popadija in nočni čuvaj preostali čas do zore obupno zamenjala s prijetnimi trenotki.«

»Ali se bova kmalu spustila dol?« je povzdigla gospa svoj glas.

»In nočni čuvaj je imel prav in popadija je imela prav.«

»In nočni čuvaj je rekel popadiji: »Če bodo že ljudje lajali in lajali in bo pop sumil in sumil, glej...«

»Ali gospod... To ste mi že trikrat ponovili...« Hotela je nadaljevati, ali nenaodoma je umolknila. Odspodaj, kakor iz neke globoke kleti, so se čuli

temni zvoki valčka.

Ona je prebledela.

»Koncert je že pri kraju, nies je začel in midva še vedno visiva tu! Kaj mislite zares, da bova še dolgo tu visela?«

»Najbrže, lift ni nikomur več potreben, na naju so mrazabili.«

»Ježeš, ježeš, kaj pa naj počneva?«

»Nočni čuvaj pa je rekel popadiji:«

»Ali veste, kaj je popadija rekla nočnemu čuvaju?«

»Vem! In nasmehnila se je vnovič dražestno in zanosno.

Nehote sem iztegnil svojo in našel njeno toplo roko, ki je bila namenjena, da izvede sonato št. 6.

Ona je poskusila, da jo izmakne ali drugo roko sem jo hotel objeti preko stasa. Šenetaščil ji venomer:

»Nočni čuvaj pa je rekel popadiji:«

Zdajci pa je ona vzkliknila radostno in se odtrgala od mene.

Lift se je spustil z vse brzino, kakor gre pač vsaka stvar z večjo neščjo navzdol. Zdelo se mi je v tem trenutku, da letim z neba, iz katerega so me pahnili.

»Rešena sva!« je vzkliknila ona in jedva je izrekla te dve besedi, že sva bila v parteru!

»Tepec! Kdo ti je ukazal, da spustiš lift!« sem se zadržal na ospanjenega di-

Kraljestvo mode

Značilne modne izpremembe

V novih modnih kreacijah ostaja silhueta seveda slej ko prej vitka in mladostna, kratka, vendar pa ob spodnjem robu razširjena do največje možnosti. Zasluga modne iznajdljivosti pa res ni majhna, da se ji je posrečilo pridružiti širokost k vitkosti, ne da bi radi tega slednjega količkaj trpela. Pač pa je velikost malce prikrašana, kar daje modernim kratkokrilkam izgled koketnih devok.

Maskulinizem se bori za svoj obstanek, ker resnična ženska skuša zagospodariti na vsej črti. Mehkobe okrogline ženskega telesa se uveljavljajo čedalje bolj. Kaj lepo modelira žensko figuro že nekda tako priljubljeni in sedaj zopet se vračajoči »princess«. Z njegovim povratkom je vsekakor končana preprostost krojenja ter se sračna obleka z dvema žicama in svojo vseobčujo primativnostjo počasi, a sigurno umika mnogodelnemu kroju. Čigar tehnika zopet zahteva resničnega moisterstva. Gornjemu životu se prilagajajo princesni obleki verni drug je »Robba tailleur«: to je obleka, ki je fasonirana kakor v dele krojenja, katere pa nikakor ni zamenjati s prejšnjim takozvanim »Mantelkleidom«. Prvi pojavi novih v dele krojenih oblik so bili sprejeti s čudnim presenečenjem, ki pa se je kmalu položilo v simpatijo, ker izprememba je koncem koncev v modi pač vedno bolj dobrodošla kakor navada in šablona.

Ravna linija se v gotovih primerih še precej klenko drži, kljub temu, da vsepovsod pričenja gospodarijo bolj ali manj značilna zvončasta oblika. Zvončaste spodnje partije oblek audito lepo izbiro raznih variant, ki se skušajo z združenimi močmi in vsakotakimi kompromisi navzgor približati naravnemu pasu. Toda lokavost malo zaleže, ker simpatije celokupnega ženskega sveta še vedno okupira dolg život.

Rokavi kaj zvesto sekundirajo spodnjim partijam, ker so istotako zvončasti, volanski, balončasti ali nagodni. Naravno pa je klasičen normalen rokav itak vedno na mestu. Strogo značilno je za sedanjost, da imajo vse modnodanske obleke dolge rokave. Niti ni treba posebej omeniti, da so vsi rokavi povsod normalno vsiti. Brezrokavna pa je izključno samo večerna toaleta.

Kožuhovino favorizira množična boginja Moda letos v toliki meri, kakor da

bi hotela izčrpati vse krznarske zaloge, kar bi se brez dvoma tudi zgodilo, ako slučajno sedaj ne bi povsod tako občutno vladalo pomanjkanje denarja. Kljub temu pa si pomaga vsak kakor ve in zna. Tipična plaščna kreacija bi bila deloma prilagajajoč se večdelni kroji, zadaj do skrajne možnosti zvončast, spredaj stikoma zapet, spodaj skrožen ter kroginkrog obrobjen s kožuho. Ta spodnji visoki obrobek se spredaj v skrožini prične izgubljati v ožje obrobje, ki se nato nadaljuje do vratu, kjer zopet preide v širok ovrtnik. K temu bi bilo končno še ugotoviti, da si je mudi po dolgem presledku zopet priboriti oksisteno pravico.

M. Šarčeva.

Kako je treba ravnati s kožuho

Kožuhovina je nalezljivejši in najdražji del moške in damske garderobe in kdor ni slučajno milijonar, da bi si mogel kupiti vsako zimo novo kožuho, mora ravnati z njo oprežno in skrbno. S kožuho ravnajo ljudje pogosto zelo barbaro. Mnogi imajo to grdo navado, da gladijo kožuho z roko ali oroti dlaki. Na ta način se polomijo krhki vršički, ki so večinoma karakteristični za to ali ono vrsto kožuho. Kožuhovala se s tem pokvari in izgubi svojo vrednost. Kožuhovala tudi zelo trpi, če je ne znano zložiti in spraviti v omari. Kožuhovala mora vedno viseti na obešalu — bodisi lesenem ali iz žice — ki pa mora biti ovito s krpo, da se podloga kožuhovala ne odrgne in pokvari. Obešalo se lahko ovije s staro svileno blazo, ki se razreže na trakove. Kožuhovala šali se obešalo v omari na klanko, ki pa mora biti širša kakor kožuhovala.

Ako pridemo domov premočeni ali pozimi zasneženi, je treba mokro kožuhovalo najprej otresti in obesiti tako, da se ne delajo gube. Ko se posuši, in je treba previdno razčesati tako, da pride dlaka zopet v prvotno lego. Če se svetla kožuhovala umaze, jo položimo na navir na mizo in posujemo na gosto z gorkimi otrobi, ki jih je treba naglo vtreti v kožuhovala. Nato takoj odstranimo otrobe in osušimo po potrebi kožuhovala še s čisto krtačo. Če kožuhovala še ni čista, se s njo sili na isti način novovi. Bela kožuhovala, pa naj bo gladka ali kodrasta, se da najbolje čistiti z zmesjo magnezija in bencina. S to zmesjo se natre kožuhovala, nakar se osuši z mehko belo krpo dlaka za dlako. Namesto bencina lahko vzamemo tudi ogljikov tetraklorid. Pmejša bela kožuhovala, na pr. hermelin, rada postane rjavkasta, se čisti v tem slučaju s vodikovim kisikom (H₂O₂). S to tekočino, ki jo je treba najprej razredčiti v vodi, se natre kožuhovala po dlaki. Vodikov kisik je neškodljiv in lahko služi tudi kot desinfekcijsko sredstvo. Velike bele kožuhovaline, ki jih vidimo na otroških vozčkih ali pa kot preproge pri posteljah se čistijo z vodo in milom tako, da natiramo z namiljeno gobo kožuhovalo previdno po dlaki. Pri tem je treba paziti, da se spodnji del kožuhovala ne zmoči. Gobo je treba pogosto zmočiti v vodi in nanosil kožuhovalo s suho krpo dobro obrisati.

Eleganten plašč

krojen iz kožuhovala »Nutria«, pristna letošnja pariška kreacija.

Moška moda

Da ne bo kdo mislil, da smo v modnih rubrikah pristranski in da dajemo na račun moških prednost nežnemu spolu, hočemo spregovoriti kratko tudi o moški modi in seznaniti čitatelje z načinom, kako nastane moška moda in kako dolga je pot blaga iz tovarne do krojača.

Kadar nam pokaže krojač moderno blago in ponudi in vpogled modne liste, se niti ne zavedamo, koliko bistrih glav je razmišljalo in koliko časa je bilo treba, predno je zagledala nova moda luč sveta. Kdo prav za prav dela modo? V poštev prihajata dva važna činitelja, ki diktirata moškimi, kakor se morajo oblačiti. Najprej je treba omeniti sukneno industrijo, ki doide barvo in vzorce blaga najmanj trideset let prej, predno dobi krojač blago v roke. Tradicionalno prvenstvo mode moškega blaga pripada Angliji, ki ima v svojih kolonijah ogromno število ovac, poleg tega se na izdelanje in Irskem in Škotskem najmanj 60 odstot vsega finnega blaga za moške obleke, kar ga sploh pride na svetovni trg. Glede modnega sukna so merodajne v prvi vrsti velike londonske manufakturne trgovine, ki se medsebojno posvetujejo, kakšno blago odnosno barva naj bo najmodernejša. Vse večje trgovine se domene, da nalašč za to nameščeni uslužbenci začne izdelovati vzorce. Ti uslužbenci — Francozi jim pravijo dessineurs — so seveda silajno plačani. Navadno su napravi en vzorec kar v 40 raznobarnih kombinacijah in vsaka tovarna pripravi celo vrsto takih kombinacij. Vzorec merijo 20 x 30 cm in so tkani v celom drug poleg drugega v običajni širini blaga. Naravno, da vsaka tovarna štiti svoje vzorce, če treba tudi potom zakona. Na ta način pripravljene vzorce razpošljejo tovarne potem svojim odjemalcem, v prvi vrsti velikim londonskim manufakturnim trgovinam. Te si izbere izmed poslane zbirke primerne vzorce in sicer vedno tako, da nikoli ne

Modni atelije M. Šarc

Plašči — — — Kostumi — — — Toalete

Ljubljana, Kongresni trg 4/l.

vzameta dva odjemalca iste tovarne enakih vzorcev. Največje londonske manufakturne trgovine naroče zase tudi posebne vrste blaga pod pogojem, da kupijo večje množine takega blaga, ker sicer tovarna naročila ne prevzame.

Drug važen činitelj pri moški modi je krojaška obrt, ki diktira vse, kar imenujemo fazona. V vseh glavnih mestih držav, ki prihajajo glede moške mode v poštev, se veliki zavodi, ki se pečajo poleg krojnih šol tudi z izdajanjem modnih listov. Modni listi so nekak vsakdanji kruh krojačev vsega sveta. V teh zavodih so nameščene najboljše moči, ki dalejo sporazumno z manufakturno industrijo in krojaškimi kapacitetami moški modi smer in ton. Zavodi imajo na razpolago slikarje — strokovnjake, ki slikajo poudine figure in cele skupine do najmanjših podrobnosti tako, da si lahko poleg krojača tudi laik-naročnik predstavlja, kakšna bo nova obleka, osobito če je tiskan vzorec v barvah. Preciznost gre tako daleč, da se vidi na figuri ne le blago, temveč tudi vzorec. Modni listi so opremljeni z besedilom, čigar avtor je ta ali oni znameniti literat, ki je družabno in o modi dobro poučen. Treba je nebroj posvetovanj, predlogov in vzorcev, predno je nova moda dovršena. Tako na pr. so slikali nedavno slikarji največjega podjetja za modne liste v Londonu (Minister Col) vzorce za pomlad 1926 in so imeli poleg ogromnega števila vzorcev na razpolago tudi vse modne liste, ki jih je izdalo podjetje od l. 1879. Ni torej čuda, da so bile sedanje moderne spodnje hlače moderne tudi pred 30. leti.

Moda vsakega poedinega naroda je tudi izraz njegovega značaja. Angleška moda se dela v Londonu in je kakor vse angleško življenje konservativna, komoda. Francoska ima svoj sedež v Parizu in je zelo podvržena raznim ekscentričnim pojavom. Nemška moda izvira iz Berlina in Monakova ter koleba nekako sredi teh dveh različnih tek-

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obit — Nadomestni deli za vse stroje.

I. GOREC, LJUBLJANA

polica Ljubljanske kreditne banke

Revmatizem?

Proti temu pomagajo sijajno Aspirin-tablete Bayer

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko.

mecev. Včasih vidimo tudi modni list z angleškim besedilom, ki je bil tiskan na Dunaju, ali pa s francoskim tekstom iz berlinske tiskarne, toda to nas ne sme motiti. Glavna stvar je naposled osehni okus in dober krojač.

Pizama

Kdor še nima v svoji garderobi to izredno praktične reči, ki ji pravimo pizama, naj si jo hitro nabavi. Ni treba nobenega razkošja in sijaja, nobenih fantastičnih oblik in vzorcev, ki jih vidimo pri raznih filmskih zvezdah. Pizama je lahko brez okrasov in vendar se človek počuti v njej tako dobro, da mu ni žal stroškov za nabavo. Vsako blago je dobro, samo da je lahko, mehko in toplo. Navadno se vzame za pizama flanel, osobito volneni flanel, ki se izdeluje v vseh finih pastelnih barvah. Pizama je seveda za moške in ženske. Razlike prav za prav med obema ni nobene, če odštejemo nekatere dimenzije, o katerih pa v modni rubriki ne smemo govoriti. Lepo narejen pizama je smegla blaga nam služi imenito ne le doma, temveč tudi na potovanju. Sploh je pizama imenitna stvar, ki ima edino napako, da namreč pristoja samo suhim moškim in ženskam. Ne moremo si misliti nič bolj neokusnega ali celo smešnega, kakor je debela ženska ali moški v tej obleki kitajskih kultiv in mandžurskih princes.

Ponosna sem

na svoje belo perilo.

Kdor hoče imeti enako učinkovito belo perilo, mora uporabljati samo auzhollta pralna sredstva. Tako sredstvo pa je samo »Gazela«-milo.

GAZELA-MILO

Dve originalni kožuhovalni kreaciji

Iz letošnje bogate kožuhovalne garderobe približujemo dva nova modela, ki v mnogem sličiita onima pred tednom, vendar pa predočujeta dve povsem svojevrsni kreaciji, tako v fasoni kakor v materialu: Levi model je krojen iz naravnega bizama, desni pa iz ruske sobolovine. Oba torej predstavljata pravcato bogastvo in razkošje, ki more vzbujati občudovanje kakor pa posnemaaje.

kola, ki mi je iztegoval roko za napitnino in se opravičeval, da je bil zaposlen na prvem litu.

In kakor da sva oba enih misli, sva se našla oba na ulici.

«Jaz grem dom!» pravi druga točka programa. «Mene ženira, da bi šla zdaj v dvorano.»

«Saj midva sva že opravila svoje koncertne točke.»

«In Vi ste zadovoljni.»

«Ah ne, dokler vam ne povem povedi do kraja.»

«To ste vendar že storili.»

«Vse se mi zdi, da vam nisem povedal, kaj je popadila odgovorila nočnemu čuvaju. Ali vas lahko spremljam, da vam to spotoma povem?»

Prikimala je z glavo, jaz pa sem takoj prijel za njeno roko. Šla sva počasi, tesno privita drug k drugemu, kakor je tudi treba, da gresta dve koncertni točki, iz palače odzgoraj so prihajali na ulico šumni valčkovni vali in blede svetlobe. Ona je korakala molče, jaz pa sem ji šepetal:

«In tako je nočni čuvaj ponavljal svojo tolažbo popadila, dokler se ona sama ni premislila in rekla: «Saj imaš prav!»

Drugi dan sem ležal v postelji, simu-fiziral sem, da sem bolan, ker sem se pripravljalemu odboru opravičil z bo-

lezanju. Opoldne sem prejel duhtečo pisemce, ki se je glasilo tako-le:

Prva točka!

Srečno sem se opravičila, da nisem prišla na koncert. Svojemu možu sem rekla, da sem si izpahnila nogo, ki jo zdaj tudi negujem. Ljutim se na vas. Poskrbite, da bosta pri prihodnjem koncertu naši dve točki ena poleg druge in učite se ravnati z liftom.

Vaša Druga točka.

Pisty nov mlajši proizvod

je najboljši zdravilo proti revmatizmu, is-hiasu, eksudatu, ženskim boleznim in gihu. Izredno sredstvo za zdravljenje v domači oskrbi. Zastojnost in glavno sledište: L. Schreiber, Zagreb

«Gama - kompres» gotov ovoj «Pi-Qa» kocka komprimirane naravn. mlja. Dobiva se v vseh lekarnah.

Štiri leta v sovjetskih ječah

Pariški »Matin« priobčuje tragično zgodbo Korzičana Josepha Roullana ki je — eden izmed naštetih — pretrpel dolga leta v poklenem robitvu ruskih boljševikov. Čitali smo že nešteto sličnih zgodb, in ona je bila bolj trpka kot druga. Vzlic temu smo se odločili, da objavimo, to povest trpi tlenja in groze in nesreče tudi našim čitateljem, zakaž dobro in pravično je, da čujemo vnovič naš sedaj, ko nam zvene na uho alicenski glasovi boljševiških politikov, ki zagovarjajo ves kulturni svet o dobrotah ruskega komunističnega raja, zvana drugi glas.

Joseph Roullans se je nedavno povrnil iz Rusije. Ni se podal tja kot novinar, da bi poslušal intervjuje in priredil ankete, tudi ni šel trgovat in prodal komunistom francosko blago. Dolga štiri leta, od 8. januarja 1921. do 23. januarja 1926. je prebil v sovjetskih ječah; bil je najprej obsojen na smrt, nato pomilosožen na pet let težke ječe, gonili so ga iz Kavkaza do Belega morja, iz famozne moskovske Lubanke na skrajni sibirski iztok. Sele ko je Francija priznala sovjetske, so ga komisarji izpustili na svobodo.

Joseph Roullans je star jedva petindvajset let, toda njegovo čelo je razoro-no od globokih brazd kakor lice starca. Usta njegova so prazna, skrbnasta; zobe mu je razjedel skorbut, ko je bil leto dni zaprt v samostanu Solovki, severno Arhangelska. Preko ustnice se mu vleče globoka brazgotina — posledica udarca z revolverjevim kopitom, ki mu ga je zadal sovjetski komisar v Tiflisu. Toda naj pripoveduje sam:

«Moji starši so med vojno prebivali v Kavkazu, in zato sem ostal v Rusiji še potem, ko so rdeče čete poplavlje Georgijo. Bil sem aretiran, obenem z menoj pa so sovjeti zgrabili vse moje rojake in več tisoč ruskih in georgijskih oficirjev. Vrgli so nas v trdnjavske ječe v Meteku. Živeli smo globoko doli pod zemljo, kamor ni nikdar zašel solnčni žarek. Vsako noč je prišel med nas komisar Schulmann, kojega službeni naziv je bil »poveljnik smrti«, ter je izbral izmed nas one, ki so »zaslužili« smrt. Včasih jih je odvedel seboj do šestdeset. Pobili so jih kar na trdnjavskem dvorišču. Nekoč je bil izbran za smrt neki Tatar, ki pa ni hotel radevoljno oditi pred puško. Tedaj je poveljnik brez besede potegnil revolver in ustrelil Tatarja pred mojnimi očmi. . . . Tudi mene so obsodili glasom člena

66. na »najvišjo kazeno«, in noč za nočjo sem pričakoval, kdaj me bodo odvedli. Nekega dne so prišli pome, me naložili na posebni voz, ki je bil določen izključno samo za obsojence na smrt. Odpeljali so me v Moskvo, kjer bi imel nastopiti pred sodnim dvorom čke. Potoval sem v etapah, medpotoma so me vlačili po ječah v Baknuju, v Rostovu, v Kozlovu, ki so bile vse prenapolnjene s svečniki. Takrat so namreč sovjeti divjali predvsem proti cerkvi.

Ko so me privlekli v Moskvo, so me najprej vrgli v »sobašnik« (pasji hlev), nato pa v »krysolovko« (podganjo past) taganske ječe. V pasjem hlevu so bili moški in ženske zaprte skupno, in bilo nas je osemindvajset, ki smo bili tesno natrpani v majhnem prostoru. V podganji pasti pa so bili moški ločeni od žensk. Vsaka dva ali tri dni so me odvedli iz ječe in me potisnili z drugimi nesrečniki vred v »črno košaro« (kakor so nazivali avto, ki je vozil ujetnike) ter me gnali k zaslišanju. Čekist, ki me je izpraševal, je bil rodom avstrijski žid, ime mu je bilo Rolu. Rušičino je obvladal le slabo, zato me je vedno izpraševal v francoščini. Obtožen sem bil vohunstva na korist Francije, in Rolu me je vedno, kadar so me orivedli preden, nazgovoril z besedami:

Maribor v 16. stoletju.

Srednjeveški Maribor

Maribor, 14. novembra.

V nadaljevanju svojega predavanja zadnji petek o starem Mariboru, je sredi predaval prof. Gabriel Majcen o prebivalstvu starega Maribora in o razvoju mesta do konca XV. stoletja. Predavanje je bilo nekoliko boljše obiskano kot pred enim tednom.

Prebivalstvo prvotnega Maribora so tvorili plemiči, meščani (trgovci, umetniki, obrtniki, v cehah organizirani rokodelci, študirani poklici) in samostojni delavci ter svobodniki. Mestna uprava je bila demokratična; na čelu ji je stal dne 22. februarja vsakega leta od meščanov izvoljeni in njim odgovorni mestni sodnik, ki je vršil sodstvo in posle sedanjih županov. Pomagal mu je v pisarniških poslih izveščani pisar (syndicus), mestni svetovalec pa so se delili v notranji in zunanji svet, skupaj 24. Po-

sebnia kasta so bili židje; takratni bančniki. Direktno podložni cesarju so mu plačevali poseben davek, sicer pa so bili oproščeni vseh tudi mestnih bremen. Uživali pa so razne predpravitve ter jim je bil od leta 1244. zajamčen privilegij do 173% obresti. V XIII. stoletju so silno obogateli in so zasedli poleg sedanje Zidovske ulice, v kateri so imeli sinagogo (hišna št. 4), tudi spodnji del Vetrinjske. Jenkove in Tkalske ulice. Bili so tudi lastniki vinogradov in so se polastili cvetoče trgovine z vinom. Iz Maribora je izgnal žide, pri katerih niso bili zadovoljni samo meščani in plemstvo, ampak tudi duhovništvo in kmetje, šele Maksimilijan I. leta 1496.

Vladarji so izredno pospeševali naselitev nemških trgovcev in obrtnikov, in sicer od nemško vzgojenega češkega kralja Otokarja II. preko Rudolfa I.

Mestni magistrat.

Stolp iz nekdanjega mestnega obzidja.

Vous allez vous marier avec la mort. (Čaka vas poroka s smrtjo).

Iz podganje pasti so me prepeljali v posebno celico, »odinočka« imenovano. Iz Taganke sem prišel v Lubjanko, glavni stan čake, potem pa v ječo »Butyrki«. Čez nekaj mesecev so mi smrtno kazenski spremenili v petletno ječo ter me odpeljali na zbirališče v Kolmogory ob Belem morju. Vlekli so me tja do Arhangelska, z menoj vred na še celo gručo socialistov in vse člane vlade Renu, bliske Daljnega Istoka. Od Arhangelska do Kolmogory smo potovali peš (68 vrst) v mrazu 40 stopinj pod ničlo. Večina mojih sotrpinov je strašnim napornostm podlegla.

Kolmogoryjsko taborišče je bila pravcata slika pekla. Bilo nas je tam nad devet tisoč političnih zločincev, in dan za dnem so prihajali novi. Da so novodošli dobili prostora, so od časa do časa postrelili po 250 do 300 oseb, ki so jih izbrali na slepo srečo izmed nesrečnikov. In vedno, kadar so sovjeti odkrili kjerkoli v prostoru Rusiji kak protirevolucionarni atentat, je prišlo iz Moskve povelje, pobiti med nami toliko in toliko talcev. Po dnevi so nas pošiljali v sumo sekati dreve. To delo je bilo skoraj nadčloveško, in vsak dan je ostalo več mož v gozdu, kjer so jim zmrazile roke in noge. Tisti, ki niso mogli iti na delo, so bili kaznovani: poleti so jih izpostavili nage moskitom, ki so v ne-

skončnih množinah okuževali tamošnjo pokrajino. Nekega dne sem obohel in ni sem mogel oditi na delo; vrgli so me v temnico, ki je bila tako tesna, da nisem mogel v njej ne stati, ne sedeti, ne ležati. Imela je dva metra od tal malo lino, ki je bila tako ozka, da so me komaj vrgli skozi njo v ječo. Vrat temnica ni imela. V tej ječi so me pustili 27 ur, in ko so me potegnili iz nje, mi je obleka stihnela na telesu.

Tako sem prebil v Kolmogoryju devet mesecev, nato pet mesecev v Solovkiju, slavnem samostanu, ki so ga boljševiki upeljali in izpremenili v taborišče. Nekega dne sem bil v Solovkiju priča strašnemu prizoru. Naš velikan je bil neki Žid Rosenthal, ki je poplaval od jutra do večera. Vsak dan smo se smeli dve uri sprehajati na dvorišču. Tisti dan smo se baš podali na dvorišče, ko pridrvi Rosenthal in zakriči nad nami, da se moramo vrniti v taborišče. Ker se mu nismo hoteli pokoriti, je dvignil revolver in ustrelil med nas. Jaz in še nekateri drugi smo hitro popadali na tla, ko pa smo vstali, je ležalo na tleh pet socialistov, ki so jih zadele krogle. Med njimi je bila neka žena z dojenčkom na prsih. Bila je mrtva, otrok pa ranjen na nogi. Za ta zločin je bil Rosenthal odklikan: bil je odpoklican v Moskvo, kjer so ga imenovali za poglavarja čake v Klinu (v okoličici Moskve) ...

Habsburškega — do prevrata. Nemštvo je pospeševalo tudi posvetno duhovništvo, odvisno od Solnograda in samostani.

Meščanstvo se je močno množilo, ker so ljudje z dežele šli v mesto radi ugodnejšega življenja in prostosti. Zato se je lelo mesto širiti in se l. 1300 imenuje Ulrichsdorf, to je predmestje okrog sedanje frančiškanske cerkve, leta 1319. »windische Gasse«, del sedanje Slovenske ulice, leta 1321. »Lansgasse«, sedanja Cvetlična ulica, in »Neugasse«, sedanja Aleksandrova cesta, l. 1289, pa »Maria Magdalena in litore«, to je Magdalensko predmestje.

Prvotno obzidje so leta 1350. razširili proti zapadu do sedanje Strossmayerjeve ulice. Tako je prišel v mestno obzidje sedanji Glavni trg »der Platz«, Koroška cesta, Gosposka ulica, Dravska ulica, minoritska cerkev, to je sedanja dravska vojašnica in župna cerkev sv. Janeza z obzidanim pokopališčem, sedanja stolnica. Ta mestni del je imel bolj kmečki značaj. Novo obzidje je dobilo več novih, radi uvedbe velikih topov močno utrjenih vrat: Koroška vrata in Dravska vrata; poslednja so se imenovala tudi »Tränktor«, ker so skozi nje gonili svojo živino k Dravi napajati. Blizu Drave je na zapadni strani stal okrogel enonadstropen stolp (Celigijev), ki je še dobro ohranjen, na severni strani pa četverooglat stolp, ki ga vsak lahko vidi na dvorišču Gambirnov gostilne.

Na mestu sedanjega dečjega zavetišča je stal stari, močno utrjen grad »die alte Burg«, dočim je Friderik III. sezidal sedanje še ohranjeni grad (v katerem se sedaj nahajata grajski kino in grajska klet) na izhodnem koncu severnega zida leta 1478, potem, ko so vse mestne utrbe radi pretežitih madžarskih in turških navalov močno ojačili.

V Mariboru je rad bival Friderik III., ki je semkaj skliceval tudi zborovanja

Mariborski grad v 17. stoletju.

deželnih stanov. Vendar pa število prebivalstva ni bilo zelo veliko, ker je notranje mesto šlo koncem XV. stoletja samo 185 hiš, predmestja pa 55 hiš, in vsega skupaj blizu 1400 ljudi. Polagoma so se v večjih množinah naseljevali v mestu tudi Slovenci, zlasti pa po izgonu židov, za kar pričajo vedno številnejši slovenski priimki, n. pr. Horvat, Jurešič (mestni sodnik), Jančič, Mastnak, Kovač itd., dočim so v predmestjih že poprli bivati.

Profesor Malcen izda svoja raziskavanja o zgodovini mariborskega mesta v posebni knjigi.

Priobčujemo danes par slik, ki so še danes spomeniki nekdanjega, starega Maribora.

Mariborski grad danes.

Oktoberska revolucija

(Povodom knjige A. Jelačića: »Ruska revolucija i njeno poreklo«)

Pred osmimi leti — 25. oktobra 1917. Bila je ena tistih petrogradskih noči, ki jih je opeval Dostojevski v svojih mračnih urah. V meglenem ozračju, nad močvirji in finskimi vodami, je ležalo težko pričakovanje. Planete so strasti; kakor na filmu o francoski revoluciji so se gibale množice; tuintam so zablistali bajoneti straž in pred javnimi palačami je bilo slišati streljanje. Rezgetale so strojnice v noč; zazibala se je voda v zalivu in s križarke »Aurora« so zamolklo rjaveli topovi sovjetskih revolucionarjev. Tajinstvena »Zarja« na severnih vodah... Petrograd, gorostasno vtelesenje Petrove fantazije — je drhtel od vznemirjenja. To, kar je prihajalo od nekdaj — z globin ulic, od morja, kdo ve odkod — je bilo zagonetno in mračno ko Sfinx in puščavi... Potem je po nemirni, kakor mora dušeci noči napočilo mokro jutro. Prišle so vesti. »Zmaga sovjeto«. »Začasna vlada je v pavlovski trdnjavi«. Tisto noč so bili podpisani prvi komunistični dekreti, ki so zabučali po Petrogradu in nato po vse Rusiji kot uvertura k meščanski vojni. Velika noč, strahotna noč, veličastna noč... Kocka je bila vržena. Prosi vseh predsednikov, sanjav kakor otrok in bojevit kakor barbar, se je ruski proletarec, prozel od vsečloveške religije komunizma, zagnal čez Petrovo mesto in

presekal z mečem akcije neskončne diskusije o februarjski revoluciji. Po dolgih in nepopisno dramatičnih mesecih so bile vse vaje stotimilijonske države združene v rokah skupine ljudi, ki so imeli voljo Petra Velikega, možgane Karla Marxa in duh revolucijske Rusije.

Po vsem globusu se še danes obračajo glave k meglenim finskim vodam, k bizantinskim kupolam moskovskega kremaja, pričakujoč od severne sfinge odgovora na vprašanje: »Kaj je ruska revolucija?« Ali odtod diha v kapitalistična velemesta, v donebnice bankirjev, trustov in špekulantov leden dih nečesa primitivnega, barbarskega, toda človeškega — tako paradokso človeškega! In nam, ki tudi poslušamo glasove od tam, se zdi, da slišimo v poznih oktoberskih dneh daljno bučanje Blokovega poema »Dvenadcat«:

Černij večer.

Bijeli sneg.

Vjeter, vjeter!

Iz petrogradske megle — iz črnega večera z belim snegom — se priplazi starka...

Ot zdaniya k zdaniyu

Protjanut kanat.

Na kanatje — plakat:

»Voja vlast Učreditelnomu Sobraniju!« Staruška ubivajetsja — plačet, Nijak ne pojmet, čto značit...

In nemara smo vsi taka starka. Vsi gledamo čez globus razobešen plakat: »Ruska revolucija« in vprašujemo, ima — li ta beseda kak pomen za človeštvo, če ne za nas, pa za stoletja, tisočletja pred nami; ali pa je zgolj blazen krik v temo vsemirja, zgolj leden veter, ki brije čez daljne evropske - azijske stepe.

Černo, černo nebo.

Zloba, grustnaja zloba...

kipit v grudih...

Černaja zloba, svjataja zloba.

Oktoberske misli — ruske misli. Zaman so poskusi, dati boljševiki ruski revoluciji kak drag smisel kakor ga ima po svojem značaju. Kdo jih je doumel do konca? Če poznamo njihovo fiziko, ali poznamo tudi njihovo metafiziko? Če poznamo njihovo materialno dogajanje, ali poznamo tudi duha, ki jih je vodil? Filozofija zgodovine je čisto ironija filozofije. Ze pred Spenglerjem so se bistri duhovi dobro zavedali, kako slabotni smo, če hočemo odpreti s ključem smotnosti molčeca vrata velikih zgodovinskih dogodkov. Kajti naš »čemu?« je sila različen v raznih časih in na raznih mestih naše zemlje. Baš ruski misliči so se čisto odvrčali od evropske kulture, ker se jim ni zdela edino zveličanja kakor se zdi onim, ki z njo branijo sedanji družabni red in z njo oblegajo miselni kolos komunistične Rusije.

Ni še čas, da bi lahko odprli revolucijo.

cijonarno Rusijo s ključem naših teorij in doktrin, da bi jo premerili in presodili, da bi izrekli o nji tisto sodbo, ki jo bo moglo izreči človeštvo na koncu našega stoletja. Nimamo perspektive v bodočnost...

V srbohrvatski literaturi se je pojavila knjiga, ki doslej še nima enake in ki bi jo smeli tudi Slovenci uvrstiti v knjižnice. Znana zagrebška revija »Nova Evropa« je izdala spis Aleksija Jelačića »Ruska revolucija i njeno poreklo«. Avtor je ruski pisatelj in zgodovinar, ki je predaval pred II. revolucijo na kijevski univerzi, sedaj pa predava na naši filozofični fakulteti v Skopliu. Predgovor temu zanimivemu spisu je napisal urednik »Nove Evrope« g. dr. Čurčin, v uvodni besedi pa pravi pisec o sebi in o svoji knjigi: »V tej knjigi ne želim biti posebno originalen in ne bom objavil nikakih senzacionalnih razkritij, tudi ne predložil nikakih rešilnih in sigurnih receptov za prepod Rusije, ki se danes nedvomno nahaja — tudi po priznanju boljševikov — v prehodnem stadiju in v težki bolezni... Svoja globoka politična socialna prepričanja lahko na kratko formuliram v nekaj besedah: ustavnost (za Rusijo federalistične republike), demokracija, svoboda, socialna pravičnost... Namen te knjige je informativnega značaja: seznaniti jugoslovenske čitatelje v najsplošnejših potezih z izvirom in razvojem velike katastrofe, ki je zadela Rusijo tekom svetovne vojne in iz katere mora vstati preporejena, Slovanstvu v veselje in človeštvu v korist«.

Te besede zadostno karakterizirajo piščev razmerje napram ruskemu problemu, osobito še napram revoluciji. Pisce ni niti preveč na desnici niti preveč na levi in ne točno v centru; je za linijo dalje od meščanske demokracije in za linijo proč od marksizma. Zato so njegove obtožbe carističnega režima tembolj prepričevalne in njegovi podatki o poteku revolucije niso prepletkani za strankarsko agitacijo. Zdi se nam, da avtor te knjige sploh ni točno opredeljen strankar, kar je pri Rusiji velika vrлина. Interes, ki ga je imel pisec pri sestavljanju tega spisa, ni političen, marveč znanstven, kakorkoli je spis namenjen širšemu krogu in ne znanstvenikom. Skozi vse precej obsežno knjigo — 200 strani velike osmerke — pisec pripoveduje, nas seznanja z dejstvi, ki jih ne ocenjuje s kakakega doktrinarnega vidika in ne polemizira z njimi. Priznati moramo, da je Jelačić pravičen tudi nasproti onim, ki jim je sicer nasprotik: napram carski reakciji in boljševiki revolucijski razuzdanosti. Šele na koncu knjige skuša izreči svojo sodbo o ruski revoluciji, to je odgovoriti na vprašanje: »Čemu?« Pravi, da je nevturalnemu opazovalcu težko najti resnico med slavošpevi in preklinanjem Sovjetov. Meni pa, da je sad precej slab, lahko pa se tekom časa popravi. Življenje premaguje napačne teorije in zdravi težke rane na narodnem telesu. Nikdo ne more v naprej reči, kako bo tekel proces tega zdravljenja in presnavljanja narodnega organizma v današnji Rusiji. Eno reč pa se nam vendar zdi sigurna: da ne bo uspe la nikaka restavracija. Nje pa zares tudi želeli ni...

Pohvalno je treba omeniti razpredelitev ogromne snovi, ki jo je ob nezadostnih virih uporabil naš avtor. Razdelil je knjigo na tri dele: V prvem je orisal postanek ruske države in začetek socialne diferenciacije ruskega naroda, odkrivajoč v pobunah Razina, Pu gaceva in poznejših ideoloških pokretih ruske inteligence čisto socialna gibanja. V tem delu je podal čitatelju, ki se želi informirati na hitro roko, prav zanimiv pregled ruske politične, socialne in kulturne zgodovine, v kolikor je nudila netiva revoluciji. V drugem delu je opisal obsežno in na podlagi najnovejših virov, ki so pri nas znani le najožjemu krogu intelektualcev ali pa sloh neznani, dobo Nikolaja II., zlasti še zadnja leta pred katastrofo. Jelačićevemu spretnemu načinu pripovedovanja, ki diči ves njegov spis, gre hvala da vidimo posamezne osebe, na pr. carja, carico in zlasti zloglasnega Raspučina, plastično sred seboj; propadanje carske Rusije je v redko kateri knjigi obdelano tako pregledno kot v Jelačićevem spisu. Tretji del je naslovljen »Katastrofa carske Rusije« in se začne z abdikacijo carja Nikolaja. Skozi 13 poglavij vodi pisec čitatelja po labirintu revolucijske Rusije in opisuje dokaj temeljito, vsekakor pa zelo informativno vse važnejše politične dogodke od februarja l. 1917. do uvedbe Ljeningovega »nepa« (nove gospodarske politike). Strmč beremo opise revolucijskih in protirevolucijskih bojov; kakor da bi zrl skozi tenko špansko in neznani svet, vidimo vso ogromno kvašenje in kipežanje, naraščanje in upadanje socioloških sil.

Kakorkoli se pisec na svojem »nevturalnem« stališču obnavlja prestopiti črto, ki mu jo začuje njegovi politični credo in je radi tega revolucija zanj težka bolezen, ki ji ne more in tudi neče dati natančne diagnoze: kakorkoli mora biti kot nevtrolec ravnodušen nasproti onim, ki revolucijo proklanjajo in onim, ki jo povzdigujejo v nebo — je njegov spis dober prispevek k spoznavanju tega množnega zgodovinskega pojava. Odeč bi bilo poudariti, da bi moral vsak naš intelektualac spoznati vsaj v tem obsegu rusko revolucijo in se opredeliti kritično i nasproti carizmu i nasproti boljševizmu in vsem srednjim in raznim drugim linijam med obema ekstremoma. Jelačićev spis je »Nova Evropa« izdala v okusni obliki in obogatila jugoslov. književnost s publikacijo, ki zasluži našo pozornost.

B. Borko.

Kulturni pregled

Zopetna otvoritev mariborskega gledališča

Maribor, 14. novembra.

Nocoj se je po skoraj polletnem premoru otvorila sezona v Narodnem gledališču v Mariboru, ki so ga med tem temeljito renovirali. Predstava je bila dobro obiskana in je popolnoma uspešna.

Nova sezona se je otvorila s Foersterjevo opero »Gorenjski slavec«, v kateri je nastopil skoraj ves operni ansambl, tudi novo angažirane moči, ki jih je občinstvo simpatično pozdravilo, zlasti tenorja Burjo, sopranistko Križevco, altistko Zamejševco in novega komika Bratova. Dirigiral je novi kapelnik Ljotz Herzog ml. Glavni predstavitelj s kapelnikom vred so dobili krasne šopke krizantem in so bili živahno aklamirani. Predstavi je nocoj prisostvovalo odlično občinstvo, med njim tudi veliki župan dr. Pirkmajer in mestni župan dr. Leskovač s soprogo.

Gledališče je od tal do stropa okusno renovirano in dela vso čast mestni občini in njenemu novemu občinskemu svetu, ki se ni strahil gmotnih žrtv, da ustvari dostojen kulturni dom. Nocoj je bil v gledališču naravnost svečano razpoloženje in veliko navdušenje za našo opero. Upati je, da bo letošnja sezona v vsakem oziru dobro uspešna.

Ivan Cankar: Za narodov blagor

O tej svoji komediji je pisal Cankar sam: »Ni tako dobra, kakor sem si predstavljal, ali tudi slaba ni tako, da bi me moglo biti sram. Ljudje se niso nikoli tako dobro narisali, kakor tukaj. In zabavljali sem na vse pretege«. (18. 8. 1900.) In drugič: »Zdaj, ko je reč izročena, mi ugaia mnogo bolj kot prej, ko sem jo imel še v rokah. Čutim, da sem napisal nekaj vrednega. Pisal sem resko in tako razločno, kakor še nikoli. Naperjena je stvar proti tistim veljakom slovenskim, ki imajo v svojih rokah »narodov blagor«, ki diktrirajo temu imaginarnemu »narodu« različne ideale in svetinje, ki so nedotakljive, za katere se pravzaprav živa duša ne menja, — proti tistim ljudem namreč, ki mislijo, da so narod, a niso drugega nego svinje. Proti frazerjem in frazam je naperjena ta komedija«. (19. 8. 1900.)

Z novo uprizoritvijo se je slavila 25-letnica te komedije, ki je predvsem bogata galerija sijajno orisanih značajev, a manjše drama. Dejanja s konfliktom ni. Avtor opozarja opetovano na skrivnostni tragični konec talentiranega, a nesolidnega Goloba. Novinar Šuka ima Golobova pisma, ki so menda kompromitirajoča. Gledalec pričakuje, da je v teh pismih in Golobovi usodi vzrok drame, skriti dinamit, ki požene prvkarstvo v zrak. Toda dinamit se ne užge, in celo pozabimo nanj.

Dejanje se vrta okoli zagoneznega Gornika. Bogat je, nekateri trdijo, da je tepec, drugi da je modrec. Vidimo, da je zelo plah, neodločen in brez duha; a vsekakor je tudi moralen in spodoben mož, ki se mu gabiio vse intrige ali je celo slep zanje, se boji vsakršnega konflikta in si želi le miru. Grozd in Gruden se z njim nekoliko žogata; kakor za Golobjevim revizorjem išče vse za njim, Gornik pa se vseh le opteja in končno pobegne, ker vidi, da je nehoti spodbil vsem, povod sovraštva, ki jih jedva razume. Čemu se pravzaprav vsi trgajo zanj, ni jasno. Morda zaradi njegovega bogastva? A politično ne more biti Pale Gornik niti koristen niti škodljiv, ker je brez zanimanja in brez energije.

Komedija se v drugem delu nenadoma osreda okoli Šuke. Ker je plačan novinar, je glavni stebel frazerstva in najvplivnejše trobilno fraz o narodovem blagru. A tisti, ki se zgraža nad lastno neznajstnostjo, rad bi prešel v opozicijo. A se le posmehuje in iz zbad. Koncem III. del. je Grozd kot hlapca vprašal družbo poži za tem, da mu ukaže, naj mu zaveže trak na levem čevlju. In neverjetno: Šuka, šefredaktor to stori, se paterično poslovi od tabora frazerstva in prestopi med neorganizirano množico ponizancev in razžaljenecv. Šuka postane nov prvak množice, ki pobija drugim prvakom (Grozd in Gruden) okna. Grozd in Gruden, ki sta bila že malone razprta, sta zdaj zopet složna proti Šuki, ki se bo moral lotiti pač resnejše bojne metode.

Vozel komedije ostane torej koncem igre nerazrešen; prvkarški rodoljubski tabor je zopet edin, Šuka je le ob službo in z nevoljo pač ne doseže zmage. Razvoj slovenske politike tekom zadnjih 25 let kaže, da se je Cankar v svojih nadah glede Šuk in njih množice zelo varal...

Fraze, frazerstvo? Cankar ni jasen, kaj mu je fraza. Silimo le o slovanski vzajemnosti, Mrmoljevka je izvrstna parodija na gobezdala o slovanski vzajemnosti, ki pa zase ni fraza. A kje je več demagoškega frazerstva, nego v Šukah in njihovih tovariših? Vse osebe, razen navike Matilde, so neznajčne, intrigantske, stremiške, sebične, strahopetne in sploh nagizne. Tudi ljudstvo je neznačajno, saj v IV. del. pobija okna prav istemu Grozdu, kateremu je v I. del. prirejalo ovacije. Gornik, Kadvec in Matilda, ves čas omahljivec, naposled samo pobegnejo iz nečedne družbe. Kakšen naj bi torej bi Slovenec, da ni »frazer o narodovem blagru?« Iz te komedije na to ni odgovora. »Za narodov blagor« pa je neoporečno v prvih treh dejanjih izvrstna satira zaradi svojih imenitnih karikatur. Cankar sam piše: »Le toliko vem: kadar pišem dramo, je oder pred mojimi očmi. Torej je treba karikaturizirati ostro kolikor mogoče. Nariši človeka, izbrisi vse detajle — pa imaš karikatur, ki je modelu zmotno bolj podobna nego očitni portret«. Vse to je v tej komediji resnično. Tehnično je avtor še

nesproten, zlasti v I. del., in oseb je večsish na odru preveč, ker nimajo besed, ne akcije. Toda režiser Skrbinšek je vrzeli kolikor možno zakril te je ustvaril sploh vzorno predstavo. Četrto dejanje se vleče in končno utrja.

V prvi vrsti treba priznati odlične kreacije vsem damam. Ga. C. Medvedova kot zapeljiva Helena Grudnova je bila realistična, moderna dama, diskretna spletkarka in elegantna zavratnica. Za Pavlino nov velik uspeh. Ga. Šaričeva kot resolutna navika Matilda je imenitna. Gdč. Rakarjeva kot Mrmoljevka je živ original, ki izživa neprestano smeh; ga. Juranova kot Katarina v svoji vzdržljivosti prav dobra, G. Cesar kot dr. Grozd je dober v igri, ne pa v govorici; tak ton je v gosposki družbi nemogoč. Tako govori zapit obrtnik, ne pa visok inteligent. Morda je krivda v organu? G. Levjar je dal pasivnega Gornika elegantno, in večsish malo prenapeto, zamišljeno. G. Skrbinšek razumeva Šuko mestoma preveč čustveno in paterično; mi ga razumemo le kot ironika in čluka. Zlasti ker smo poznali model. Prizor z Grozdovim čevljem, v zamisli nemogoč, se ni posrečilo niti sledeča govoranca. Prav dober Gruden je z. Peček; še malo diskretnosti bi bil še verjetnejši. Gz. Lipah kot stremiški profesor, Gregorin kot arteriosklerotični Mrmolj, Jerman kot pisatelj, Drnovce kot pesnik, Plut kot Klan der in Jan kot temperamentalni Kadivec so bili sami vrli tipi.

V celoti torej prav lepa predstava; žal, da je IV. del. dolgozvozn. Ako bi III. del. priključili par scen IV. del., bi bil zaldjučni učinek močnejši.

Fr. G.

Dva nova baleta v ljubljanski operi

Baletna premiera. A poljska, ne slovenska. G. Tadej Sygietynski, kapelnik varšavske filharmonije, je napisal k »Faunovi noči« zelo pestro, bicorno, vseskok pretenciozno godbo, ki kaže, da mladi mož mnogo zna in še več pozna; instrumentacija je prav spretna in močno ilustrativna. Žal, da je dejanje preveč borno in popolnoma neumljivo. Zato je preko polovice baleta zanimala le prijetna godba, zmagovito pa je udarila le finalna mazurka. G. Kralju, ki je predstavljal Favna prav elastično in obema solistoma z zborom kmetičskih deklin vse priznanje.

Bolje je učinkoval sicer prav kratki, a v celoti peramentni Zajc-Baranovičev balet »Svatočvac«, ki se godi na Hrvaškem ter je s svojim narodnim petjem, narodnimi nošami in s prav elektrizirajočim kolom zelo ugaia. Uprava nam izda za baleta zmerom vsebino, potem je uspeh lažji. Žal, da je bilo gledališče prav slabo zasedeno. G. Sygietynski in glavna solista so prejeli šopke ter so želi dosti aplavza.

Fr. G.

Petindvajsetletnica Polonice Juvanove

V torek dne 17. t. m. praznuje gospa Polonca Juvanova 25-letnico, odkar je stopila kot kulturna delavka v hram slovenske Talije.

Jubilantka je rodem iz Mengša pri Kamniku. Komaj triletno dekletke je izgubila očeta ter kmalu nato nastopila trnjevo pot prezirane pastorka. Njen oče je pozneje vstopil kot delavec v ljubljansko tovarno, zato se je preselila v Ljubljano tudi njegova žena z malo Polonico, ki je na ta način prišla v ljubljanske šole. Na gledališke deske je stopila Juvanova že kot 14-letna mladenka, sprva je bila samo članica zboru, potem pa se je dvigala od stopnje do stopnje. Njena prva samostojna vloga je bila v Fallovi operi »Ločena žena« (v vlogi »Žena iz ljudstva«.) Leta 1905. so jo preizkusili v dram. Prvo glavno vlogo je odigrala v Pinčarjevem »Divjem lovcu« (Majda) 1. 1908. Za tem jo je tedanjí intendant G. Ovekar zaposlil z večjim vlogam. Vse njene vloge so bile karakterne ali komične značaja.

Leta 1913. se je opera ukinila in tedaj se je Juvanova pod ravnanjem Borštnikom popolnoma posvetila dram. Borštnik kot učitelj in režiser je vse vloge privatno nastudiral z njo. Njemu se ima največ zahvaliti za praktični uspeh. L. 1918. jo je Hinko Nučič zopet poklical v dramo, kjer jo je z lepimi vlogami in z vzgojno natančnostjo zelo izpopolnil. Seveda je marljivo skrbela tudi sama, da se je vedno bolj dovrševala in je porabila vsako priliko, da si je ogledala druga večja gledališča. Pri tem ji je zlasti pomagala njena avtoriteta. Odkrito je priznavala svoje igralske nedostatke ter se jih z železno energijo skušala iznebiti, kar se ji je tudi posrečilo.

Vseh njenih vlog tu seveda ne morem naštetí, saj jih je okrog 30 ali še več. Naj navedem le nekatere, ki se je v njih posebno odlikovala. Tako na pr. v Jiraskovi »Laterini« (Klaskova), Petrovičev »Vozel« (Ranika) Šekspirjev »Othello« (Emilija), Cankarjeva dela: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« (Županja), »Hlapci« (Minka), Romantične duše (Olga), »Kralj na Betajnovi« (Lužarica), Pinčarjev »Divji lovec« (Majda), Novačanova »Veleja« (Veleja), Hauptmanov »Vesnik Henschel« (Hana Schall), Schoenherr »Žena vrv« (Žena), Molnar »Gardist« (Žena), Golarjeva »Vdova Rošinka« (Rošinka), »Lilom« (Muškatica) itd.

Kot igralka je v vseh povprečnih in vlogah naravna, živahna in vedno na svojem mestu. Dušo našega preprostega človeka pozna do dna globin in prav zato je zlasti v ljudskih igrarh velika moštrica in v pravem pomenu besede umetnica.

K njenemu jubileju ji vsi ljubitelji gledališke umetnosti najiskrenejše čestitamo ter ji prav od srca želimo še mnogo srečnih let in veliko najlepših uspehov.

Manica Komanova.

Nova pariška gledališka sezija

Paris, začetkom novembra.

Nova sezija nam je prinesla celo vrsto zelo zanimivih, novih igrakozov, ki se zaenkrat igrajo s prav dobrim uspehom — za blagajne namreč. O »Izkušnjavcu« (Le tentateur), ki ga igra Théâtre des Jeunes-Auteurs, sem že poročal.

Théâtre de l'Avenue daje »La façon de se donner« (Kako se ženske udajajo...), komedijo v treh dejanjih ali bolje rečeno vaudeville, ki ga je napisal Feliks Gander. Igra bi se tudi lahko imenovala po modri malih avtorjev 18. stoletja »Bojniška strežnica« ali pa po današnji modi »Debeluh in ljubezen«. Način, kako se ženske udajajo, igra tu glavno vlogo.

Gabrijel je milijonar (milijonar nadomešča dandanes na odru princ klasičnega gledališča), debeluh in namišljen bolnik. Lepa Colette poroči tega debelega Argana. Ni pa samo mlada in poštena, temveč tudi diplomirana bolniška strežnica. Za Gabrijela je naravnost idealna zakonska sestra Rdečega križa.

Sicer si pa lahko predstavljate, da takšen soprog, hm... K sreči povzoci Colette nekega dne s svojim avtom lepega, mladega moža, Andreja. Colette je vsa nesrečna, pobere ranjenca in mu streže, dokler ne ozdravi. Samo ob sebi umljivo se mladi muže zaljubi v Colette... in ta se mu uda na svoj način, kar naravnost...

Dekor je čisto nov, gledališče zelo simpatično, igralci izborni, igra »excellent article de saison«, kaj hočete še več?

V Théâtre des Arts predstavljajo »Pa-poževga žida« (Le Juif du Pape) od Edmonda Flega v dvanajstih slikah. Vsečina je sledeča:

Žid Salomon Molco je prijatelj, zaupnik in zdravnik papeža Klementa VII. Pogovarjata se o zelo aktualnem vprašanju, ki igra danes največjo vlogo pri zeleni Naziki Zvezde narodov, o miru. Scenarija Vatikana izgleda sicer tu nekoliko čudna, arhitektura spominja na paviljon Sovjetov na razstavi dekorativnih umetnosti. Papež ima obleko iz bele svile in rdeče copate in prijateljsko objema neobritega žida z visokim, končastim klobukom.

Žid poklekne in prosi Jehovo:

— Bog Izraela, varuj Svetega očeta!

Program nam razloži, da je to iskreno prijateljstvo čisto razumljivo:

— Židje še vedno pričakujejo prihod Mesijev, za kristjane je sicer že prišel, toda prišel bo še enkrat...

Kristjani in židje torej verujejo v prihod istega Odrčenika. Od tega pričakovanja do prijateljstva je pa le korak.

Tako Molco nima sovražnikov v palači papežev, pač pa v ghetu. Ti ga demucirajo inkviziciji in le osebna intervencija Kristovega namestnika ga reši. Na grmado, ki je bila pripravljena zanj, posadijo kratkomo drugoga, manj važnega obojenca, ki ga sežgejo brez velike škode.

Edmond Fleg je avtor židovskih antologij in učnih del o Izraelu. V tej igri je hotel ovekovečiti mešljanski duh v njegovi najmodernejši obliki, to je v trdni veri v bratstvo narodov. Hotel je pokazati v tej dramski pesnitvi visoko misljo sedanjega židovstva, izluščeno iz ozkih nacionalizmov, ki naj bo vodnica k boljši in pravičnejši bodočnosti človeškega rodu. Roman in lep sulet, toda spadal bi prej v roman kot na oder.

»Moja očka otročiček« (Mon gosse de père; spisal Leopold Marchand! Théâtre Michel) je povojni tip, možak, ki je imel 1. 1914. osemindvajset ali trideset let, ki slučajno ni poginil v vojni in ki bi sedaj rad bil ravno tako mlad, kot prej.

Ta galantni 40letni mladenič, imenom Landier, poroči ljubko, resno, dobro ženko devetnajstletno let. Ima pa same dolgove in ne ve, kako bi se jih odkrilal. Tu nastopi mladenič 21ih let, Morisson, sin Landierjev, ki ga je imel pred 17 leti z neko plesalko iz Music-Halla. To je sin iz Amerike, ki nadomešča strica iz Amerike v starem repertoarju.

Ta nezakonski sin je bogataš in spreten trgovec. Takoj spozna položaj in značaj svojega očeta-otročička, hoče mu dati denarja in ga spraviti na resna pota.

Sicer pa ne pride do nikakega zločina: oče-otročiček in njegova mlada žena se odpeljeta v Indijo kot agenta za Morissonovo mlo, Američan pa si vzame pariško metreso — in komedija je konec. — B.

Ljubljansko gledališče. Danes popoldne ob treh se poje na odru opernega gledališča Straussova opereta »Netopir«, ki je vsled svojih lepih melodij in pa prijetne vsebine zelo priljubljena. Predstava se vrši pri znižanih cenah. V dramu pa se vzpizori kot mladinska igra prikriv na našem odru delo učiteljice gne. Grošljeve in sicer »Kraljice Vidke kresna noč«. To najnovije delo marilje naše pisateljice je namenjeno našim malčkom, katerim bo vsled svoje ljubke vsebine in pa najrazličnejših nastopov prav izredno ugajalo. Igro vzpizore gojenke ilceja in osnovne šole. Zvečer ob 8. se igra v dram Langerjeva veleuspela drama »Periferija«.

Razstava poljske moderne grafike, ki se danes otvori v Jakopičevem paviljonu, je bila povsod, kjer se je pokazala, zelo simpatično sprejeta. Navajamo samo par značilnih sodb. V »Prager Presse« jo je pozdravil stalni poročevalec o umetnosti dr. J. Pečirka kot vreden faktor pospešitve razvoja kulturnih stikov med Čehi in Poljaki. Hvaliti je splošni nivo poljske umetnosti kot visoko razvit; glede razstave pa je posebej povdaril, da nudi tehnično vzorna dela. — Od zagrebških glasov o tej razstavi opozarjamo na obširno raspravo, ki jo je napisal v »Novostih« 9. septembra Witold Białkiewicz. Njegov referat je izzvenel v konstataciji, da se najnovejša poljska umetnost sploh najbolje predstavlja v lesonah in li-

tografiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nalbže prihodnjo nedeljo. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti. O otvoritvi t: važne institucije bomo v kratkem obširneje izpregovorili.

Razstava prof. Rupčiča v Zagrebu. V zagrebškem salonu Šira je razstavljal kolekcijo svojih slik profesor Luka Rupčič. Vstop je brezplačen.

Gostovanje v zagrebški operi. V sredo zvečer je nastopil v zagrebški operi Poljak G. Aleksander Orlić. Pel je vlogo Mefista v »Faustu«, v katerem je nastopila ga Zikova

točgrafiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nalbže prihodnjo nedeljo. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti. O otvoritvi t: važne institucije bomo v kratkem obširneje izpregovorili.

Razstava prof. Rupčiča v Zagrebu. V zagrebškem salonu Šira je razstavljal kolekcijo svojih slik profesor Luka Rupčič. Vstop je brezplačen.

Gostovanje v zagrebški operi. V sredo zvečer je nastopil v zagrebški operi Poljak G. Aleksander Orlić. Pel je vlogo Mefista v »Faustu«, v katerem je nastopila ga Zikova

točgrafiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nalbže prihodnjo nedeljo. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti. O otvoritvi t: važne institucije bomo v kratkem obširneje izpregovorili.

Razstava prof. Rupčiča v Zagrebu. V zagrebškem salonu Šira je razstavljal kolekcijo svojih slik profesor Luka Rupčič. Vstop je brezplačen.

Gostovanje v zagrebški operi. V sredo zvečer je nastopil v zagrebški operi Poljak G. Aleksander Orlić. Pel je vlogo Mefista v »Faustu«, v katerem je nastopila ga Zikova

točgrafiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nalbže prihodnjo nedeljo. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti. O otvoritvi t: važne institucije bomo v kratkem obširneje izpregovorili.

Razstava prof. Rupčiča v Zagrebu. V zagrebškem salonu Šira je razstavljal kolekcijo svojih slik profesor Luka Rupčič. Vstop je brezplačen.

Gostovanje v zagrebški operi. V sredo zvečer je nastopil v zagrebški operi Poljak G. Aleksander Orlić. Pel je vlogo Mefista v »Faustu«, v katerem je nastopila ga Zikova

točgrafiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nalbže prihodnjo nedeljo. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti. O otvoritvi t: važne institucije bomo v kratkem obširneje izpregovorili.

Razstava prof. Rupčiča v Zagrebu. V zagrebškem salonu Šira je razstavljal kolekcijo svojih slik profesor Luka Rupčič. Vstop je brezplačen.

Gostovanje v zagrebški operi. V sredo zvečer je nastopil v zagrebški operi Poljak G. Aleksander Orlić. Pel je vlogo Mefista v »Faustu«, v katerem je nastopila ga Zikova

točgrafiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nalbže prihodnjo nedeljo. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti. O otvoritvi t: važne institucije bomo v kratkem obširneje izpregovorili.

Razstava prof. Rupčiča v Zagrebu. V zagrebškem salonu Šira je razstavljal kolekcijo svojih slik profesor Luka Rupčič. Vstop je brezplačen.

Gostovanje v zagrebški operi. V sredo zvečer je nastopil v zagrebški operi Poljak G. Aleksander Orlić. Pel je vlogo Mefista v »Faustu«, v katerem je nastopila ga Zikova

točgrafiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nalbže prihodnjo nedeljo. Predstave se bodo letos vršile v Mali dvorani Narodnega doma na Aleksandrovi cesti. O otvoritvi t: važne institucije bomo v kratkem obširneje izpregovorili.

Razstava prof. Rupčiča v Zagrebu. V zagrebškem salonu Šira je razstavljal kolekcijo svojih slik profesor Luka Rupčič. Vstop je brezplačen.

Gostovanje v zagrebški operi. V sredo zvečer je nastopil v zagrebški operi Poljak G. Aleksander Orlić. Pel je vlogo Mefista v »Faustu«, v katerem je nastopila ga Zikova

točgrafiji, ki sta na razstavi odlično zastopana. — V »Morgenu« je o nji poročal v številkah 802 in 806 dr. Iso Kršnjavi. Kljub temu, da recenzent ni prijatelj moderne umetnosti, je brez obotavljanja priznal visoko kvalitativnost del te razstave.

Petindvajsetletnico ge Juvanove, članice ljubljanske drame, bo ouhajalo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 17. novembra. Jubilantka nastopi v naslovni vlogi nove Golarjeve štiridejanke »Zapeljivka«. Igra ima gorenjski značaj in se bo igrala v gorenjskem narečju. Gledališče hoče storiti s tem nov poskus za razvoj našega oderskega jezika. Poleg Juvanove nastopijo v »Zapeljivki« še dame in gospodje: Marija Vera, Rakarjeva, Gorjupova, Gregorin, Levjar, Cesar, Lipah, Jan, Danilo in Skrbinšek.

Marijonetno gledališče v Ljubljani se pridno vežba in uri ter otvori sezono 1925/26 nal

Gospodarstvo

Dohodki davkov v septembru t. l.

«Službene Novine» objavljajo 12. tega meseca pregled davkov, pobranih tekom meseca septembra t. l. in v prvih devetih mesecih t. l. Neposredni davki in doklade (brez davka na poslovnih promet, invalidskega davka, komorske doklade in izrednih doklad 500 odst. ter 30 odst.) so dali v mesecu septembra t. l. 71.118.454,73 Din proti 64.162.014,53 Din v enakem času lanskega leta, dočim je bilo po proračunu predvideno le 51.600.179,73 Din. Plačale so posamezne pokrajine meseca septembra t. l. (v milijonih Din; v oklepajih po proračunu predvidene vsote v milijonih Din; vse zaokroženo navzgor):

Hrvatska in Slavonija 10,16 (11,44); Bosna in Hercegovina 6,59 (4,60); Vojvodina 21,10 (14,09); Slovenija 11,33 (5,83); Dalmacija 1,06 (1,33); Srbija in Črna gora 20,39 (14,30).

Kakor vidimo, so pobrani zneski prekorajčili v državnem proračunu predvidene vsote v Bosni in Hercegovini, Vojvodini, Sloveniji ter Srbiji in Črni gori. Zopet pa je Slovenija tista pokrajina, kjer je proračun prekorajčen skoraj za 100 odst. Prekorajčenje v ostalih pokrajinah je znatno manjše, kar pomeni, da so se v Sloveniji meseca septembra tega leta zbirali davki nadalje z večjo natančnostjo kakor v drugih pokrajinah. Na prvi hip se tudi vidi, da je bila Slovenija v primeru z drugimi pokrajinami mnogo preobremenjena. Saj je plačala Slovenija več kakor Hrvatska in Slavonija skupaj.

V prvih devetih mesecih t. l. se je pobralo na teh davkih v celi državi 645.464.583,60 Din (predvideno v proračunu le 464.401.617,50 Din). Od tega pride na Slovenijo 100.307.293,16 Din (predvideno v proračunu 52.500.000 dinarjev), torej blizu ene šestine, dasi šteje neno prebivalstvo komaj eno dvajsetino vsega prebivalstva države, a njeno ozemlje seveda ne tvori niti dvajsetjesta dela ozemlja naše države. Znano je vrhu tega, da je povprečni Slovenec znatno večji siromak kakor n. pr. prebivalec Hrvatske, Slavonije ali Vojvodine. Posamezne pokrajine so plačale v prvih devetih mesecih (v milijonih Din; v oklepajih v proračunu predvidene vsote v milijonih Din; vse zaokroženo navzgor): Hrvatska in Slavonija 124,91 (102,97); Bosna in Hercegovina 55,94 (41,44); Vojvodina 211,64 (126,80); Slovenija 100,31 (52,50); Dalmacija 18,67 (11,99); Srbija in Črna gora 133,99 (128,70).

Na izredni dokladi 500 odst. in 30 odst. se je pobralo meseca septembra tega leta v celi državi 50.149.268,13 Din (predvideno v proračunu 41.666.666,66 dinarjev). Na Slovenijo odpade od tega 5.653.883,82 Din. V prvih devetih mesecih so dali ti davki v vsej državi 282.816.166,47 Din (predvideno 374 milijonov 999.999,94 Din). Na Slovenijo odpade od tega 46.211.476,47 Din, torej zopet blizu ene šestine.

Davek na poslovni promet je dal v septembru t. l. v celi državi 12 milijonov 247.675,31 Din (predvideno 16 milijonov 666.666,66 Din). Od tega pride na Slovenijo 4.172.907,19 Din, torej več kakor ena tretjina vsega v državi pobranega davka na poslovni promet. V prvih devetih mesecih t. l. se je na tem davku pobralo v celi državi 153.938 tisoč 147,92 Din (predvideno 149 milijonov 999.999,94 Din). Na Slovenijo odpade 33.704.820,35 Din, torej ena slaba četrtina.

Invalidski davek je dosegel v celi državi v septembru t. l. 11.947.293,91 Din (predvideno 8.358.333,30 Din). Slovenija je prispevala k temu 2.908.401,87 Din (okrog ene četrtine). V prvih devetih mesecih t. l. je ta davek vrgel v celi državi 78.600.268,86 Din (predvideno 62.687.499,75 Din). Na Slovenijo pride 14.123.663,48 Din (ena slaba petina).

Komorska doklada je dala v državi meseca septembra t. l. 3.709.032,62 Din (predvideno 4.179.166,65 Din) in od 1. aprila do 30. oktobra t. l. 13.087.561,38 Din (predvideno 25.074.999,90 Din).

Ako primerjamo gornje podatke, vidimo, da pomeni september t. l. za Slovenijo nadaljnje priviranje davčnega vjaka. Pri nas se torej davčne prilike ne boljšajo, kar bi bilo po tolikih obupnih protestih pričakovati, temveč se še slabšajo, kakor da Slovenija še ni dovolj onešala pod ogromnimi davčnimi preobremenitvami.

Ljubljanski trg

Prešli teden so bile v Ljubljani naslednje cene: Meso: goveje 15 — 19, telečje 17 — 20, svinjsko 20 — 27,50, slanina 22,50 — 29, mast 30 — 31, šunka 35 — 37, prekajeno meso 30 — 35, koštrunje meso 14 — 15, koštrunje maslo 40, čajno meso 7 — 9, hrenovke 35, rveže in polprekajane kransko klobase 37 — 40, — the kransko 67, prekajene slanina 30 — 35 Din kg. Parafina: plišane 10 — 20, koka 25 — 35, petelin 25 — 40, raka 25 — 30, nepitna gora 40 — 70, pitna 70 — 100, puran 50 — 125 Din komad. Domači zajci: 5 — 18 Din komad. Divjačine: divji zajec 25 — 60, poljska jerebica 15 — 18 Din komad, srna 20 — 35 Din kg. Rdeči krapi 26 — 32,50, šunka 25 — 30, kila 13,50 — 15, mrene 17,50 — 20 Din kg. Mlečni izdelki: ml. ko 2,50 — 3 Din liter, s'rovo maslo 40, čajno 55 — 60, kuhano 45, bobnjaki sir 36 Din kg. Jajca: 1,75 — 2 Din komad. Sadje: jabolka, lukazna 8. I. 6. II.

in III. 3 — 5, hruske, lukazne 12. I. 10. II. in III. 4 — 8, navadni kostanj 4 — 8, masroni 8 — 12, orehi 12, lušteni 35, grozdje 12 — 16, suhe češnje 11 — 12 Din kg. Specerjsko blago: kava 45 — 76, pražena 52 — 92, sladkor, v kristalih 13,25, v kockah 15,25, riž 8 — 10 Din kg, namazno olje 22, jedilno 20 Din liter, testenine 10 — 12, čaj 75 Din kg. Mlečni izdelki: moka «00» 5,25, «0» 4,75 «1» 4,50, kaša 7, ješprenj 7, ješprenček 10 — 13, turščični zdrob 4,50, pšenični 6,30 — 7, ajdova moka 7 — 9, ržena 5 — 5,50 Din kg. Zlito: pšenica 305 — 310, rž 250 — 280, ječmen 230 — 250, oves 230 — 260, proso 300, turščica 235, ajda 330, fižol, prepelčar 360, ribničan 340, grah 400, leča 600 Din za 100 kg. Kurivo: promog 40 — 46 Din za 100 kg, trda drva 130 — 160, mehka 100 Din kg. Zelenjava in sočvrta: endivija 7 — 8, močvilec in radič 10 — 15, zelje 0,50 — 0,75, rdeče zelje 3 — 4, kisljo 3, ohrovt 2, karfi jola 8 — 15, koleraba 8 — 10, koleraba podzemljice 0,75 — 1, špinača 7 — 8, paradižnik 10, čebula 3, česen 15, krompir 1,25 — 1,50, kislja repa 2,50 Din kg. Kmet: seno, slamo 80 — 100, polsladko 75, kisljo 60, slama 50 Din za 100 kg.

Mariborski trg

Včeraj so prihajali na trg slantnarji 48 vozov z mesom po 12,50 — 30 Din kg. Zaklanih svinj je bilo 170 po 15 — 18 Din kg. Krompirja je bilo na trgu 36 vozov po ceni 0,75 — 1,25 Din kg, čebula 10 vozov po 2 — 4 Din kg in zelja 36 vozov po 0,50 — 0,75 Din za kg. Ostale cene: Zlito: pšenica 2,50 — 2,75, rž 2,25, ječmen 2,25, turščica 1,75 — 2, oves 1,50 — 1,75, proso 2,50 — 3, ajda 2,25 Din liter. Fižol: 2,50 Din liter. Parafina: koka 35 — 50, plišane 18,5 — 35, gost 65 — 10, raka 40 — 45, puran 50 — 75 Din komad. Domači zajci: 10 — 25 Din komad. Zelenjava in sočvrta: krompir 0,75 — 1,25, karfi jola 3 — 7, česen 12 — 18, čebula 3 — 4, kisljo zelje 3, kislja repa 2 Din kg, ohrovt 0,50 — 1, sveže zelje 0,25 — 1,50, endivija in glavna solata 0,25 — 1 Din komad, špinača 1 Din kupček. Sadje: jabolka 5 — 7, hruske 7 — 10 Din kg. Mlečni izdelki: mleko 2,30 — 3, smetana 12 — 15 Din liter, s'rovo maslo 40, kuhano 60, čajno 45 — 60 Din kg. Jajca: 2 — 2,25 Din komad. Ser: je bilo 2 voza in slame 1. Cene: seno 65 — 75, slama 42,30 Din za 100 kilogramov.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (14. t. m.) Pšenica: baska, 4 vagoni 267,50; baska, 3 vagona 238 — 240; basatska, Zenta, 1 vagon 239,50; ista, 2 vagona 240. Turščica: baska, nova, 16 vagonov 115; baska, nova, 2 vagona 130,50; sremaka, snena, Indija, 7,5 vagona 136. Moka: «0», 3 vagoni 393; «0ss», 1 vagon 410; «2», 2 vagona 137,50. Otrobi: baski, 7 vagonov 105 — 107,50. Tondena mlačna.

Svinjski selam v Mariboru (13. t. m.) Dagon 138 svinj, 1 ovca. Povprečne cene: prasec, 5 do 6 tednov stari 90 — 125, 7 do 9 tednov 150 — 225, 3 — 4 mesece 280 do 320, 5 — 7 mesecev 350 — 480, 8 — 10 mesecev 520 — 680, 1 leto 1070 — 1100 Din za komad. Kg žive teže 11,50 — 12,50, mrtve 15 — 18 Din. Prodanih 53 svinj.

Dunajska borza za kmetijske produkte (13. novembra). Kupnja se je razvila prav počasi. Prijaznejša inozemska poročila niso vplivala in je vzdržljivost kupcev trajala dalje. Cene so ostale razen ovsa, ki se je pocenil za četrtilingla, nespremenjene. V pšenici so bili zaključki za italijanski račun v madžarskem piškom blagu. Notirajo v šlingih za 100 kg vključno blagovnoprometnih davek brez carine, uradno, na debelo: pšenica: domača 36 — 37, medžarska polska 39,50 — 41,50; rž: domača, marchfeldska 26,75 — 27; ječmen: domači 38 — 39, slovaški 39 — 43; turščica: 28 do 29; oves: domači 28 — 30.

Oskrba Slovenije s soljo. Oblastni inspektorat Monopolne uprave v Zagrebu je bil pred tednom dni disponiral iz ljubljanskega skladišča soli nad dve tretjini zaloga v Zagreb in Varaždin, tako da bi bila zaloga, ki bi ostala v skladišču na razpolago za oskrbo Slovenije, padla na ne celih 30 vagonov. Ker je v jesenski dobi poraba soli za konzerviranje poljskih pridelkov in me sa mnogo večja kakor v ostalih mesecih, je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo intervenirala pri oblastnem monopolnem inspektoratu v Zagrebu, da se nastavi odzemanje soli in se nakazuje ljubljanskemu skladišču zadostne množine, da bo redna in trajna oskrba v jesenski in zimski dobi osigurana. Na to intervencijo je inspektorat ustavil svoje dispozicije in zbornico obvestil, da ni nikakoli holajni, da bi nastalo pomanjkanje soli, ker prispe te dni na Sušak večja množina morske soli, od katere bo dohrano tudi ljubljansko skladišče za oskrbo Slovenije.

Seja carinske sekcije finančnega odbora. Na predvčerajšnji seji carinsko - tarifne sekcije finančnega odbora so sodbno opredelili izvozne carine vsa žita, fižol, seno, sladkorna pesa, suhe in sveže češnje, opij, konji in kobilice, ovce, koze, volje, pernatost in perje. Z večino glasov se je sklenilo, da ostane predlagana carina za svinje 30 zlatih dinarjev. Le svinje angleške in križane pasme izpod 70 kg se oproste carine; enako se morejo izvoziti brez carine svinje nad 70 kg. Možne postavke ostanje lo za okrogli les, nadalje za nepredelan kostanec, hrastov in leščinski les. Oproste se carine hrastov železniki pragi in hrastove grede. Ostanje lo carine za prejo, kože in volno.

Položaj na žitnem tržišču je bil ta teden v glavnem nespremenjen. Pod pritiskom nadaljnje mlačne tendence na svetovnih tržiščih se tudi ne more popraviti naše tržišče. Za izvoz prihaja pri nas v poštev

edino umetno sušena turščica, in to v majhni količini. Izvažajo se v Avstrijo, Italijo in bližnje kraje Bavorske. Cena novi turščici je dalje popustila. Promet s pšenico je zelo slab; izvoz minimalen. Tržišče rži in ječmena brez prometa. Le za oves je tendenca čvrsta. Bela moka se v manjši meri trguje, nekaj tudi za izvoz. Po otrobih se malo povprašuje; cene popuščajo. Promet s fižolom je enako omejen.

Konferenca o predložitvi dolgov v Pragi. Pogajanja trajajo dalje in se še doslej v najvažnejših vprašanjih ni posrečilo prid do sporazuma. Kakor javljajo iz Prage, je rumunska delegacija na prvih setah izjavila, da bi bila Rumunija pripravljena ratificirati innsbruski protokol, ako se izvrše gotove spremembe. Kakor se glasi, se nanašajo te spremembe na 3-odst. medžarsko posojilo železnih vrat. Dalje se bo na konferenci načelo vprašanje prejšnjih papirnih dolgov. Ta posojila naj se konvertirajo v lastna posojila, in sicer naj bi se pri tem izvršilo preračunavanje na temelju onega razmerja, ki je vladalo prvi dan ločitve valut. Od teh papirnih dolgov je bilo v obtoku v začetku vojne za okrog 10 milijard; od teh se je tokom časa vzelo iz prometa za kakih 8 milijard.

Likvidacija v Zagrebu. Središnja privredna i zadruga banka, d. d. v Zagrebu je obelodanila svojo bilanco za 1. 1924. ki se pri delniški glavnici 10.000.000 dinarjev in pri rezervah 600.000 Din zaključuje z izgubo 7.542.400,78 dinarja. Izgube torej presega tri četrtine delniške glavnice. Zavod je sklical za 3. decembra t. l. redni obli zbor, na katerem se bo stavil predlog o likvidaciji družbe in o izvršitvi likvidacijske izvedbe. Prvi hrvatski štedionci v Zagrebu.

Povečanje češkoslovaškega tekstilnega izvoza v Jugoslavijo. Izvoz češkoslovaških proizvodov, predvsem tekstilnega blaga v Jugoslavijo je tokom meseca oktobra t. l. znatno narasel. Ta porast se pripisuje v prvi vrsti dobremu tečaju dinarja, konsolidaciji političnih prilik in prejšnjemu padcu italijanske lire. Italijanski izvozniki so bili zaradi padca lire znatno povišali cene, ki jih pa po zboljšanih lire niso hoteli znižati. Sprito takih prilik je postalo češkoslovaški tekstilni blago zmožnejše konkurence na jugoslovenskem trgu.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. t. m. ponudbe za dobavo 2000 kg kristalne snode. Predmetni pozori so na vlogod pri ekonomskem odelenju te direkcije. Komanda po morskem arzenalu v Tivtu sprejema do 9. decembra ponudbe za dobavo raznega železnega in drugega materiala (železna pocirkana pločevina, železne cev, parovodne cevi, zakovice, šamota v prahu (2350 kg) itd. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 3. decembra ofertalna licitacija glede dobave 4500 kg gumi-arabikum. Komanda 38. pešpolka v Cetinju sprejema ponudbe za dobavo 300 kg podplatov (reflektanti) naj pošlje svoje ponudbe v zvezi direktno navedenemu polku. Ljubljani na vlogodPredmetnihavwtcyyc Predmetni oglaš so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vlogod. Direkcija državnih železnic v Zagrebu obvešča Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da se vrši licitacija glede dobave električnih strojev, ki je bila določena za 30. t. m. dne 22. decembra t. l.

Ponoven povik avstrijske uvozne carine na pšenico. Avstrijski uradni list, ki je izšel predvčerajšnjim prinaša razglas zveznega finančnega ministrstva glede določitve carine na pšenico, soržico in pro. Določena je ta carina na 0,70 zlate krone za 100 kg za čas od 1. do 30. t. m. Ta carina velja tudi za rž, ječmen in oves ter se ima uporabljati tudi pri računanju carine za slad, moko in druge mlevske izdelke, za testenine in pšenični škrob.

Prad popolno odpravo deviznih omejitev v Madžarski. Iz Budimpešte poročajo: Kovinska podloga in devizne zaloge Madžarske narodne banke dosegajo že 98% obkoka novčanic. V kratkem bo mogoče odpraviti še obstoječe omejitve v deviznem prometu in upostaviti promet, kakor je bil pred vojno.

Nemško-španska carinska vo'na. K poljsko-nemški carinski vojni je prišla še špansko-nemška. Vse blago iz Nemčije za Španijo je podvrženo španski maksimalni carinski tarifi z 80 odstotnim prebitkom. To velja enako za kanarske in severoafriške luke. Te represivne mere Španije proti Nemčiji so stopile v veljavo v začetku tega tedna. Slične mere so se podzele v Nemčiji proti španskemu blagu.

Rekordna žetev pšenice v Kanadi. Po statističnih podatkih je rezultat letošnje žetve pšenice v Kanadi okrog 420 milijonov bushelov, to je za 160 milijonov več kakor lani. Pridetek ovsa se ceni na 522 milijonov bushelov (za 116 milijonov več) in pri delek rži na okrog 1145 milijona bushelov (za 1 milijon več).

Bramba francoskega franka. Iz Pariza poročajo: Na dinarju francosko - ameriškega tiska je govoril ministrski predsednik Painlevé med drugim: Po nečloveških naporih, ki jih je napravila Francija pri obrvi porušeni kraj, je potrebno sedel drugo napeti vse sile, da se reši finančna kriza. Francoska vlada bo frank ravno tako odločno branila, kakor je branila francosko zemljo za časa vojne. Kljub težkočam je prepričan, da bo parlament odobrli mere, ki so potrebne za odstranitev krize. Zaključil je Painlevé svoj govor s pripomnjo, da je francoski davkoplačevalec mnogo bolj obremenjen kakor davkoplačevalci katerikoli države.

Izvozne carine v Rumuniji so bile znižane tako-le: za turščico in ječmen od 22 na 12, za stročne plodove od 22 na 15, za slad od 22 na 10, za krompir od 28 na 15 funtov šterlingov pri varonu, za sadje vseh vrst od 800 in 800 na 200 lejev pri vagonu.

Borze

14. novembra.

ZAGREB. V današnjem svobodnem prometu ni bilo za privatne papirje nikakega zanimanja. Vojna škoda, promptno blago, se je ponujalo po 313 in pozneje po 316. Za december se je splošno čel denar po 316, pozneje po 317, dočim blaga ni bilo pod 319. Promet v Vojni škodi je bil minimalen. — Na deviznem tržišču je bila tendenca nespremenjena. Lira, ki je bila včeraj zaradi ugodnih vesti o rešitvi vprašanja italijanskih vojnih dolgov Ameriki zelo čvrsta, je danes zopet slabša. Promet v Zagrebu je bil minimalen. Prišlo je do zaključkov le v devizah na Prago, Italijo in Newyork kabel. Proti koncu so se čule naslednje taksacije: Dunaj 796,5 (blago), Berlin 1345 (blago), Italija 238,5—239, London 273,95 (blago), Newyork ček 56,45 (blago), Pariz 167,65 (blago) in Svica 1089,5 (blago).

BEOGRAD. V svobodnem prometu so notirale devize (blago): Pariz 330 London 86,45, Italija 239, Praga 167,55, Dunaj 796,5, Svica 1089.

CURIE. Beograd 9.20125, Berlin 123,50, Newyork 518,75, London 2514875, Pariz 20,90, Milan 20,90, Praga 15,375, Budimpešta 0.007270, Bukarešta 2,525, Sofija 3,75, Varšava 81, Dunaj 73,07.

TRST: efekti: obligacije Julijanske Kralje 68,75, Zimostenski 282, Dalmacija 264, Dalmacija cement 659, Split cement 480, Krka 358; devize: Beograd 43 — 43,75, Dunaj 345 — 355, Praga 73,25 — 73,75, Pariz 100 — 100,50, Curie 475 — 480, Newyork 24,60 — 24,75; valute: dinaril 43 — 43,75 20 zlatih frankov 94 — 98, dolaril 24,60 do 24,70.

BERLIN. Beograd 7,43, London 20,332, Newyork 4,195, Milan 16,96, Pariz 16,91, Praga 12,425, Curie 80,182, Dunaj 59,08.

LONDON (Opoldne) Beograd 274, Newyork 484,68, Italija 120,12 in pol, Dunaj 34,4 Svica 25,15.

Vreme

V prvi polovici tedna je deževje obsegalo vso osrednjo Evropo in predel ob Jadranskem morju, Italijo ter bližnja morja. Ves osrednji del Evrope je zavzemala velika depresija in v vsem njenem območju je zelo deževalo. Depresija je kazala dvoje središč: eno se je nahajalo severno od Alp nad Nemčijo, drugo južno od Alp. Severno središče je sredi tedna izginilo in na njegovo mesto se je razširil visok zračni tlak od Anglije sem, vsled česar se je med Alpami, Anglijo in Skandinavijo zvedrilo in celo zjasnilo, a je zavladal hud mraz. V zavetju južno od Alp je ostal nizek tlak do konca tedna in se držal trdovratno s središčem med Slovenijo in srednjo Italijo.

Ta razporeditev zračnega tlaka je povzročila ogromne množine padavin, ki so imele za posledico katastrofalne povodnje na mnogih krajih. Največ dežja je padlo v vzhodni Sloveniji in sploh na vzhodnem vzhodju Alp ter v severni Hrvatski. Izredno velike množine dežja tolmachi dunajska vremenska centrala takole: Iz depresije na jugu pilajo zelo vlažni razmeroma topli vetrovi proti severu, dovajajoč izredno obilico vlage. Iz maksima visokega tlaka pa silijo na jug mrzle zračne struje, ki se ker so težje kakor velikanška zavora, tlačijo pod toplejšo južno strujo ter jo odrivajo od tal v višino. Različno tople zračne plasti se gihljejo tedaj v različni smeri druga nad drugo, se stikajo in mešajo. Ravno v tem stiku ter mešanju pa je glavni vzrok obilnim padavinam. Na vzhodnem in južnovzhodnem vzhodju Alp, kjer se je mešanje lahko vršilo v naširšem obsegu, so padle največje množine dežja.

Opisana situacija se drži izredno dolgo in trdovratno. Pri dosedanih meteoroloških opazovanjih se je konstatiralo, da se depresija drži izredno trdovratno na istem mestu, koder se nahaja severno od nje visok zračni tlak. Južno na zelo toplem zraku. In ravno tak položaj je bil pri nas sedaj.

Ves pretekli teden je gospodoval v severni Evropi zelo hud mraz, temperatura v Skandinaviji in severni Rusiji se je znižala do 20 stopinj Celzija pod ničlo. Povečini je zapadel sneg.

Nasprotno na ima lužna polovica Rusije prav tople vreme; povečini ni hladnejše nego pri nas.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Ohlačno. Zelo verjetno, da bo mnogo padavin na vzhodu in jugu.

Zdravniki

dr. med. Elemira Jen o-Sroverjeva
naznani, da se je preselila v naslojpe
Jadra ske banko, blizu mesta št. 13
Ordinacija od 8 ure zjutraj do 1 ure popoldne
za splošne bolniki. 6046-a

Izarjena pletilka

Na strje, ki zna izd. lovatl joniče, kapice
nogavice itd., se sprejme kot samostojno
v tra no službo. Plača po dogovoru. Hrana
in stanovanje v hiši. Naslov pove urrava
našega lista 6900-a

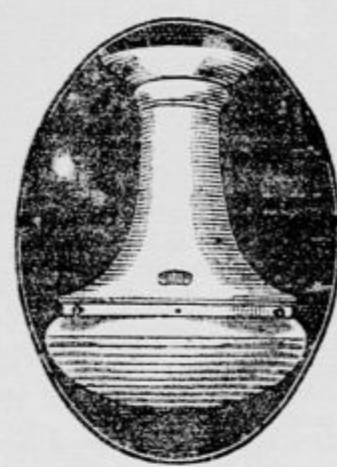
Knjigovodja

bilancist, slovenski, hrvaški in nemški
dopisnik, ponolnoma verziran v so
drujskih zadevah bi odsluži stano
vanje i sobe n kuhinje eve. t. i. velike
sobe nekaj ur dnevno.
Ponudbe pod „Zanesljiv 1159“ na apr. „Jutra“

Nova

SSITZ

bleščeča luč

za

izložena okna,
razstavne prostore,
delavnice in
pisarne.

Največja svetlobna moč pri istočasnem štedenju toka.

Zahtevajte popis „Bel. 402“ poleg cenika in referenc pri zastopniku

Ferdinanda Bove, Beograd,
Knez Mihajlov Venac 13/14.

Knjigovodkinja

z večletno prakso, zanesljiva, zmožna slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi prameniti sedanje mesto. Sprejme stalno mesto pri podjetju v Ljubljani, najraje pa v Mariboru. Ponudbe pod značko „I. I. 1926“ na upravo „Jutra“.

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi surovi in stopljeni loj in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

Jos. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska c. 85.

Franjo Cvilak

Slovenska Bistrica

belilnica voska, obrt medu in voščenin
priporoča

vsem blagohotnim trgovcem ter konsumantom svojo veliko zalogo voščenin sveč (lepo okrašenih in belih) vseh vrst svetilk, lepe prave stearinske «Barok sveče» za lustre vseh barv (zvretene) kakor tudi božičnih sveč vseh barv v kartonih (gladke in zvretene). Priporočam tudi za miklavžev: veliko zalogo miklavžev, krampusov kakor tudi druga medena peciva.

Postrežba solidna! — Zahtevajte cenik! Cene zmerni — Trdika odlikovana z zlato kolajno. — Velikonsumenti posebne cene. 398-a

Poklan'amo

1 avtomobil Citroen,
1 Radioaparat Neutrodyne s 4 žarnicami, izdelek «Ware» Newyork
1 potiški gramofon — usnjati kaseti s 6 ploščami, izdelek «Sonora» Newyork

in 7 tolažilnih nagrad

desetim kupcem, ki za čas naše jesenske reklame kupijo kak naš izdelek. Steklenica parfuma stane 30 Din in dobite z njo kupon, s katerim sodelujete pri razdelitvi zgoraj imenovanih nagrad.

Ta reklamna prodaja traja do 15. decembra 1925, rezultat žrebanja pa bo objavljen v vseh časopisih, ki se daj prinašajo ta oglas. Kuponi, ki so se dobili na lovski razstavi v Zagrebu, sodelujejo ravno tako pri razdelitvi zgoraj imenovanih nagrad.

Gustave le Rouge:

Misterija

(Roman)

Duh je bil oblečen v črn svilen triko — zato je Tambuli mislil, da se je dotaknil netopirjeve peroti — in stopil je k velikemu zaboji; dvignil eno desk pokrova in izginil.

Deska, ki je bila obita s klobučevino, se je poveznila, ne da bi napravila najmanjšega šuma, in misteriozni potnik je bil doma.

Pritisnil je na gumb in prižgal električno luč, ki je razsvetljevala notranjost zaboja, katera je bila opremljena z vso udobnostjo, ki je možna na tako tesnem prostoru. Na eni strani je bila polica s knjigami, na drugi pa omarica polna konzerv, prepečenca, vina in whiskeyja, naslonjač, mizica in gugalnica.

Prebivalec te čudne kabine je slekel svoj črn triko in pokazal se je energični in pošten obraz Lionela Bradyja.

Ko je bil zvedel, da odpotuje Misterija z »Morsko lastovko«, je iznašel to pogumno sredstvo, da zasleduje svojo sovražnico povsod, kamor bi se napotila, ne da bi se ji sanjalo, da je poleg nje.

S šopi bankovcev je pregovoril kapetana Bazila in njegovega tovariša, pomorskega agenta Harryja Beckerja, da vzameta na ladjo ogromni zaboj, o katerem je dejal, da je poln tajnih listin in da ga ne smejo pod nobenim pogojem odpreti. V štiriindvajsetih urah je bil zaboj izgotovljen in z vsem opremljen, kar je potrebno za dolgo potovanje.

Suhe baterije so dajale potrebno električno luč in na stotine nevidnih, s svetlom izviranih luknjic je dovajalo svež zrak. Ko se je Lionel poslovlil od zvestega Tolliana, ni pozabil vzeti seboj svojih samokresov in dovolj nabojev, da bi bil mogel vzdržati tudi dolgo obleganje.

Skoraj vsako noč se je Lionel splazil iz svojega skrivališča in oblečen v črn svilen triko je šel na krov, da se malo giblje in navzgor s svežega morskega zraka. Triko ga je varovalo, da ga v nočni temi ni bilo mogoče zlahka opaziti. Včasih je tudi zlezal na zadnji del ladje, kjer so bile kabine potnikov, in prisluškoval je njihov pogovor.

Na ta način je polagoma spoznal, kako silno mogočno je udruženje Mygalov in s kako ogromnimi sredstvi razpolaga. Vse, kar so pravili o številu članov, o razširjenosti udruženja po Perziji, Egiptu, Kitajski in Indiji, ni bilo nič v primeri z istino.

Lionel se je vračal z enega svojih nočnih pohodov, ko ga je srečal zamorec Tambuli, ki se ga je silno ustrašil.

Mladi mož nikakor ni bil vznemirjen nad tem dogodkom, ki bi, če se bi ponovil, dovedel do odkritja njegovega skrivališča.

— Za trenutek sem bil raztresen, si je dejal, in to je bilo bedasto. Preveč sem se navadil na te nočne pohode in na njih nevarnost, zato nisem več dovolj oprezen. Moram paziti...

Lionel se je udajal takim mislim, ko je naenkrat začel električni zvonec v nočni tišini.

— Spet radio postaja, si je dejal. Brzojavka za Misterijo.

Trenutek je premisljal, potem se je pa spet oblekel v črn triko, ki je zakrival tudi njegovo lice. Vtaknil je browning v žep, ugasnil električno luč, tiho dvignil desko v pokrovu in izginil v temi.

Sesto poglavje.

Yoghijeva vizija.

Doab Sirmur, maharadža kneževine Ahrungabad pri Bombayu, je pravkar dovršil svoj obed. Servirali so mu ga bili z vso razkošnostjo, ki je v navadi pri indijskih princih. Jedilnica je bila iz rožnatega marmorja, njen strop je bil okrašen z zlatimi arabeskami in vodomet je metal curek do vrha kupole. Od tod je padal nazaj v veliko školjko iz rdečega porfira. V velikih ploskih posodah so se počasi topili kosi ledu in električne pahljače s krili iz oranžne svile so razširjale po dvorani prijeten hlad, čeprav je zunaj vladala silna vročina.

Miza je bila okrašena z orhidejami, magnolijami in bengalskimi vrtnicami. Sužnji, oblečeni v bel muslin, so prinašali radži, ki je sedel pod prestolom iz zlate tkanine, jedi, ki so bile pripravljene v dvorni kuhinji in ki so bile deloma indijskega, deloma evropskega izvora.

Po juhi iz salanganskih gnezd so prišle na mizo plavute morskakeg soma v omaki, holoturije, pečeni, mladi pavji z gobami, ribe, bambusove mladike, pripravljene kot špaglji in 'ot poobede so prinesli v košarah iz zlatega filigrana in na pestrobarvnih perzijskih krožnikih različno južno sadje: med drugim ogromne ananase in ravnokar natrgane kokosove orehe, polne okusnega mleka. Pijača je obstojala iz porta, kirazkega vina in palmovega likerja.

Ta dan je imel radža dva gosta, dva Indijca, ki sta pa postala že skoraj Evropejca, ker sta bivala dolgo v Angliji. Bila sta njegova zaupnika. Toda menda radi prisotnosti dveh telesnih stražnikov, ki sta stala pri vratih, oborožena s srebrnim kijem in pozlačeno sulico, je bil radža spregovoril le par brezpomembnih besed.

Doab Sirmur, ki je bil kakih trideset let star, je imel ponosno in pravilno lice in od solca potemnelo polt. Glavo mu je pokrival turban iz kitajskega krepca z okrasom draguljev. Oblečen je bil v telovnik iz onega zlatega brokarta, ki ga dandanes izdelujejo samo še v Indiji, počez je imel prevezano šerpo iz rdečega kašmirja. Za njim je stal paž, ki je bil skoraj prav tako bogato opremljen kot njegov gospodar. Nosil je njegovo orožje: khorasansko sabljo, čije ročaj so je svetili dragi kamenovi, in dve pištolji, vloženi z zlatom in bogato damaskinirani.

Radža je bil silno zamišljen. Komaj se je bil dotaknil jedil, ki so jih postavili predenj in navidezno olajšan se je dvignil in pomikal svojima dvema gostoma, naj mu sledita v njegovo delavnico. Razen nekaj naslonjačev iz železnega lesa, vložnega s korallami in opali, ta soba ni imela nič orientalskega na sebi. Na mizi je bila kartoteka, pisalni stroj in celo brezžični brzojavni aparat. Radža Doab Sirmur, ki je dolgo časa bival v Parizu in Londonu, je bil ponosen na to, da uporablja najnovejšo iznajdbo.

Pomignil je svojima tajnikom, Ravani in Jaghiru, naj sedeta poleg njega, za mizo, ki je bila pokrita s papirji, katerih vsak je imel svojo etiketo in ki so bili skrbno razvrščeni. Radža je vzel v roke krog pisem, izmed katerih je večina nosila poštni pečat San-Franciska.

— Dobre novice imamo iz Rusije in Kavkaza, je dejal; revolucija izborna napreduje: v nekaj mesecih, morda celo v nekaj tednih bo pred vratmi Indije.

— In Amerika? je vprašal Jaghir.

— Tam pa nam gre slabo, je zamrmral radža nezadovoljno. Misterija se je morala čez noč ukrcati in zapustiti San-Francisco. Razen tega so bili vsi poskusi, najti Budhin demant, brezuspešni.

In Doab Sirmur je odprl eno pisem, ki jih je imel pred seboj in ga prečital obema Indijcema.

— In vendar moramo zopet najti ta demant, je dejal radža z nepotrpežljivim glasom, ki je navajen, da ga vse sluša. Misterija hoče tako. Ta demant nam je neobhodno potreben, da pričnemo z veliko revolto, ki osvobodi našo domovino.

— Edino eno možnost imamo, je dejal Ravana po daljšem molku: vprašajmo za svet našega velikega vedeža, yoghija All-Maha. On ve vse in vidi vse in nam morda pove, kje se nahaja demant.

— Na to pa res nisem mislil. V resnici, on edini lahko premaga težkoče, ki nas zadržujejo. Saj je skoraj čist duh. Od onega dne, ko sem ga srečal v divjem prepadu butanskih gor in ga pregovoril, naj mi sledi na moj dvor, ni zapustil dvorane palače, ki sem mu jo določil za stanovanje. Komaj vsaka dva ali tri dni zavžije pečico riža, polovico oranže ali popije požirek vode. Med tem ko leži njegovo posušeno truplo na preprogi, se njegov duh spreha po astralnem svetovju. Človek bi ga smatral za umirajočega ali za idiota, pa je skoraj bog!

V spremstvu obeh svetovalcev je radža odšel iz svoje delavne sobe in prišel po dolgi, s marmorjem tlakovani galeriji v razkošno opremljeno dvorano, ki jo je bil stavil na razpolago svetniku, yoghiju in fakirju All-Mahu.

Veliko nasprotje je obstojalo med bogato arhitekturo te sobane s stebri iz alabastra in porfira in pozlačenimi arkadami, in umazanostjo in revščino svetnika.

Ležal je na stari cunji, ki je pokrivala razkošni tlak iz mozaika. Bil je skoraj nag, pokrivalo ga je le par umazanih cunj. Nemogoče je bilo, določiti njegovo starost, toda Ravana in Jaghir sta mislila, da mora imeti najmanj sto let. Bil je naravnost strašno suh. Mišice so se mu bile čisto skrčile od prostovoljnega posta in asketične nepremičnosti; bile so tenke kot vrvice. Vse kosti njegovega okostja je bilo mogoče natančno razlikovati in na njem ni bilo najti trhice mesa.

All-Mah v pravem pomenu besede ni bil drugega kot kost in koža. Bil je še mnogo bolj suh kot ljudje in v pokrajinah, kjer je razsajala lakota in katerih strašne fotografije so prinesli angleški potovalci.

Najbolj čudovite pa so bile njegove oči.

V obrazu, ki je bil prsteno, mrliške barve, sta se svetili dve oči, svetlosivi, čisti in otroško mili, živahni kot oči deteta.

To nasprotje je delalo globok utis na gledalca in Jaghir je to takoj opazil.

— Rekel bi, je dejal šepetaje, da je ta stari čarovnik na čudežen način nekje ukradel morsko sive oči lepega šestnajstletnega dekleta.

Radža sam je bil gotovo ganjen. Fiksnege pogleda yoghija, ki menda ni zapazil njegove prisotnosti, kar ni mogel prenašati.

— Uredimo naglo našo zadevo, je dejal radža osorno in se obrnil k Jaghirju. Razložite All-Mahu, česar pričakujemo od njega.

— Naj mi Vaše Veličanstvo oprost, če Vam ugovarjam; toda če se ne motim, All-Mah že ve, kaj hočemo od njega: čita naše misli kot odprto knjigo.

Najpopolnejši so novi „PFAFF“ brzošivalni stroji.

Za vsakovrstno obrt in industrijo najbolj priporočljivi.

Večletno jamstvo.

Brezplačen pouk v vezenju
Znižane cene Plačljivo na obroke

IGN. VOK,

Ljubljana

Novo mesto

Snežni čevlji in galoše

se dobe najceneje pri
tvrdki 6797a

M. TREBAR, LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 6.

Lutzove peči in štedilniki so najboljši, naitrpežnejši in naicenejši!

Nič popravil!

Nobenega dima!

Prihranek na kurivu ogromen!

Naša tovarna izdeluje originalne Lutzove emailne peči (okrogle in štiriovalne), kamine, emailne in lakirane štedilnike, naprave za segrevanje vode za kopalnice v zvezi s štedilnikom, dimna kolesa in cevi, lične emailne tablice in napise

Priporočujemo svetovno znane proizvode, ki jih izdeluje naša tovarna edina v Jugoslaviji, so: lidno, lepo in trpežno, in vabimo cenj. interese, da osebno ogledajo v tovarni našo veliko zalogo

Tvornica emailiranih peči LUTZ d. d.,
Ljubljana, Siška, Frankopanska ulica št. 21.
blizu Gorenjakega kolodvora.

Zlatorog terpentinsvo milo.

Pesnik mu je dal lepo ime, — kemik pa idealno sestavo!

Terpentin je že od nekdaj znan kot izvrstno sredstvo za čiščenje madežev in ga uporablja kot tako vsaka gospodinja.

Kakovost **Zlatorog mila** je vsodod znana, kar dokazuje njegova splošna uporaba in priljubljenost.

Ta dva mogočna čistila ta združena v „Zlatorog terpentinsvo milo“ v nerokljivo pralno sredstvo. — Napravi tudi Vi poskus in kupite to idealno milo — v vsakem tisočem komadu je vprežen zlatnik po 10 frankov. Mogoče, da materavno Vi srečo in najdete cekin.

ZLATOROG TERPENTIN

Modni atelje
= G O L I =
Ljubljana, Levstikova ul. 9.
Izdeluje v večletno danajsko prakso obleke po najnovejšim angleškim in francoskim krojem.

Velika prodaja damskih plaščev!
Trapezni športni Din 400,-
modni športni 550,-, Velour Din 600,-, Velour Din 720,-
glotki, suknjeni 800,-, fini modni suknjeni Din 900,-

MODELI
Velour s „Bibretts“ kožo 1020
modno suknjo z „Electric“ Din 1330,-, Isakimo Velour s Pantarkano 1650,-, najnovejši modeli s Chinchillo Oposom 2500-3000,- v veliki trgovini

R. Stermecki, Celje 20.
Cenik zastoj. — Vsaki kupec dobi darovnico.

Vsakovstna špaga (motvaz),
Vrvice in vrvi,
Gurte iz jute in motvoza,
Cevljarska dreta,
Slamnjake (Strohsäcke),
Plahte za vozove,
Morska trava,
Zima vseh vrst, in vsi v to stroko spadajoči predmeti vedno v zalogi pri tvrdki
FRANC RAINER, MARIBOR,
Koroška cesta 31. 17. Samo na debelo!

Trije pari prvovrstnih
voznih konj
dalje žrebec za pleme in konji za tovor so napredaj iz prve roke pri E. VAJDA, Čakovec, Medjimurje, Jugoslavija. Brzojavni naslov: E. Vajda, Čakovec, telefon interurb. št. 59, 60, 3, 4.

Kanarčke

„kanarke rolerije“, izvrstne več po Din 200, 250, 300, plemenske samice po Din 50 razpošilja na vse strani proti jamstvu, da ptič pride živ, 6539-a
Franjo Omahna, Ljubljana, Mestni trg 10.

Podpisani Simon Hudovernik, lastnik od požara prizadetega gospodarskega posloja s hišo št. 8 v Sr. Radovni, Gorje pri Bledi, se toplo zahvaljujem ugledni zavarovalnici

„SAVA“ d. d. v Zagrebu

ki je po svojem generalnem zastopu za Slovenijo v Ljubljani jako kulantno priznala odškodnino v popolno mojo zadovoljnost za škodo v znesku nad 58.000 Din, ki sem jo po požaru utrpel dne 14. oktobra 1925, čeprav sem bil šele malo časa zavarovan pri tej družbi.

Radi tega se čutim dolžnega, da se ji javno zahvalim in jo priporočam vsakomur najtopleje.

Pojšleca, dne 11. novembra 1925.

Simon Hudovernik.

Sukno in velour za plašče

Doubl za površne suknje

Kamgarn in modni ševijot za moške in ženske obleke in drugo manufakturno blago v velik. izbiri po zanesljivo nizki ceni priporoča občno

znana tvrdka

R. Miklauc „Pri škofu“ Ljubljana

Zunanjim naročnikom se dopošljejo vzorci na zahtevo poštine prosto. 443-a

Jedilno orodje „Berndorf“

iz čistega belega alpaca srebra, tudi posrebrano se dobiva v vseh trgovinah s kuhinjskim orodjem in pri juvelirjih.

Skladišče

Berndorf,
Maribor.

Tovarniška znamka „Medved“ na vsakem komadu.

Tri želje

TRIBUNA
F. B. L.
LJUBLJANA
Karlovska cesta 4

Šivalni stroji
za domačo rabo, šivilje, krojače in čevljarje — po znatno nižjih cenah.

Otroški vozički
Mamice, ne zamudite prilike si ogledati velike izbire vrhunskih modelov po čudovito niskih cenah.

Pneumatika
za dvokolesa, motorje in otroške vozičke iz najboljših nemških, francoskih in angleških tovarn, na veliki in malo.

Dvokolesa
najceneje in največja zaloga
Mehanična delavnica
Posebni oddelki za popravilo strojev, otroških vozičkov itd. Remontiranje z ognjem — Stara dvokolesa se popolnoma prenove in shranijo česa simo.

Igračni vozički in stolice za otroke
izločljive kot stolček in stola za se sedeti boditi. Igračni vozički več vrst v poljubni velikosti se dobijo po znatno nižjih cenah.

Holenderji
za dečke in deklice od 4 do 8 let se dobijo po prav znanke v zalogi; velika izbira po konkurenčnih cenah.

Motorji
za dečke in deklice od 4 do 8 let se dobijo po prav znanke v zalogi; velika izbira po konkurenčnih cenah.

Trickitji in majhna dvokolesa
za dečke in deklice, na krogičnih letiščih, z verigo, izdelana kot normalna dvokolesa v manjši obliki.

Znižane cene pri
TRIBUNA
F. B. L.

Opremljena soba
posebnim vzhodom in stopnic, električno razsvetljavo. Miro kolodvoru se takoj odda za 1-2 osebi. — Naslov pove uprava „Jutra“ 28733

Dijak
se sprejema na hrano in stanovanje. Naslov v upravi „Jutra“ 28701

Kapital
Restavrat (erka)
kot solastnik (ca) s primeroma kapitalom se išče za prevečanje morskega kopališča, odnošna stavba na prijetnem kraju otoka Krk. Event. se vrne denarjem po 15 % za dobo 3 let na prvo vknjižbo. — Poljska daja Iva Siller, Ljubljana. Vodnikov trg — Lepa št. 10. 28633

Trgovina
z lokalno, z prostori in lepimi stanovanjem, v prometnem industrijskem kraju na Gorjanskem, v bližini tovarne se prodaja. — Se spajajo družabnik (ca) s potrebnim kapitalom Din 100.000. Členice dopise pod „Jutra“ pod „Zvesta“ 28653

Modistinja!
Isčem družabnico s kapitalom 20.000 Din isčem k dobro upravljeni trgovini v Ljubljani. Pomudite na upravo „Jutra“ pod „Lepa bodečnost“ na upravo „Jutra“ 28693

100—200.000 Din
kapitalne garancije za 4 mesece se išče. Pomudite pod „Dobra kupčija“ — diskretnost na upravo „Jutra“ 28693

Družabnika
ali družabnico s kapitalom 20.000 Din isčem k dobro upravljeni trgovini v Ljubljani. Pomudite na upravo „Jutra“ pod „Lepa bodečnost“ na upravo „Jutra“ 28736

Kot družabnica
vstopim k trgovskemu podjetju, najraje v manufakturno v Ljubljani. Glede kapitala ustnem. Pomudite pod „Družabnica 1900“ na upravo „Jutra“ 28746

Dopisi
Zapuščen mladenič
trgovski mladostnik, star 12 let, zeli znanja z istočnega gospodstva. Dopise, če mogoče s sliko na upravo „Jutra“ pod šifro „Ljubljana“ 28467

Gsp. Sonja V...Š
se vrnjuje proti za cenjeni naslov, oziroma razgovor o stani znanosti. F. V. 28611

G. Pavla Lavriha
inštitutnega narednika 17 let, ki je oddal koncem pomladi v Južno Srbijo, baje v Varvar, naprotim, da sporeči svoj cenj. naslov na: Dr. Stane Rapa, Ljubljana, Gradišče Stev. 2. 28633

Kmetijski mladenič
humorist, zeli dopisovati z malo deklico. Dopise je pošiljal na podružnico Jutra v Maribor pod „Družabnica Ljubljana“ 28641

Lepa jesen
Dvigajte pesno. 28792

Mlad trgovec
(ločene) v večjem in zelo prometnem kraju zeli znanja z mikroskopsko mladostjo ali gospodstvom z malo premoženjem. Lahko tudi kot družabnica. Le resne pomudite, če mogoče s sliko poslati na upravo „Jutra“ pod „Tina sreča 1897“ 28685

Kateremu
star, akad. naobrazenemu, inteligentnemu, značaju — tudi vlogov — bi smela zaupati svojo usodo? Neomnimno pod „Družabnica 1900“ na upravo „Jutra“ 28741

Akademik
zeli znanja s samostojno gospodstveno dejnostjo, staro do 20 let. Dopise poslati na upravo „Jutra“ pod šifro „Ljubljana 14576“ 28704

Samostojna gospa
s 1 otrokom, inteligentna in izobražena, s lastno ekskluzivno, resnega znanja s distinguiranim, premoženim gospodstvom od 40—50 let. — Dopise pod značko „Klepatna znanost“ na upravo „Jutra“ 28629

Gospod
stapljati, srednjih let in stalno namakem zeli resnega znanja z gospodstvom prijetno znanostjo, nekolicino znanja ali posvetom preložit in upravo „Jutra“ — Dopise pod šifro „Zvestoba“ na podružnico „Jutra“ v Celju. 28787

Dama
zeli sreče korespondence s čudovitim gospodstvom. Dopise pod „Slovensko ali nemško“ na upravo „Jutra“ 28630

Sem majhna bogata
na niman moza. Naj me poišče in v „Jutra“ naj se da. Pomudite na upravo „Jutra“ pod značko „Sreča 14638“ 28784

Katero gospodično
pod 19 leti bi veselilo dopisovati z mladim državljanom uslužbencom? — Dopise na upravo „Jutra“ pod značko „Jesen 14638“ 28779

Dve skriti rožici
iščeta resnega znanja s gospodstvom lepe znanosti. Le resne pomudite na upr. „Jutra“ pod šifro „Rožica“ in „Vrtinca“ 28604

Ženitve

Trgovec
34 let star zeli poročiti gospodično ali vdovo s primeranim premoženjem. Le resne dopise na upravo „Jutra“ pod „Zvesta“ 28577

Katera dama
s premoženjem bi hotela poročiti 40 let starega dobrosrčnega trgovca. Cenj. dopise pod šifro „Fortuna“ na upr. „Jutra“ 28710

32letni ločenec
s premoženjem zeli poročiti dekle, vdovo ali ločenko, staro 20—30 let. — One, s premoženjem ali izkušene. Resne pomudite s sliko na upravo „Jutra“ pod šifro „Dober moš.“ 28684

Obmejni narodnjak
posetnikov ali in leani trgovca s 800—400.000 Din premoženja, 32 let star, s široko izobrazbo, neomneževane preteklosti, zeli radi narodnega preganjanja znanja v svojo kmetijo s boljšo situacijo posestnicu v starosti 20—30 let. — Le resne pomudite pod značko „Sreča 6“ na upr. „Jutra“ 28672

Isčem znanstva
v svojo molitve z izobraženim, dobro situiranim gospodom ca. 40 let starim, bi ima dobro stanovanje, onir. bilo v Ljubljani. — Členice dopise na upravo „Jutra“ pod šifro „Harmonika 1926“ 28691

Ločenka
izobražena in inteligentna, brez otrok, se zeli poročiti s istokotno inteligentnim in dobro situiranim gospodom s premoženjem, ne pod 45 let starim. Dopolni na naslov: Marica Černa, Celje, pošto ležeče. 28667

Ljubljana
Nasel se je dežnik v Solsem drevedu. Dobi se na stolčni Fr. Pevec v Solsem drevedu. 28669

Listnica
z večjo vlogo in odvetniškim računi se je izgubila. Odda naj se proti nagradi v upr. „Jutra“ 28780

Okasliške gramofonske plošče
Foxrot, Shimmy, Blues, Shimmy-Fox in druge po znatno nižjih cenah — dokler je zaloga. A. Rasperger, Ljubljana, Tavlarjeva (Sočna) 5. 28235

Gramofonske plošče
najnovjših slovenskih posnetkov kakor: Oj Dobrodo, Vrged se povrne, Rozke narodne pesmi, Jaz bi rad rožički rož. Gor čez iziro in mnogo drugih lepih slovenskih napovedi bomo izdali še ta mesec. — Zahtevajte že danes seznam teh plošč, katerega razpošiljamo lastnosti. A. Rasperger, Ljubljana, Tavlarjeva (Sočna) ulica št. 5. 28234

Harmonika
skoraj nova, tubosova, trikrat igralna, tritratna R. E. A. se prodaja. Naslov v upr. „Jutra“ 28480

Planino
dobro ohranjen se prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“ 28668

Kratek črn klavir
dobro ohranjen se pomeni prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“ 28738

Zaloga klavirjev
samo prvotnih, ki se prodajajo tudi na obroke. Milerjeva ulica št. 50. 28748

Zahtevajte povsod le
„Hubertus-milo“ Celjske milarne d. z o. z. v Celju,
pod znamko:

Hubertus milo Celje

Je najboljšje in najcenejše.

Živali

Dva lipicanerja
belca, konj in koliba, 8 in 9 let, brez napak, figurant, vztrajna, se prodasta skupno z žrebcom in vsem vprežnim jermenjem. Graščina Rožanj pri Sevnici. 28674

Razpisa

Gospodje in gđ.
se sprejmejo na dobro domačo hrano v sredini mesta. Kosilo in večerja 15 Din. Naslov pove uprava „Jutra“ 28630

Na domačo hrano
sprejemamo več uradno. Naslov pove uprava „Jutra“ 28726

Restavracija
„Pri roži“
danes fine jedine in krasne domače klobase. Toči se izborni ljubomerni dišeči traminec. Se priporoča A. Šmid. 28717

Na boljšo rusko domačo hrano
se po zmerani ceni sprejmejo več boljših gospodov v Gradišču št. 12, prva hiša pri železnih vratih. 28721

3 gospodje
se sprejmejo na dobro domačo hrano. Naslov pove uprava „Jutra“ 28768

Zimnice
matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in tapetinske izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan.
tapetnik
Krekov trg št. 7 (poleg Mesnega doma) 6744a

J. Stjepušin
Sisek
priporoča boljšje tambarice struž. partitu. žele in ostale posredbe za glasbila

Čreva
Suha goveja čreva, najboljše kvaliteto, dobavljiva franco v poštnih pošiljkah meter po 1 Din

Jugočreva Zagreb,
Petrova ulica 2-a

Pošilja se od 500 m napre. Pri isti firmi tudi vsa druga čreva in vse klobasarske potrebščine.

Priporoča se
staroznana solidna trdka
Gričar & Mejač
konfekcija
samo Selenburgova ulica 3.

Slike na porcelanu za nagrobne spomenike
kakor tudi slikanje na porcelanu izvršuje
Josip Novotni
BEOGRAD, Braničeva 13 6651-a

Damske plašče
izdeluje prvotno po najsolidnejših cenah
Eliza Zoumar, Ljubljana
čevljarska ulica 1/II.

Družabnika
išče s kapitalom od Din 150—200.000 — dobro uvedena mariborska trdka radi razširjenega delokroga z otvoritljivo podružnico v Beogradu za prodajo posebnih izdelanih lahkoprodajnih predmetov. Resni reflektanti naj pošljejo pismene ponudbe najkasneje do 15. decembra t. l. pod šifro „Družabnik“ na oglasni zavod Kovačič, Maribor, Slomškov trg 16. 6621-a

Proda se visokopriljučna hiša
v Gaberju št. 66 pri Celju (nasproti dveh tovarn) z osmimi sobami, 4 kuhinjami, pod celo stavbo obokane kleti. Okrog hiše je lep vrt za zelenjavo in čisto nova cementna ograja. Hiša je v prav dobrem stanju ter pripravna za trgovino ali vsako drugo obrt. Naslov v upravnistvu „Jutra“ 6744a

Rekord
v nizkih cenah in dobrem blagu je dosegla konfekcijska tovarna **FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA.**
Sukne in ostala oblačila se prodajajo po neverjetno nizkih cenah v detajlni trgovini na Erjavčevi c. 2.

Klišee vseh vrst
v poljubni velikosti za vse vrste eno- in večbarvnega tiska izdeluje v kratkem času
„JUGOGRAFIKA“ KLISARNA
V LJUBLJANI, SF. PETRA NASIP ST. 23.
Naročila sprejema tudi oglasni oddelki uprave „Jutra“, Prešernova ulica 4.

Cement, gips.
H. PETRIC, Ljubljana,
Gospodstvska c. 8. Telefon 343.

„Jutrov“ roman
LUCIFER
katerega skorajskos napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletmi od začeta do konca — ki prinaša navdušenemu čitatelju s interesantnim razmišljanjem vsak hip presenečenja, ki mu še sledi razočaranje in konsternacija in vopre presenečenje tako, da se čitatelj nestrpno prikaškovl vsako nadaljevanje romana, je izšel in se doživlja pri upr. „Jutra“ v Ljubljani

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice. **Želj zabavati Vas ne more nobena knjiga!** Vseane stane ... 65 Din Broširana pa ... 45 Din

PRESELITEV KONJSKE MESNICE.
Vijudno naznanjam se enkrat, da sem preselil konjsko mesnico v lastno hišo, **Prečna ulica št. 6** nasproti mestni kopeli. **Konje kupujem po dnevnih cenah.** **Ivan Mariniček, mesar v Ljubljani.**

Kostanjev les za tanin
kupi je in prosi oferte z navedbo nakladalne postaje, množine vagonov in cene za dobavo do konca tega leta. 6790a

Ernest Marinc, Celje,
Zrinsko Frankopanska ul. 4.

Dr. Tone Jamar
se je preselil na Miklošičevo cesto v novo palačo OUZO (holniška blagajna) nasproti sodnijski.

Preselitev.
Naznanjam cenj. odjemalcem in naročnikom, da sem svojo kleparsko delavnico iz Prešernove ul. 5 preselil na **Turjaski trg št. 5** Zahvaljujoč se za dosedanja naročila se priporočam v nadalje. Z veselo spoštovanjem **JAKOB FLIGL, stavbeni klepar.**

Naznanilo.
Cenj. občinstvu naznanjam, da sem preselil svojo plesarsko delavnico z Dunajske c. 19 na **Gospodstvska cesta 2 in Dunajsko cesto 15** (dvorišče kavarne „Evropa“) Priporočam se v nadaljno naklonjenost vsem naročnikom. **Ivan Bricelj, plesarski in ličarski mojster.**

PRESELITEV KONJSKE MESNICE.
Vijudno naznanjam se enkrat, da sem preselil konjsko mesnico v lastno hišo, **Prečna ulica št. 6** nasproti mestni kopeli. **Konje kupujem po dnevnih cenah.** **Ivan Mariniček, mesar v Ljubljani.**

Dr. Tone Jamar
se je preselil na Miklošičevo cesto v novo palačo OUZO (holniška blagajna) nasproti sodnijski.

Preselitev.
Naznanjam cenj. odjemalcem in naročnikom, da sem svojo kleparsko delavnico iz Prešernove ul. 5 preselil na **Turjaski trg št. 5** Zahvaljujoč se za dosedanja naročila se priporočam v nadalje. Z veselo spoštovanjem **JAKOB FLIGL, stavbeni klepar.**

Preselitev.
Naznanjam cenj. odjemalcem in naročnikom, da sem svojo kleparsko delavnico iz Prešernove ul. 5 preselil na **Turjaski trg št. 5** Zahvaljujoč se za dosedanja naročila se priporočam v nadalje. Z veselo spoštovanjem **JAKOB FLIGL, stavbeni klepar.**

Preselitev.
Naznanjam cenj. odjemalcem in naročnikom, da sem svojo kleparsko delavnico iz Prešernove ul. 5 preselil na **Turjaski trg št. 5** Zahvaljujoč se za dosedanja naročila se priporočam v nadalje. Z veselo spoštovanjem **JAKOB FLIGL, stavbeni klepar.**

Naznanilo.
Cenj. občinstvu naznanjam, da sem preselil svojo plesarsko delavnico z Dunajske c. 19 na **Gospodstvska cesta 2 in Dunajsko cesto 15** (dvorišče kavarne „Evropa“) Priporočam se v nadaljno naklonjenost vsem naročnikom. **Ivan Bricelj, plesarski in ličarski mojster.**

PRESELITEV KONJSKE MESNICE.
Vijudno naznanjam se enkrat, da sem preselil konjsko mesnico v lastno hišo, **Prečna ulica št. 6** nasproti mestni kopeli. **Konje kupujem po dnevnih cenah.** **Ivan Mariniček, mesar v Ljubljani.**

Kostanjev les za tanin
kupi je in prosi oferte z navedbo nakladalne postaje, množine vagonov in cene za dobavo do konca tega leta. 6790a

Ernest Marinc, Celje,
Zrinsko Frankopanska ul. 4.

Dr. Tone Jamar
se je preselil na Miklošičevo cesto v novo palačo OUZO (holniška blagajna) nasproti sodnijski.

Preselitev.
Naznanjam cenj. odjemalcem in naročnikom, da sem svojo kleparsko delavnico iz Prešernove ul. 5 preselil na **Turjaski trg št. 5** Zahvaljujoč se za dosedanja naročila se priporočam v nadalje. Z veselo spoštovanjem **JAKOB FLIGL, stavbeni klepar.**

Naznanilo.
Cenj. občinstvu naznanjam, da sem preselil svojo plesarsko delavnico z Dunajske c. 19 na **Gospodstvska cesta 2 in Dunajsko cesto 15** (dvorišče kavarne „Evropa“) Priporočam se v nadaljno naklonjenost vsem naročnikom. **Ivan Bricelj, plesarski in ličarski mojster.**

PRESELITEV KONJSKE MESNICE.
Vijudno naznanjam se enkrat, da sem preselil konjsko mesnico v lastno hišo, **Prečna ulica št. 6** nasproti mestni kopeli. **Konje kupujem po dnevnih cenah.** **Ivan Mariniček, mesar v Ljubljani.**

45 let stara, dobro idoča trgovina z železnino in mešanim blagom v zvezi s prodajo smodnika, na glavnem trgu v Kočevju **se odda v najem** radi smrti lastnika pod zelo ugodnimi pogoji. **Göderer, Kočevje.**

Radi uvelitve specialnega blaga
cene vsemu blagu dokler traja zaloga **znalno znižane.** — Lepa izbira klobukov, čepic, srajc, spodnjih hlač, dr. Jägerja perila, damskih reformnih hlač, ovratnikov, kravat, nogavic, svilenih bluz in šalov, trikotaže, fine parfumerije in drugega blaga. **Stranka, ki kupi za preko 50 Din blaga, dobi poleg znižane cene še v blagu 10% rabata.** **B. Veselinovič & Komp., Maribor, Gosposka ulica 26. 469a**

Trgovci!
zahtevajte cenik in vzorce, čudežnih sveč za božič, edini slovenski izdelek, najcenejši in najboljši. bengalične žveplenke, bengalične svečke. **Bengalični ogenj** v vseh barvah brez žvepla in smrada za miklavževe večere in gledališke odre. Lovske patrone vseh kalibrov v razl. bengal. barvah. Aparat proti vltomu, za vinograde in drugo. Cenik ognjemetnik predmetov pošlje se na zahtevo. **Pyrota, prva jugoslov. pyrotehnična tovarna v Celju.**

Zobotehnikasistenta
za operativno zelo spretnega, se sprejme takoj. Naslov pove upr. lista. 6862

Dražbeni oklic.
Lepa stavba, neposredno pri kolodvoru v Lescah, obstoječa iz stanovanjskih prostorov, prostornih magazinov itd., prikladna za obratovanje trgovine na debelo in na drobno, dalje več zemljišnih parcel, deloma tudi stavbišče in skladišni prostor ob železniški progi se prodajo v ponedeljek dne **23. novembra 1925** ob 10. dopoldne potom pristojne javne dražbe, katero je dovolilo okrajno sodišče v Radovljici glasom sklepa z dne 12. novembra 1925 oprav. št. Nc. I. 577/25-1 in, ki se vrši na licu mesta prodajnih predmetov (glede stavbe nasproti kolodvoru Lesce.)

Dražbeni pogoji so razpoloženi v pisarni podpisane sodnega komisarja v Radovljici. Na željo, da natančno informacijo odvetnik dr. Mirko Triller v Radovljici. V Radovljici, dne 13. novembra 1925. **Alojzij Pegan, notar kot sodni komisar.**

Matilda Strobl
zasebnica
danes ob 9. uri dop. po mučni bolezni, spravljena z Bogom v 80. letu starosti v miru zaspala. Pogreb blagopokojnice se vrši dne 15. t. m. ob 9. dop. na župnem pokopališču v Trebnjem. Pokojnico priporočamo v blag spomin.

Sv. Stefan pri Trebnjem, dne 13. novembra 1925. **Emilija por Kvas, hčerka; Ivanka roj. Tekavc, snaha; Franc Kvas, zet; Ferdinand, Miroslav, Avrelja, Ludvik, vnuki.**

Senzacija letošnje jesenske in zimske seziie!

Prava resnica! Zastonj! Nobena prevara!

Da si pridobimo nove in stalne odjemalce za naša novo ustanovljena podjetja, izdelovalnica konfekcije in čevljev „VOIKA“, dajemo v času od **12. novembra do 22. decembra t. l.** zastonj sledeče:

1 par lepih moških „VOIKA“ čevljev — 1 fino cebr suknjo — 2 ovratnik — 1 bele srajce — 1 svilen kravat in 1 par nogavic „VOIKA“

ako kupite ali naročite nismo v goritem enemu času eno elegantno moško obleko ali pa fino vrhno simsko suknjo za originalno ceno 900 Din. — Vesljo si naj ogleda in se prepriča, da je oblika sama res vredna 900 Din., vse drugo pa je zastonj. Izgotovimo obleko tudi takoj po meri, ako si izreče blago. Zunanji naročniki! Zahlevajte ilustrirani cenik! Ne zamudite! Plačate samo vrednost vrhne obleke, z vsem drugim pa se oblečete od nog do glave zastonj.

Zato vsi na Krekov trg 10. k TEKSTILBAZARJU!

Senzacija letošnje jesenske in zimske seziie!

Zastonj! Prava resnica!

Da si pridobimo še bolj sloveče ime za naše povsod hvaljene čevlje in nogavice „VOIKA“ in za našo novo ustanovljeno izdelovalnico oblek in perila, razpisujemo od **12. novembra do 22. decembra t. l.** zastonj:

1 par finih damskih čevljev „VOIKA“ — 1 svileno bluzo ali pa 1 vrhne sukneno krilo — 1 par domačih čevljev iz fice in 1 par finih flor nogavic „VOIKA“.

ako kupite ali pisмено naročite eden moderni damski zimski plašč iz finega velura ali modnega suknja — Ogledite si osebno zalogo in prepričali se boste, da je plašč sam vreden 900 Din., vse drugo pa je zastonj. Če si blago zberete, pa Vam takoj izgotovimo plašč po Vašem okusu — Vnanje naročnice zahtevajte cenik!

TEKSTILBAZAR, Ljubljana, Krekov trg 10

Gospodinja, šivilje, obitniki!

Dosedaj neopredeljeni KOHLER z desetletnim izkušnostjo

se dobe v najmodernejših opremljenih za rodbino, šivilje, krojače in čevljarje pri tvrdi

IVAN AUERHAMMER.

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 3.

Zaloga za Gorenjsko: Loro Rebolj v Kranju

Prodaja se tudi na obroke!

Zaloga moderne kožuhovine cene brezkonkurenčne

L. ROT, Ljubljana, Gradišče št. 7.

Transmisije

nagrobni križi, vrtno ograje iz litega železa vsi odlitki iz sive železne litine od Din 5 za 1 kg dalje.

K. & R. JEŽEK, tovarna strojev, livarna železa in kovin

Maribor, Molje 103.

Najboljša je zlata baterija „Zmaj“

Zarjice za žepne svetilke.

Anodne baterije za „Radio“.

Tovarna za galvanizacijo elementov in elektrostatike d. z. o. z. Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 17.

PREOBLIKOVALNICA BARBORIC & ZAVRSAN

LJUBLJANA, Mesni trg 7.

predeluje damske filce, vešarje itd. po najmodernejših oblikah. Velika izbira damskih klobukov in nohtov po zelo nizkih cenah.

Ugoden nakup.

Proda se pod ugodnimi pogoji zelo dobro ohranjen

luksuzni auto

namke Chevroleta. — Naslov pove uprava „Jutra“.

Zanimive športne momente

morete pridržati na sliki. S tem ne povečate samo veselja do Vasga športa in stvorite krasne spomine, temveč prožite stvarni material vsakemu ljubitelju športa. Uporabljajte pa za slikanje prvo vrstni material.

Agfa Rollfilm-i in Filmpack-i

so zelo občutljivi za svetlobo, enostavni za razvijanje, vložljivi pri dnevnih svetlobi in vedno brzo pripravljeni za slikanje.

Action Gesellschaft für Anilin-Fabrikation

Foto-oddelek

Berlin SO 36

Riznarstvo ELIGIJ EBER

Kongresni trg št. 7

se priporoča cenj ob činstvo v hoga o za logo vsakovrsti, kot za plašče in kost me.

Vedno v zalogi imamo moderne ši plašč, tope in veli a izb a baa po nam žilih cenah.

Predpisane pole za oddajo davka ročnih delavcev davčnim uradom

je založila knjigovodnica K. T. D. v Ljubljani ter ter se dobivajo v prodaji v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani ter v trgovinah s papirjem. 6741-a

Sodna dražba.

Dne 18. novembra t. l. od pol 14 ure dalje se bo v Zgornji Šiški št. 17 prodalo javno več sto steklenic „Juhana“ nadalje več sto praznih steklenic, nekaj pletenih balonov, en stroj za zamašanje steklenic, tehcnica i. dr.

Zobni atelje

Ivan Hriboušek, Zagorje ob/S.

se nahaja

zopet v lastnem poslopiu.

Ljubljanska posojilnica

r. z. z. o. z. v Ljubljani

Mestni trg št. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.

Večje in stalne vloge obrestuje po dogovoru.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poroštva in proti zastavitvi.

Rusko-švedske galoše in snežni čevlji „TRAPEZ“

so absolutno najboljše in najcenejši. Najboljši so zato, ker so izdelani iz najboljšega kavčuka, brez kakšnih čimov ali kaj sličnega.

Najcenejši so zato, ker 1 par galoš ali snežnih čevljev

traja tako dolgo, kakor 2 do 3 parev drugih galoš ali zimskih čevljev. O tem se je že vsak sam prepričal, ko je nosil

TRAPEZ galoše ali snežne čevlje.

Razven tega je fazona galoš in snežnih čevljev

TRAPEZ nenadkriljiva.

TRAPEZ se prilagodijo vsaki nogi, da se more že od daleč spoznati znamko.

Toda najzanimivejša pa je, da se ta fazona ne izgubi tudi po daljši nošnji

Dokazano je, da

galoše in snežni čevlji izdržijo najmanj 3 zimo, fazona pa ostane

kl ub temu neizpremenjeno lepa.

Zahlevajte povsod znamko

TRAPEZ

n ne dajte se zapeljati po drugih znamkah.

Glavna zaloga: Anton Krisper, Ljubljana.

frnež, terpentini, šelak, špirit za polturo in gorjenje, razne suhe barve, kreda, gips, mizarški klei, žilom ke, kakor razno špacerijsko blago dobite no najnižih cenah

Franc Japelj preje Janko Bernik

ŠIŠKA.

Svetovno znani

1^a Portland cement

znan pred vojni na svetovnem trgu pod imenom „Lengenfelder cement“

MOJSTRANA - DOVJE

ANALIZA

tu- in in inozemskih uradnih preiskuševališč je ugotovilo, da spada med najboljše vrste cementa v državi. Konkurenčne cene.

Naročila sprejema in daje informacije:

Prodajni urad

„Portland cementa Mojstrana“

LJUBLJANA, Jadranska Podunavska banka.

Ste s'le beležne koledarje za leto 1926

izdala

Dolmška tiskarna d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta 16.

komad 6 — Din

Papirnice in knjigarno dobe primeren popust

Gavrilovičeva salama,

nova, zrela,

Sir bobinski, emendolski,

Sir travištovski,

Sir švicarski v kaffliab

znamka „Tiger“,

Slive bosanske,

nove v zabojčkih in vrečah,

Sardine in sardele

iz tvornice „Sardina“ d. d. Split,

„Juhana“ zabela za juho

vedno v zalogi pri tvrdki

FRANC RAINER,

Maribor, Koroška c. št. 17.

Samo na debelo!

Pristno češko perje in puh v vseh — cenah

K. OESLAR, Maribor, J.

— preproge in posteljina —

Alessandrova cesta št. 15

Vzorci brezplačno in franko.